

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA MIASTA ZĄBKI NA LATA 2016 - 2023

LISTOPAD 2016

Przygotowanie dokumentu:
Contract Consulting Sp. z o.o.

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Miasto Ząbki

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt pn. „Opracowanie programu rewitalizacji dla Miasta Ząbki” współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020 oraz z budżetu państwa

Spis treści

CZĘŚĆ I. Wprowadzenie	5
1. Wstęp do programu rewitalizacji Miasta Ząbki	5
2. Metodologia opracowania dokumentu	6
CZĘŚĆ II. Podstawa prawna programu rewitalizacji oraz horyzont czasowy	7
CZĘŚĆ III. Zgodność programu rewitalizacji z dokumentami i programami rozwojowymi	10
1. Strategie Unii Europejskiej i strategię krajowe	10
2. Dokumenty regionalne	11
3. Strategia rozwoju Miasta Ząbki	12
CZĘŚĆ IV. Diagnoza społeczno-gospodarcza miasta	14
1. Wprowadzenie.....	14
2. Główne problemy rozwojowe	15
2.1. Problemy społeczno-demograficzne	18
2.2. Presja oświatowa	19
2.3. Infrastruktura drogowa	21
2.4. Mieszkalnictwo komunalne.....	23
2.5. Ład przestrzenny i estetyka miasta	24
2.6. Problemy społeczne.....	26
2.7. Inne uwarunkowania	27
CZĘŚĆ V. SZCZEGÓŁOWA DIAGNOZA CZYNNIKÓW I ZJAWISK KRYZYSOWYCH W MIEŚCIE	30
1. Metodologia wyznaczania obszarów kryzysowych	30
2. Analiza wskaźnikowa degradacji.....	32
2.1. Sfera społeczna	32
2.2 Sfera gospodarcza	52
2.3. Sfera przestrzenna, techniczna, środowiskowa.....	56
2.4. Wyniki badań ankietowych	59
2.5. Obszary problemowe w opracowaniach strategicznych	74
2.6. Zasięg przestrzenny obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji	79
2.7. Szczegółowa charakterystyka wybranych części obszaru rewitalizacji	83
CZĘŚĆ VI. Analiza SWOT	92
CZĘŚĆ VII. Wizja obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji	93
CZĘŚĆ VIII. Cele strategiczne, operacyjne oraz główne pola interwencji programu rewitalizacji 95	
1. Cele strategiczne programu rewitalizacji.....	95
CZĘŚĆ IX. Projekty rewitalizacji – klasyfikacja i zakres merytoryczny	97

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Miasto Ząbki

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt pn. „Opracowanie programu rewitalizacji dla Miasta Ząbki” współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020 oraz z budżetu państwa

1. Klasyfikacja projektów rewitalizacji.....	97
2. Lista projektów rewitalizacji	98
CZĘŚĆ X. Komplementarność przedsięwzięć w różnych aspektach działania	114
1. Przedsięwzięcia towarzyszące	114
2. Komplementarność działań rewitalizacyjnych	115
CZĘŚĆ XI. Indykatywne ramy finansowania projektów - źródła finansowania	119
CZĘŚĆ XII. Partycypacja interesariuszy Programu Rewitalizacji - docelowe grupy wsparcia oraz mechanizmy włączenia.....	123
1. Partycypacja interesariuszy	123
2. Docelowe grupy wsparcia.....	124
CZĘŚĆ XIII. System zarządzania, wdrażania i monitoringu programu rewitalizacji	126
1. Zarządzanie rewitalizacją i wdrażanie.....	126
2. Monitoring rewitalizacji	128
3. Współpraca z parterami zewnętrznymi, promocja programu	129
CZĘŚĆ XIV. Wnioski.....	131
Spis tabel	132
Spis rysunków	133
Spis wykresów	134
Spis załączników	135

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt pn. „Opracowanie programu rewitalizacji dla Miasta Ząbki” współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020 oraz z budżetu państwa

CZĘŚĆ I. Wprowadzenie

1. Wstęp do programu rewitalizacji Miasta Ząbki

Współtworzenie Miasta, szczególnie, gdy chcemy coś w nim poprawić, uzupełnić, gdy chcemy zająć się obszarami i społecznościami w stanie kryzysu, jest najlepszą drogą do zmian na lepsze. Rzec w tym, by zaangażowało się wielu ludzi w sprawach wspólnych, by wspólnie rozwiązywać problemy w jednym miejscu, by potem wspólnie zająć się kolejną ważną sprawą.

Wspólnym programem rozwojowym, będącym swego rodzaju autokorektą dotychczasowych działań, nowym otwarciem na współtworzenie miasta, podejmowanym wspólnymi siłami i dla dobra wspólnego, jest program rewitalizacji obszarów kryzysowych w Mieście Ząbki.

Dla słowa rewitalizacja mamy prostsze odpowiedniki: odnowa, ożywienie. Z wielu podobnych do siebie definicji rewitalizacji, różnie akcentujących istotę tego działania, warto wskazać, że programy odnowy i ich części (projekty, zadania) są podejmowane:

- we wspólnym interesie
- w wielu sferach równocześnie
- na ograniczonym obszarze
- według określonego, spójnego programu działania
- w sposób skoordynowany
- z wykorzystaniem wielu źródeł finansowania
- przy zaangażowaniu wielu podmiotów, w szczególności miejscowej społeczności i władz samorządowych.

Program rewitalizacji ma na celu wyprowadzenie danego terytorium ze stanu kryzysowego i zapewnienie mieszkańcom szeroko rozumianej poprawy jakości życia, poprawy warunków działalności gospodarczej, podniesienie atrakcyjności środowiska zamieszkania, sprzyjanie aktywności mieszkańców i ich włączeniu się w sprawy publiczne w sąsiedztwie i w całym mieście. Osiągnięcie tego zamierzenia będzie możliwe poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, lokalnej przestrzeni i gospodarki.

2. Metodologia opracowania dokumentu

„Lokalny program rewitalizacji dla Miasta Ząbki na lata 2016 – 2023” (LPR 2016 - 2023), dokument programowy został opracowany, we współpracy z zespołem pracowników Urzędu Miasta Ząbki, przez Contract Consulting sp. z o.o. w ramach umowy nr 032.168.2016 zawartej w dniu 4 sierpnia 2016 r. Program był opracowywany od sierpnia do listopada 2016 r., w trybie eksperckim.

Metodologicznie program rewitalizacji opracowany został na zasadach partycypacji społecznej, czyli w układzie szerokiego włączenia społeczności lokalnej, której członkowie – indywidualne osoby i przedstawiciele zainteresowanych organizacji i instytucji – w różnych formach wyrażali swoje opinie, przedkładali propozycje spraw do rozwiązania i odpowiednich działań.

Lokalny program rewitalizacji dla Miasta Ząbki został opracowany w dwóch etapach:

- w pierwszym etapie opracowano diagnozę stanu gminy w oparciu o badania i analizy wyznaczono tereny zdegradowane i obszar rewitalizacji
- w drugim etapie opracowano dokument programowy - program działań i szeroko ujęte zasady jego realizacji.

W części diagnostycznej w oparciu o różne źródła informacji i metody analizy przeprowadzono pogłębione rozeznanie problemów rozwojowych Miasta Ząbki, które mogą być rozwiązywane za pomocą programu rewitalizacji. Przypomnijmy, że działania rewitalizacyjne opierają się na wielości sfer interwencji. Przy wiodącej roli sfery społecznej, badania, a następnie programowanie działań, obejmują również sferę gospodarczą, przestrzenno-funkcjonalną, środowiskową. W diagnozie posłużono się metodami opisowymi, analizą wskaźnikową, badaniem opinii publicznej, konsultacjami społecznymi oraz ocenami eksperckimi. W podsumowaniu diagnozy przedstawione zostały zasięgi przestrzenne obszarów zdegradowanych oraz obszaru rewitalizacji.

Część programowa dokumentu obejmuje:

- wizję obszaru rewitalizacji po pomyślnym zakończeniu programu odnowy, cele rewitalizacji
- zasady zapewnienia komplementarności projektów
- pakiet przedsięwzięć rewitalizacyjnych planowanych do realizacji w formie projektów zintegrowanych lub w postaci projektów indywidualnych, horyzontalnych (realizowanych na większym obszarze miasta) lub terytorialnych (realizowanych w konkretnych lokalizacjach)
- orientacyjne ramy finansowe
- system zarządzania rewitalizacją
- system monitoringu i sprawozdawczości
- orientacyjny harmonogram realizacji programu.

Stosownie do zasad opracowywania średniookresowych strategii działania, zakłada się, że program będzie cyklicznie aktualizowany wskutek monitoringu realizacji programu i monitoringu rozwoju gminy. Przedsięwzięcia planowane do realizacji są określane w miarę szczegółowo w odniesieniu do zamierzeń, które mają być wykonywane w pierwszym okresie funkcjonowania programu. Dalsze działania, projektowane do realizacji w późniejszym terminie, są określane w sposób zgeneralizowany. LPR 2016 – 2023 ma charakter otwarty, można włączyć do niego, na podstawie ustalonych procedur, nowe przedsięwzięcia, które wzbogacą działania na rzecz odnowy miasta.

CZĘŚĆ II. Podstawa prawna programu rewitalizacji oraz horyzont czasowy

Program rewitalizacji Ząbek został opracowany na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 6 *ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym* (Dz.U. z 2015 r. poz. 1515 z późn. zm.). W art. 18 w ust. 1 określono generalne kompetencje rady gminy w ten sposób, że do „właściwości rady gminy należą wszystkie sprawy pozostające w zakresie działania gminy, o ile ustawy nie stanowią inaczej”. W ust. 2 jest natomiast mowa o dokumentach, których przyjmowanie (uchwalanie) jest wyłączną kompetencją rady gminy.

Niemniej w pracach nad programem wzorowano się na niektórych rozwiązaniach proceduralnych określonych w *ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji* (Dz.U. z 2015 r., poz. 1777), dotyczących min. maksymalnego zasięgu i zaludnienia obszaru wyznaczonego do rewitalizacji oraz szerokiego udziału społeczności w konsultacjach programu odnośnie jego zasięgu terytorialnego i planowanych przedsięwzięć realizacyjnych. Cały etap diagnostyczny przeprowadzono na zasadach określonych w *ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji*, w której w art. 4 ust. 1 jest mowa o tym, że wójt, burmistrz albo prezydent miasta prowadzi analizy, w których wykorzystuje obiektywne i weryfikowalne mierniki i metody badawcze dostosowane do lokalnych uwarunkowań w celu opracowania diagnozy służącej sporządzeniu programu rewitalizacji, a w zasadzie wykonaniu elementów tego programu, jakimi są wyznaczenie obszaru zdegradowanego i wyznaczenie obszaru rewitalizacji. Powszechną jest świadomość, że wybór miejsc, w których będą koncentrowały się działania naprawcze, powinien być poprzedzony dokładnym rozpoznaniem problemów rozwojowych i możliwości ich rozwiązywania. Intencją władz Miasta Ząbki było przeprowadzenie szerokiej analizy zjawisk kryzysowych na potrzeby aktualnego programu rewitalizacji oraz po to, by ewentualnie w przyszłości, w oparciu o te diagnozy można było zmienić formułę programu rewitalizacji na zasadach określonych w *ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji*.

W programie uwzględniono zapisy „Instrukcji dotyczącej przygotowania projektów rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Mazowieckiego na lata 2014 - 2020 oraz preferencji dla projektów mających na celu przywrócenia ładu przestrzennego”.

Lokalny program rewitalizacji dla Miasta Ząbki obejmuje lata 2016 – 2023, z możliwością jego przedłużenia.

Program nawiązuje do Lokalnego Programu Rewitalizacji Ząbek, prowadzonego w latach 2008 – 2015 na mocy Uchwały nr XXIV/149/2008 Rady Miasta Ząbki z dnia 11 kwietnia 2008 r. W tabeli nr 1 przedstawiono skrócony raport z realizacji tego programu.

Tabela 1 Zadania ujęte w Lokalnym programie rewitalizacji Miasta Ząbki na lata 2008 – 2015.

Lp.	Nazwa zadania	Wskaźnik realizacji [%]	Komentarz
1	Aktualizacja miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Miasta Ząbki	10	Zmieniono obszary do planów ze względu na bieżące potrzeby miasta
2	Kompleksowa rewitalizacja systemu wodno-kanalizacyjnego ul. Jana Pawła II	100	
3	Rewitalizacja układu urbanistycznego centrum miasta poprzez budowę Miejskiego Ośrodka Kultury i Biblioteki publicznej oraz ratusza	0	Regulacja prawna gruntów
4	Rewitalizacja parku miejskiego	90	Do wykonania pozostaje ścieżka rowerowa i obiekty małej architektury
5	Kompleksowa budowa sieci wodociągowej w centrum miasta	90	W trakcie budowy jest stacja uzdatniania wody
6	Budowa ul. Gdyńskiej	60	Wykonano I etap, są projekty budowlane II etapu
7	Budowa ul. Nowej	5	Jest dokumentacja i niezbędne pozwolenia
8	Budowa ul. Warszawskiej	100	
9	Modernizacja targowiska miejskiego	100	
10	Informatyzacja usług publicznych	100	
11	Zwiększenie bezpieczeństwa poprzez budowę monitoringu wizyjnego	3	Wykonano monitoring w tunelu pod torami
12	Remont i modernizacja MOK	100	
13	Rozbudowa i modernizacja czterech budynków komunalnych	70	Utworzono 12 dodatkowych lokali /nadbudowa/, zmodernizowano system grzewczy budynków przy ul. Orlej i Legionów
14	Preorientacja zawodowa jako fundament powodzenia i przyszłej kariery	brak danych	Autor projektu nie dostarczył danych

Źródło: dane Urzędu Miasta Ząbki

Zadania Programu rewitalizacji na lata 2008 – 2015 miały charakter techniczny, oznacza to, że program koncentrował swe zadania w sferze budowy i modernizacji infrastruktury miejskiej. Z powodu wyboru innych zadań inwestycyjnych w mieście, uznanych za pilniejsze, nie został podjęty kluczowy projekt, mający znaczenie dla układu przestrzennego miasta i rozwoju instytucji kultury. Ten zamysł będzie kontynuowany w obecnym programie. Inne zadania infrastrukturalne będą dokończone lub rozszerzone w ramach bieżących działań inwestycyjnych Miasta Ząbki.

W perspektywie lokalnej podstawą opracowania programu rewitalizacji dla Miasta Ząbki są:

- Uchwała Rady Miasta Ząbki nr XXVI/231/2016 z dnia 30 maja 2016 r. w sprawie przystąpienia do opracowania Lokalnego programu rewitalizacji dla Miasta Ząbki na lata 2016 – 2023

- Zarządzenie nr 0050.104.2016 Burmistrza Miasta Ząbki z dnia 7 października 2016 r. w sprawie powołania Zespołu ds. Rewitalizacji Miasta Ząbki.

W uchwale RM Ząbki wskazano podstawowe cele programu rewitalizacji: zidentyfikowanie obszarów kryzysowych w mieście i ograniczenie skutków zjawisk kryzysowych oraz fakt współfinansowania kosztów przygotowania programu ze środków Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014 - 2020. Zespół ds. Rewitalizacji został powołany na czas opracowania programu rewitalizacji, ma charakter społecznej grupy opiniotawczo-doradczej. W jej kompetencjach są min. diagnozowanie obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji, wyznaczanie głównych kierunków i zadań programu, jak również udostępnianie informacji służących opracowaniu programu i wsparcie konsultacji społecznych prowadzonych na potrzeby opracowania programu. W skład zespołu wchodzi pracownicy Urzędu Miasta, przedstawiciele radnych miejskich oraz kierownicy jednostek organizacyjnych miasta.

CZĘŚĆ III. Zgodność programu rewitalizacji z dokumentami i programami rozwojowymi

Lokalny program rewitalizacji dla Miasta Ząbki na lata 2016 – 2023 jest spójny z zewnętrznymi programami rozwojowymi i dokumentami oraz z dokumentami wewnętrznymi, obowiązującymi w Mieście Ząbki.

1. Strategie Unii Europejskiej i strategii krajowe

Program opracowano na zasadach wynikających z aktualnej polityki strategicznej kraju i Unii Europejskiej. Dokument *Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*, odnosi się do podstawowych problemów współczesnej Europy i obejmuje trzy zasadnicze kierunki działań:

- rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji
- wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej
- sprzyjanie włączeniu społecznemu - wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

Do tych kierunków strategicznych, a w szczególności do potrzeby działań na rzecz włączenia społecznego, nawiązują dokumenty unijne i krajowe opracowane w perspektywie finansowej UE 2014 – 2020, między innymi Umowa Partnerstwa, czyli dokument regulujący stosowanie w Polsce polityk unijnych z zakresu polityki spójności, wspólnej polityki rolnej i polityki rybołówstwa. W dokumencie *Programowanie perspektywy finansowej 2014–2020 Umowa Partnerstwa*¹ zawarto 11 celów tematycznych, do których nawiązują krajowe i regionalne programy operacyjne na lata 2014 – 2020. Spośród tych celów bezpośrednie odniesienia do rewitalizacji mają:

- Cel tematyczny 4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach
- Cel tematyczny 6. Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami
- Cel tematyczny 7. Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej
- Cel tematyczny 8. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników
- Cel tematyczny 9. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją.

Z kolei odniesienia do powyższych celów tematycznych mają następujące dokumenty krajowe:

- Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 - 2020
- Narodowy Plan Rewitalizacji /projekt z 2015 r./
- Krajowa Polityka Miejska 2023.

¹ Dokument w wersji obowiązującej od grudnia 2015 r.

Również wcześniejsze krajowe programy strategiczne: Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju 2030 oraz Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010 – 2020 regiony, miasta, obszary wiejskie bezpośrednio wskazywały na konieczność podjęcia zintegrowanych działań w zdegradowanych, tracących funkcje obszarach wewnątrz miast i regionów.

Lokalny program rewitalizacji dla Miasta Ząbki na lata 2016 – 2023 nawiązuje do powyższych programów strategicznych, ponieważ w swoich celach działania i zadaniach koncentruje się, w sobie właściwej, lokalnej skali Miasta Ząbki, na zagadnieniach:

- włączenia społecznego i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu w sferze bytowej /pomoc osobom w trudnej sytuacji/ oraz społecznej /działania na rzecz integracji społeczności/
- poprawy jakości życia, w tym aspekcie środowiskowym, estetycznym /ład przestrzenny/, poprawy dostępności usług społecznych
- wspierania lokalnej przedsiębiorczości.

2. Dokumenty regionalne

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku. Innowacyjne Mazowsze

W strategii zagadnienia rewitalizacji znalazły szerokie odzwierciedlenie, w opisie tego procesu zwrócono uwagę na istotę działań rewitalizacyjnych, które prowadzą do łagodzenia i likwidacji degradacji obszarów przez nadanie im nowej jakości funkcjonalnej i stworzenie warunków do jego rozwoju, przy czym należy wykorzystywać w procesie rewitalizacji czynniki endogeniczne. W ujęciu przestrzennym w Strategii wyróżniono dwa obszary strategicznej interwencji: obszar problemowy, obejmujący subregion o niskim poziomie rozwoju oraz Obszar Metropolitalny Warszawy, stanowiący regionalny biegun wzrostu, nie pozbawiony ograniczeń rozwojowych. Spośród kierunków działań adresowanych do OMW, można wskazać kilka bezpośrednio wspierających programy rewitalizacji gmin:

- uporządkowanie gospodarki przestrzennej i przywrócenie ładu przestrzennego w OMW
- rewitalizacja i regeneracja (odnowa) istniejącej zabudowy w miastach OMW, w tym szczególnie w prawobrzeżnej Warszawie
- równoważenie rozwoju OMW w sferze środowiska i energetyki
- działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów o najsilniejszych powiązaniach funkcjonalnych z m.st. Warszawą, przy wykorzystaniu m.in. instrumentów zintegrowanych inwestycji terytorialnych (ZIT).

Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego (RPO WM) i uszczegółowienie RPO WM (SZOOP)

Powyższe dokumenty operacjonalizują wykorzystanie funduszy unijnych na rzecz województwa mazowieckiego, z uwzględnieniem specyfiki Mazowsza – stołecznego charakteru regionu. Rola stolicy kraju nie pozostaje bez zwrotnych relacji w najbliższym otoczeniu – Obszarze Metropolitalnym Warszawy. Celem głównym RPO WM 2014-2020, nawiązującym bezpośrednio do Strategii Europa 2020 jest inteligentny, zrównoważony rozwój zwiększający spójność społeczną i terytorialną przy wykorzystaniu potencjału mazowieckiego rynku pracy. Wspierany jest rozwój inteligentny, zrównoważony i włączający.

W RPO WM działania wspierane ze środków funduszy unijnych zostały ujęte w 9 osiach priorytetowych:

- Oś Priorytetowa I - Wykorzystanie działalności badawczo-rozwojowej w gospodarce

- Oś Priorytetowa II - Wzrost e-potencjału Mazowsza
- Oś Priorytetowa III - Rozwój potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości
- Oś Priorytetowa IV - Przejście na gospodarkę niskoemisyjną
- Oś Priorytetowa V - Gospodarka przyjazna środowisku
- Oś Priorytetowa VI – Jakość życia
- Oś Priorytetowa VII – Rozwój regionalnego systemu transportowego
- Oś Priorytetowa VIII – Rozwój rynku pracy
- Oś Priorytetowa IX – Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem.

Z rewitalizacją wiązą się w szczególności Oś VI – Jakość życia, w której jednym z celów szczegółowych jest „ożywienie obszarów zmarginalizowanych poprzez przywrócenie lub nadanie im nowych funkcji społeczno-gospodarczych” oraz Oś IX - Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem.

Wyrazem ponadlokalnego podejścia do problematyki rozwoju w regionie są też Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Warszawskiego Obszaru Funkcjonalnego 2014 – 2020+ oraz Strategia Rozwoju Obszaru Metropolitalnego Warszawy do roku 2030. Miasto Ząbki jest aktywnym uczestnikiem działań rozwojowych podejmowanych w Obszarze Metropolitalnym Warszawy i Warszawskim Obszarze Funkcyjnym.

Program rewitalizacji dla Miasta Ząbki jest budowany w myśl Instrukcji dotyczącej przygotowania projektów rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Mazowieckiego na lata 2014 - 2020 oraz preferencji dla projektów mających na celu przywrócenia ładu przestrzennego (wersja z czerwca 2016 r.).

3. Strategia rozwoju Miasta Ząbki

Strategia rozwoju Miasta Ząbki na lata 2014 – 2023 została przyjęta w końcu 2014 r. Celem strategicznym miasta – w ujęciu strategii – jest „*Kontynuacja przekształcania Miasta Ząbki w ośrodek konkurencyjnej i innowacyjnej gospodarki lokalnej, zdrowych warunków zamieszkania, efektywnego inwestowania, pracy i wypoczynku*”. Zadaniu temu służy pięć celów strategicznych:

- CS1 - Rozwój bazy ekonomicznej miasta, wzrost konkurencyjności, innowacyjności, dywersyfikacja bazy ekonomicznej
- CS2 - Poprawa bytowo-komunalnych warunków życia w mieście
- CS3 - Rozwój zasobów ludzkich, budowa społeczeństwa obywatelskiego, aktywizacja społeczności lokalnych, aktywne rozwiązywanie problemów społecznych C3.1. Inspirowanie i wspieranie inicjatyw obywatelskich, grup mieszkańców i różnych docelowych grup społecznych
- CS4 - Osiągnięcie ładu przestrzennego w warunkach dynamicznego rozwoju, zmiana wizerunku miasta
- CS5 - Rozwój korzystnych infrastrukturalnych, instytucjonalnych i gospodarczych powiązań z otoczeniem metropolitalnym.

W strategii został bezpośrednio wpisany „program rewitalizacji przestrzeni i zapewnienia bezpieczeństwa” jako jeden z programów realizacyjnych prowadzących do osiągnięcia celów strategii rozwoju miasta. Spośród celów operacyjnych strategii bezpośrednio nawiązujących do zasad i zakresu lokalnego programu rewitalizacji należy wymienić następujące:

- wspieranie przedsiębiorczości MSP oraz osób chcących otworzyć działalność gospodarczą (C1.7)

- mmodernizacja i rozbudowa sieci ulic miejskich, w tym nawierzchni dróg, ciągów pieszych, ścieżek rowerowych, parkingów (C2.3)
- budowa, rewitalizacja i remont obiektów kultury (C2.5)
- budowa, rewitalizacja i remont bazy oświaty i wychowania (C2.6)
- poprawa stanu zieleni miejskiej w tym terenów leśnych oraz ograniczanie uciążliwości wynikających z nadmiernego ruchu drogowego oraz lokalnych komunalno-bytowych zanieczyszczeń powietrza (C2.8)
- poprawa bezpieczeństwa w zakresie zagrożenia przestępstwami oraz zdarzeń losowych tj. wypadki komunikacyjne (C2.11)
- poprawa warunków mieszkalnych (C2.13)
- inspirowanie i wspieranie inicjatyw obywatelskich, grup mieszkańców i różnych docelowych grup społecznych (C3.1)
- współpraca z organizacjami pozarządowymi (C3.2)
- aktywizacja społeczności lokalnych wokół działań skierowanych na osiągnięcie wspólnych celów – budowa więzi społeczności lokalnej (C3.3)
- przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu grup zagrożonych patologiami i bezrobociem (C3.4)
- budowa/tworzenie centrum miasta – koncentracja obiektów: usług, gastronomii, kultury, wypoczynku-rekreacji, administracji - w nawiązaniu do idei miasta-ogrodu (C4.3)
- inkorporacja nowych osiedli mieszkaniowych do struktury funkcjonalnoprzestrzennej miasta (powiązania drogowe, rozbudowa infrastruktury społecznej) (C4.4)
- ogólna zmiana wizerunku (fizjonomii) miasta: estetyka, czystość, tworzenie zagospodarowanych przestrzeni publicznych (C4.6).

Z powyższego wykazu wynika pełna korelacja celów operacyjnych strategii rozwoju miasta z Lokalnym programem rewitalizacji dla Miasta Ząbki.

CZĘŚĆ IV. Diagnoza społeczno-gospodarcza miasta

1. Wprowadzenie

Diagnoza sytuacji Miasta Ząbki obejmuje swym zakresem zagadnienia społeczne, przestrzenno-funkcjonalne, gospodarcze, środowiskowe i techniczne. Służy wskazaniu obszarów miasta, które w pierwszym rzędzie wymagają zintegrowanej interwencji (rewitalizacji) ze względu na występujące na tych obszarach koncentracje problemów społecznych i kulturowych oraz deficyty w zakresie ładu przestrzennego, jakości przestrzeni publicznych, wyposażenia infrastrukturalnego oraz lokalnej gospodarki.

Diagnoza społeczno-gospodarcza powstała w oparciu o:

- ✓ szczegółową analizę wskaźników – mierników ilościowych i jakościowych,
- ✓ wyniki analizy ankietowych wypowiedzi mieszkańców na temat zakresu przestrzennego i symptomów kryzysu oraz działań prowadzących do poprawy jakości życia w mieście,
- ✓ wiedzę ekspercką, zawartą między innymi w dokumentach miejskich.

Metodologia nawiązuje do rozstrzygnięć ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji². Zadaniem części diagnostycznej, prowadzonej w układzie jednostek przestrzennych dla całego terytorium gminy jest wyznaczenie części miasta znajdujących się w stanie kryzysowym i określenie obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji (rysunek nr 1).

Rysunek 1 Schemat analizy diagnostycznej

Źródło: opracowanie własne

² Dz.U. z 2015 r., poz. 1777.

Koncentracja negatywnych zjawisk społecznych na danym obszarze prowadzi do podjęcia działań rewitalizacyjnych. Obszar zdegradowany charakteryzuje się koncentracją negatywnych zjawisk społecznych w wymiarze socjalnym, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji, kapitału społecznego oraz w zakresie relacji społecznych, której towarzyszą negatywne zjawiska co najmniej w jednej z następujących sfer życia: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej. Społeczności lokalne i zagospodarowanie obszarów zdegradowanych są predysponowane do objęcia ich programem rewitalizacji.

Po to, by zwiększyć szanse efektywnej realizacji programu rewitalizacji, terytorium gminy objęte tym programem, czyli obszar rewitalizacji, powinien łącznie spełniać następujące kryteria:

- ✓ wyjątkowa koncentracja negatywnych zjawisk, w tym w sferze społecznej
- ✓ istotne znaczenie dla gminy
- ✓ ograniczony zasięg terytorialny, obejmujący do 20% powierzchni gminy, zamieszkały przez nie więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy.

Szczegółowe rozstrzygnięcia dotyczące charakteru działań sanacyjnych, ich granic przestrzennych i czasowych oraz wzajemnych odniesień są określane w programie rewitalizacji, przy czym zasadą powinno być jak największe dopasowanie poszczególnych zadań i projektów do zdefiniowanych problemów kryzysowych. Rozkład zjawisk społecznych w mieście w układzie przestrzennym został oparty na podziale terytorium gminy na okręgi wyborcze (rysunek nr 6)³.

W diagnozie zostaną przedstawione wybrane, specyficzne dla Miasta Ząbki, zagadnienia o istotnych powiązaniach z rewitalizacją. Mając na uwadze zasadnicze problemy rozwojowe, istotne dla procesów rewitalizacji oraz dostępność innych źródeł informacji o mieście (Strategia rozwoju Miasta Ząbki na lata 2014 – 2023, Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Warszawskiego Obszaru Funkcjonalnego 2014-2020+, Plan zrównoważonej mobilności dla Warszawskiego Obszaru Funkcjonalnego) w diagnozie sytuacji społeczno-ekonomicznej zwraca się uwagę na wybrane aspekty, które są charakterystyczne dla zakresu przedmiotowego i celów rewitalizacji. Przede wszystkim rozpatrywane będą uwarunkowania społeczne i przestrzenne. Pełną diagnozę miasta opracowano na potrzeby Strategii rozwoju Miasta Ząbki na lata 2014 – 2023, przyjętej Uchwałą Nr LXIII / 592 / 2014 Rady Miasta Ząbki z dnia 13 listopada 2014 r.

2. Główne problemy rozwojowe

Ząbki są gminą miejską położoną w bezpośrednim sąsiedztwie m. st. Warszawy. To sąsiedztwo oraz względnie atrakcyjne warunki rozwoju mieszkaniowych inwestycji deweloperskich powodują, że Ząbki notują wzrost ludnościowy (tabela nr 2)⁴, a społeczność Ząbek charakteryzuje korzystna struktura demograficzna. W roku 2015 r. liczba ludności w Ząbkach wzrosła o 2,74% w odniesieniu do roku poprzedniego. Pod względem intensywności napływu migracyjnego w 2014 r. miasto zajęło pierwsze miejsce w powiecie wołomińskim i piąte w kraju (dane BDL GUS).

³ Uchwała Rady Miasta Ząbki z dnia 31.10.2012 r. nr XXXII/263/2012 w sprawie podziału Miasta Ząbki na okręgi wyborcze oraz ustalenia ich granic i numerów oraz liczby radnych wybieranych w każdym okręgu w wyborach do rady Miasta Ząbki.

⁴ W poszczególnych zestawieniach mogą występować niewielkie różnice w danych dla tych samych okresów; wynika to z automatycznego zacytowania danych z systemu PESEL przez program ewidencji ludności. Starsze dane mają charakter orientacyjny.

Tabela 2 Ludność zamieszkała w Ząbkach w latach 2013-2016

Okręg	Orientacyjna lokalizacja	Ludność zamieszkała - stan na:							
		31-12-2013		31-12-2014		31-12-2015		30-06-2016	
		liczba	% ogółu	liczba	% ogółu	liczba	% ogółu	liczba	% ogółu
1	„Kochanowskiego”	979	3,2	1 012	3,3	1 040	3,3	1043	3,2
2	„Graniczna”	1265	4,2	1 275	4,1	1 275	4,0	1284	3,9
3	„Osiedle Batorego”	1462	4,8	1 471	4,7	1 484	4,6	1481	4,5
4	„11 Listopada”	1640	5,4	1 647	5,3	1 613	5,0	1639	5,0
5	„Drewnica”	933	3,1	920	3,0	934	2,9	929	2,9
6	„Mickiewicza”	1404	4,7	1 416	4,6	1 420	4,4	1429	4,4
7	„Jana Pawła II”	1519	5,0	1 515	4,9	1 511	4,7	1502	4,6
8	„Leszyckiego”	1064	3,5	1 058	3,4	1 053	3,3	1052	3,2
9	„Harcerska”	998	3,3	967	3,1	965	3,0	944	2,9
10	„Wiosenna”	1767	5,9	1 830	5,9	1 860	5,8	1986	6,1
11	„Stadion”	1621	5,4	1 629	5,2	1 616	5,1	1612	5,0
12	„Sikorskiego”	999	3,3	1 013	3,3	1 024	3,2	1048	3,2
13	„Bajkowe”	1341	4,4	1 397	4,5	1 391	4,4	1402	4,3
14	„Kosynierów”	1681	5,6	1 755	5,6	1 784	5,6	1805	5,5
15	„Piłsudskiego”	1634	5,4	1 638	5,3	1 637	5,1	1639	5,0
16	„Skrajna”	1667	5,5	1 812	5,8	1 911	6,0	1943	6,0
17	„Różana”	1673	5,5	1 716	5,5	1 799	5,6	1865	5,7
18	„Kopernika”	1556	5,2	1 640	5,3	1 713	5,4	1738	5,3
19	„Andersena”	1515	5,0	1 854	6,0	2 269	7,1	2499	7,7
20	„Kościelna”	1797	6,0	1 828	5,9	1 893	5,9	1933	5,9
21	„Powstańców 62-74”	1659	5,5	1 693	5,4	1 755	5,5	1781	5,5
ZĄBKI OGÓŁEM		30174	100,0	31 086	100,0	31 947	100,0	32554	100,0

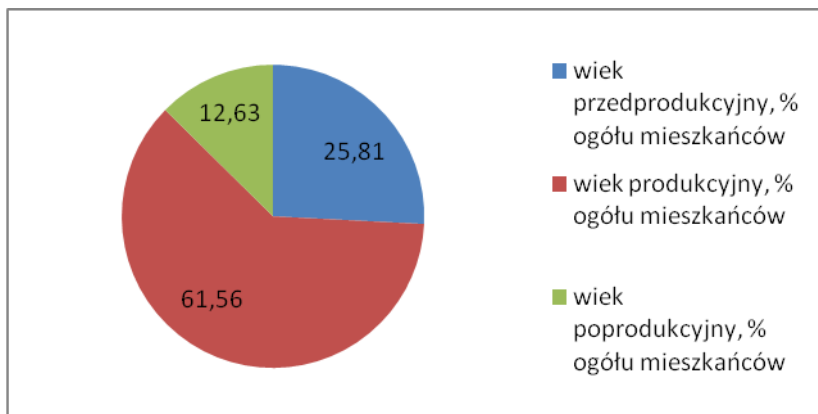
 Źródło: dane gminnej ewidencji ludności, przeliczenia własne⁵

Spółeczność Miasta Ząbki odznacza się młodą strukturą wieku (wykres nr 1). Niski udział ludności w wieku poprodukcyjnym świadczy o młodości demograficznej miasta. W Ząbkach tę kategorię wieku reprezentowały 2 774 kobiety i 1 262 mężczyźni. Wskaźnik obciążenia demograficznego w końcu 2015 r. wynosił 62 (na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadały 62 osoby w wieku nieprodukcyjnym). Struktura tego obciążenia jest korzystna z perspektywy lokalnego rozwoju demograficznego – 42 osoby to dzieci i młodzież (do 17 lat), a 20 osób reprezentuje starszą grupę wieku⁶.

⁵ Dane pochodzące z gminnej ewidencji ludności obejmują mieszkańców zameldowanych w Ząbkach na pobyt stały lub czasowy oraz dodatkowo osoby, które nie są zameldowane na terenie miasta, ale które wpisały się na listę wyborczą w danym okręgu.

⁶ W 2013 r. wskaźnik obciążenia demograficznego dla Polski wynosił 59, z tego 29 osób w wieku przedprodukcyjnym i 30 osób w wieku poprodukcyjnym (dane GUS).

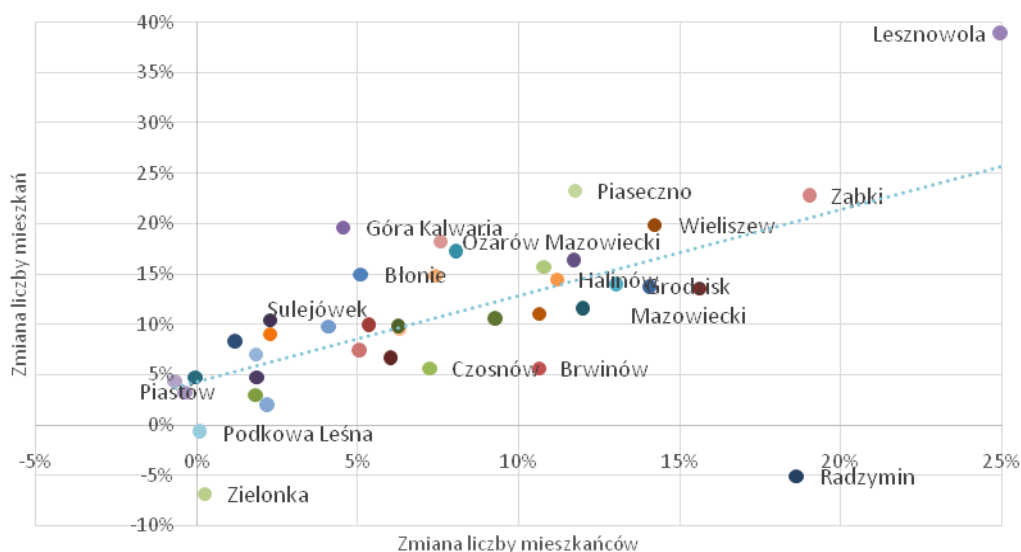
Wykres 1 Ludność Ząbek wg podstawowych grup wiekowych, stan na 31.12.2015 r.

Źródło: dane gminnej ewidencji ludności, przeliczenia własne

Współczynnik feminizacji – liczba kobiet na 100 mężczyzn w Ząbkach, wynoszący w 2015 r. 114, jest na tym samym poziomie co w miastach województwa mazowieckiego i na nieco wyższym niż średnio w Polsce (107) i w miastach ogółem (111).

Wykres 2 Zmiana liczby mieszkań a zmiana liczby ludności w gminach WOF (oprócz Warszawy)

Źródło: Plan zrównoważonej mobilności dla Warszawskiego Obszaru Funkcjonalnego, s. 10

Rozwój demograficzny Ząbek wynika z lokalizacji na terenie miasta budownictwa mieszkaniowego, które obsługuje w części mieszkańców Ząbek, ale zasadniczo jest realizowane dla osób spoza Miasta Ząbki, głównie z terenu Warszawy (wykres nr 2). Czynnikiem przyciągającym są konkurencyjne ceny nowego budownictwa mieszkaniowego.

2.1. Problemy społeczno-demograficzne

Dodatnie saldo migracji i przyrost liczby mieszkańców wskazują na korzystne warunki rozwoju demograficznego. Niemniej, w Ząbkach zidentyfikowano następujące wyzwania rozwojowe:

- ✓ starzenie się ludności i potrzeby rozwoju usług w sferze srebrnej ekonomii⁷
- ✓ wysokie koszty oświaty i wychowania (przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja)
- ✓ słaba integracja ludności nowo przybywającej do miasta z zasiedzonymi grupami mieszkańców i słabe poczucie więzi z miastem
- ✓ dostosowanie usług społecznych do potrzeb wynikających ze zróżnicowania struktur społecznych i wiekowych ludności.

W Ząbkach postępuje proces dywersyfikacji struktury wiekowej. W centralnych i północnych częściach miasta, przeważnie zabudowanych budynkami jednorodzinnymi, koncentruje się ludność starsza. Z kolei nowe osiedla na południu są zasiedlane przez młode rodziny, posiadające dzieci.

Jednym z problemów funkcjonowania Miasta Ząbki i wskaźnikiem słabej integracji z miastem części nowo wprowadzających się mieszkańców jest dysproporcja między liczbą osób mieszkających w Ząbkach a liczbą osób zameldowanych i/lub wybierających Ząbki jako miejsce składania deklaracji podatkowych. Dużo więcej osób korzysta z usług publicznych i infrastruktury miejskiej niż faktycznie współuczestniczy pośrednio w finansowaniu lokalnej gospodarki poprzez podatki, a ściślej dochody budżetu miasta, nie są proporcjonalne do przychodów z PIT osób z tego miasta.

W ocenie lokalnych ekspertów realna liczba mieszkańców może być prawie dwukrotnie większa niż liczba osób zameldowanych⁸. Urząd Miasta Ząbki w sprawozdaniu z wykonania budżetu za 2015 r. informował, że na 31 grudnia 2015 r. zameldowanych w mieście było 31 251 osób, ale szacowana liczba mieszkańców wynosiła ok. 65 tys. osób.

Gdyby wszyscy mieszkający w Ząbkach płatnicy podatku dochodowego zarejestrowali się w urzędzie skarbowym właściwym dla Ząbek, budżet miasta pozyskałby dodatkowych ok. 30 mln zł rocznie i byłby większy o ok. ¼⁹. W tabeli nr 1 wykazano liczbę mieszkańców miasta zameldowanych i wpisanych na listy wyborcze w danym roku. W 2015 r. w Ząbkach było zarejestrowanych w spisach wyborców o 696 osób więcej niż osób zameldowanych. Na koniec pierwszego półrocza 2016 r. różnica sięgała 855 osób.

Miasto znalazło się w specyficznej pułapce wzrostu demograficznego. Obsługując coraz więcej osób w sferze oświaty, opieki zdrowia, sportu, kultury nie jest w stanie, między innymi z powodu wspomnianej luki w dochodach budżetowych, spełniać oczekiwań mieszkańców i prowadzić szerokich działań inwestycyjnych. Mieszkańcy wyraźnie artykułują niedogodności życia codziennego w mieście, nie wszyscy jednak zdają sobie sprawę z potencjału tkwiącego w bardziej solidarnych postawach obywateli. Ten stan rzeczy jest zarzewiem konfliktu między „starymi” a „nowymi” mieszkańcami Ząbek, między północną częścią miasta a południową. Miasto należało do liderów systemu lokalnych kart miejskich, było pierwszym ośrodkiem, który wprowadził nieodpłatną komunikację lokalną dla

⁷ Srebrna ekonomia, srebrna gospodarka – sfera gospodarki, głównie usług, ale też produkcji dóbr konsumpcyjnych, nastawiona na zaspokojenie potrzeb ludzi starszych.

⁸ Por. Strategia Rozwoju Miasta Ząbki na lata 2014-2023, 2014, s. 21.

⁹ Zjawisko tzw. gapowiczów podatkowych dotyka różnych miast, ale w przypadku małego miasta z bardzo wysokim udziałem osób mieszczących się w tej kategorii jest szczególnie dotkliwie.

posiadaczy Karty Mieszkańca „Jestem z Ząbek”. Obecnie prowadzone są kampanie na rzecz opodatkowywania się w Ząbkach. Utożsamianie się przybyszów z miastem, czyli włączenie do systemu świadomości możliwości zakorzenienia się w tym mieście, postępuje powoli. Zapewne również jest to proces zróżnicowany i zindywidualizowany. Sytuację ograniczonych kontaktów i relacji społecznych między mieszkańcami północnej i południowej części miasta dodatkowo utrudnia struktura zabudowy i trasa kolei. W mieście brakuje przestrzeni publicznych o wysokim standardzie, sprzyjających integracji mieszkańców. Przemieszczaniu się na dłuższe odległości wewnątrz miasta nie sprzyjają wąskie i nierówne chodniki, nieatrakcyjna aranżacja otoczenia i brak usług przyciągających mieszkańców. Likwidacja fizycznych i mentalnych barier w wewnątrzmijskich relacjach społecznych powinna stanowić oś działań rewitalizacyjnych w mieście.

2.2. Presja oświatowa

System edukacji i oświaty jest przedmiotem specjalnej troski władz samorządowych. Wysoki poziom usług edukacyjnych jest jednym z czynników warunkujących perspektywiczny rozwój miasta i jego konkurencyjność względem otoczenia. W Ząbkach prowadzone są systematyczne działania i inwestycje umożliwiające rozwój placówek oświaty. Obecnie finalizowana jest rozbudowa Szkoły Podstawowej nr 3, inne placówki miejskie są obiektami nowymi, bądź też zostały w ostatnich latach wyremontowane. Szkoły prowadzą szerokie programy zajęć dodatkowych dla uczniów – sportowych, edukacyjnych, społecznych, w tym przybliżających dzieciom historię i funkcjonowanie rodzinnego miasta. Placówki oświaty są często – wobec braku innych możliwości lokalowo-organizacyjnych – centrami aktywności społecznej dla dzieci i ich rodziców.

Na terenie Ząbek działają:

- ✓ dwa Gimnazja Publiczne - nr 1 przy ul. Harcerskiej i nr 2 przy ul. Batorego 37
- ✓ trzy publiczne Szkoły Podstawowe - nr 1 im. Franciszka Kleeberga przy ul. Piłsudskiego 35, nr 2 im. Jana Kochanowskiego przy ul. Batorego 11, nr 3 im. Małego Powstańca przy ul. Kościelnej (z filią przy ul. Powstańców)
- ✓ Zespół Publicznych Szkół Katolickich (szkoła podstawowa i gimnazjum przy ul. 11 Listopada 4)
- ✓ Prywatna Szkoła Podstawowa im. ks. Jerzego Popiełuszki przy ul. Piłsudskiego 95c
- ✓ Trzy publiczne Przedszkola – nr 1 „Zielony Dinek” przy ul. Wyspiańskiego 22, nr 2 „Leśny Zakątek” przy ul. Prusa 3/5, nr 3 „Skrzat” przy ul. Westerplatte 1.
- ✓ 15 Przedszkoli Niepublicznych, w tym dwa prowadzące również Żłobki.

Rysunek 2 Przedszkole Publiczne nr 3 „Skrzat”

Źródło: www.zabki.pl

Poprawa warunków nauczania w południowej części miasta wymaga budowy kolejnej placówki szkolnej. Planowana inwestycja będzie zlokalizowana przy ul. Różanej. W połowie 2016 r. dzieci korzystające z publicznych placówek oświaty w Ząbkach stanowiły 13,94% ogółu mieszkańców. Przyrost liczby dzieci powoduje poważne wydatki budżetu gminy na oświatę i wychowanie:

- w 2015 r. wzrosły one o 2,6 mln zł w porównaniu z wydatkami w 2014 r.
- szacuje się, że wydatki budżetu miasta na ten cel w 2017 r. osiągną 69% wydatków bieżących z budżetu miasta.

W 2015 r. Ząbki wydały na oświatę i wychowanie 53,2 mln zł (45,5% budżetu), z tego 25,8 mln zł pochodziło z subwencji oświatowej i dotacji celowej, a 27,4 mln zł ze środków własnych miasta¹⁰. Średni miesięczny wydatek z budżetu gminy na sfinansowanie pobytu 1 dziecka w placówce oświaty wynosi:

- ok. 525 zł w przedszkolu niepublicznym
- ok. 700 zł w przedszkolu publicznym
- ok. 640 zł w szkole podstawowej niepublicznej
- ok. 750 zł w szkole podstawowej publicznej
- ok. 590 zł w gimnazjum publicznym.

Obciążenie budżetów gmin wydatkami na oświatę i wychowanie jest powszechnym problemem polskich samorządów terytorialnych. W Ząbkach sytuacja jest o tyle poważniejsza, że część beneficjentów polityki dofinansowywania rozwoju edukacji ze środków własnych gminy przyjmuje postawę niesolidarną. W sytuacji małego miasta ze znaczącą liczbą osób mieszkających w gminie i nieopłacających w niej podatku dochodowego presja zadań oświatowych jest silna. Edukacja publiczna w Ząbkach obejmuje ok. 4,5 tys. dzieci (tabela nr 3). Łącznie do placówek publicznych i niepublicznych uczęszcza ok. 6,1 tys. dzieci, 4,4 tys. do szkół podstawowych i gimnazjów a 1,7 tys. Do przedszkoli. Mimo rozbudowy placówek szkolnych, zajęcia odbywają się w trudnych warunkach.

Tabela 3 Publiczne placówki oświaty w Ząbkach, rok szkolny 2015/2016

Wyszczególnienie	Liczba uczęszczających
Szkoła Podstawowa nr 1 im. Franciszka Kleeberga	869
Szkoła Podstawowa nr 2 im. Jana Kochanowskiego	981
Szkoła Podstawowa nr 3 im. Małego Powstańca	1074
uczniowie SP razem	2924
Gimnazjum Publiczne nr 1	422
Publiczne Gimnazjum nr 2	599
uczniowie gimnazjum razem	1021
Przedszkole publiczne nr 1	99
Przedszkole publiczne nr 2	92
Przedszkole publiczne nr 3	405
przedszkolacy razem	596

Źródło: dane Referatu Oświaty i Polityki Społecznej UM Ząbki

¹⁰ Dane ze Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Ząbki za 2015 r. wraz z objaśnieniami.

Przykładowo, w SP nr 3 jest tak duże zagęszczenie uczniów, że zajęcia są prowadzone w systemie zmianowym, dzieci zaczynają lekcje zbyt wcześnie (godz. 7:30), a kończą zbyt późno (godz. 17:05). Pomimo tak niekorzystnej organizacji zajęć wynikających z nadmiernej liczby uczniów, szkoły osiągają dobre wyniki nauczania.

Ze sprawdzianu w szóstej klasie szkoły podstawowej w 2016 r. średni wynik procentowy dla gminy Ząbki wynosił:

- ✓ język polski: 73,4%,
- ✓ matematyka: 57,6%
- ✓ część pierwsza ogółem: 65,8%
- ✓ języka angielski: 77,9%
- ✓ część druga ogółem: 77,9%.

Wyniki te, poza oceną z języka polskiego, były lepsze niż średnio w woj. mazowieckim w szkołach dotyczących miast liczących od 20 do 100 tys. mieszkańców¹¹. Najlepsze wyniki odnotowano w SP nr 3. W Publicznym Gimnazjum nr 1 wyniki egzaminów były wyraźnie lepsze, niż średnio w gimnazjach w miastach województwa liczących od 20 do 100 tys. mieszkańców, w gimnazjum nr 2 były one, poza wynikiem z języka polskiego, na nieco niższym poziomie.

Wzrost demograficzny w wyniku dodatniego przyrostu naturalnego i migracyjnego jest współcześnie doświadczeniem niewielu gmin. Sytuacja, w jakiej znajduje się Miasto Ząbki jest godna pozazdroszczenia z punktu widzenia perspektyw rozwojowych, ale niesie też trudne decyzje w zakresie finansowania zadań gminy i wyboru priorytetów w sytuacji ograniczeń zasobów. Miasto ma tym trudniejszą sytuację, że działa w świadomości partnerskiej nierównowagi – znacząca część mieszkańców, mimo zachęt i apeli, nie pozwala na przejęcie przez miasto ich zamieszkania i zarazem miejsce konsumpcji usług publicznych części wpływu z tytułu podatku dochodowego¹².

2.3. Infrastruktura drogowa

W Mieście Ząbki w minionych latach przeprowadzono liczne inwestycje w infrastrukturę drogową. Z wykorzystaniem środków funduszy unijnych zrealizowano następujące projekty:

- kompleksowy remont i budowa głównych dróg w Ząbkach- etap I
- kompleksowy remont i budowa głównych dróg w Ząbkach- etap II
- budowa tunelu drogowego pod torami kolejowymi w ciągu ulic Wojska Polskiego – Orla w Ząbkach.

Pomimo wielu inwestycji generujących znaczne nakłady finansowe, nadal wiele dróg wymaga uporządkowania. Około 30% dróg gminnych na terenie Ząbek nie posiada powierzchni asfaltowej, a jedna z najbardziej uczęszczanych tras, oś południowej części miasta, ul. Powstańców wymaga gruntownego remontu.

¹¹ Dane Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Warszawie.

¹² Według ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, roczne zeznania podatkowe powinny być składane w urzędzie skarbowym według miejsca zamieszkania podatników. Do gmin wraca aktualnie ok. 47% podatku dochodowego od osób fizycznych.

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

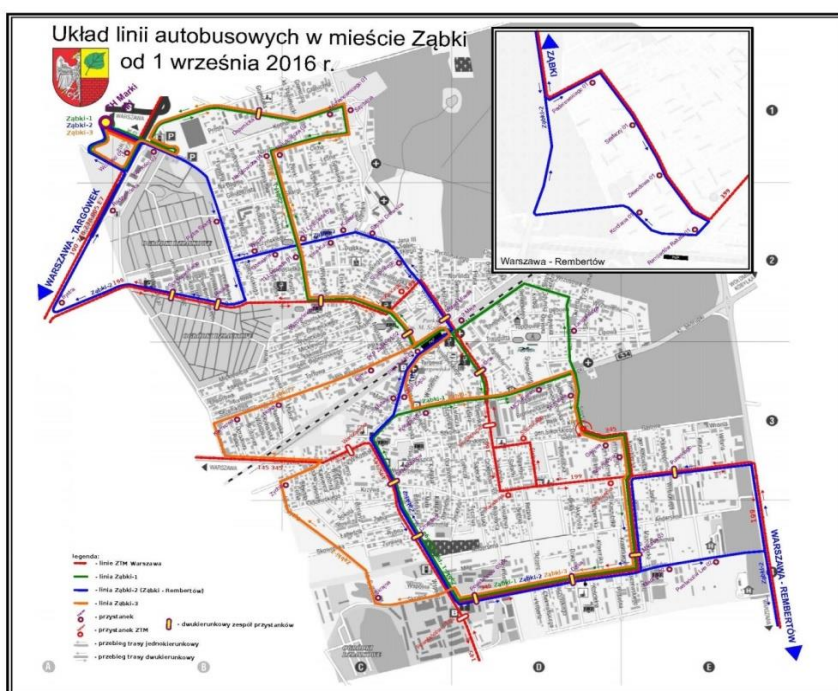
Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt pn. „Opracowanie programu rewitalizacji dla Miasta Ząbki” współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020 oraz z budżetu państwa

System komunikacji publicznej w Ząbkach (rysunek nr 3) tworzą linie obsługiwane przez Zarząd Transportu Miejskiego w Warszawie (linie nr 199, 145, 345) oraz trzy linie lokalne. System komunikacji drogowej wzmacnia linia kolejowa Warszawa – Wołomin, przecinająca miasto pośrodku, będąca dogodnym połączeniem do Warszawy, wykorzystywanym przez wiele osób dojeżdżających systematycznie do pracy w stolicy. Z punktu widzenia dostępności komunikacyjnej centralne położenie linii kolejowej jest korzystne, powoduje to jednak barierę przestrzenną w powiązaniach między dwoma częściami miasta i wymaga działań naprawczych w sferze estetyki terenów kolejowych i przykolejowych.

Rysunek 3 Układ linii autobusowych w Mieście Ząbki, stan na 1-09-2016.

Źródło: Urząd Miasta Ząbki

Warunki dla ruchu pieszego i rowerowego są nieatrakcyjne. Większość ulic posiada wąskie pobocza lub chodniki, które są bardzo intensywnie wykorzystywane jako miejsca postoju aut.

Rysunek 4 Sieć ścieżek rowerowych i ciągów pieszo-rowerowych w Mieście Ząbki, stan na 30-06-2016.

Źródło: Urząd Miasta Ząbki

Aktualnie miasto przygotowuje się do przeprowadzenia inwestycji związanych z budową parkingów. Do dofinansowania w ramach instrumentu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Warszawskiego Obszaru Funkcjonalnego został zgłoszony projekt przebudowy parkingu podziemnego pod pasażem ul. Orlej oraz budowa parkingu „Park & Ride” w pobliżu dworca kolejowego.

Ocena stanu infrastruktury drogowej i dostępności komunikacyjnej poszczególnych części Miasta Ząbki jest elementem analizy degradacji techniczno-przestrzennej.

2.4. Mieszkalnictwo komunalne

Miasto Ząbki posiada, według stanu na 31 grudnia 2015 r. 238 lokali komunalnych. 175 mieszkań czynszowych znajduje się w 21 budynkach będących własnością gminy, a 63 mieszkania znajdują się w budynkach wspólnot mieszkaniowych. Dodatkowo w czterech budynkach znajduje się 16 lokali użytkowych będących własnością miasta. W 2012 r. 98 lokali miało status mieszkań socjalnych. Bloki i kamienice w budynkach wspólnot mieszkaniowych są w dobrym stanie technicznym, natomiast większość budynków komunalnych jest w stanie złym. W kilku obiektach wstrzymano zasiedlenia, ze względu na bardzo zły stan techniczny i planowane wyburzenie (ul. Piłsudskiego 5a, ul. Matejki 9).

Według Wieloletniego Programu Gospodarowania Zasobem Mieszkaniowym Zasobem Miasta Ząbki na lata 2013-2017¹³ na mieszkanie oczekuje 51 osób/rodzin. W ciągu roku zwalniane są 2 - 3 lokalne

¹³ Program przyjęty Uchwałą nr XXXV/283/2012 z dnia 17 grudnia 2012 r. w sprawie Wieloletniego Programu Gospodarowania Zasobem Mieszkaniowym Miasta Ząbki na lata 2013-2017.

mieszkalne. W zasobach komunalnych zamieszkiwało w końcu 2012 r. 609 osób, około 2% ogółu mieszkańców.

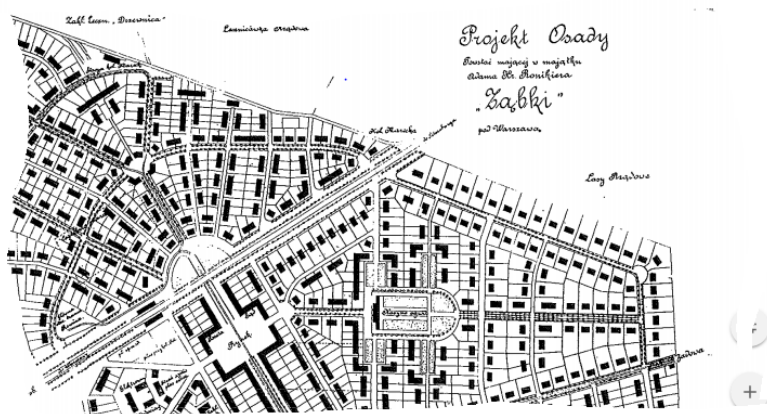
Problemem są zaległości czynszowe, niektóre lokale są bardzo zadłużone. Zadłużenie z tytułu najmu lokali mieszkalnych na poziomie 639,8 tys. zł, stanowi 127,5% planowanych przychodów z tytułu czynszu najmu w całym 2016 r. Zadłużeni najemcy są mobilizowani do terminowej regulacji czynszów poprzez możliwość zamiany lokalu w sytuacji, gdy zwalniane są lepsze lokale, prowadzi się też programy oddłużeniowe. W przypadku braku woli spłacenia zaległości miasto kieruje sprawę do sądu. Na podstawie zapisów Wieloletniego Programu Gospodarowania Zasobem Mieszkaniowym, dotyczących polityki określania i podnoszenia stawek czynszu, finansowania kosztów utrzymania zasobów, polityki remontowej i polityki prywatyzacji mieszkań, przyjęto pasywny model mieszkalnictwa komunalnego. Jakkolwiek z czynszowych zasobów komunalnych korzysta niewielka część mieszkańców miasta, warunki w starych, w tym adaptowanych budynkach są złe, a koncentracja mieszkańców zajmujących lokale socjalne, ludzi ubogich, często zagrożonych wykluczeniem, negatywnie wpływa na wizerunek rejonu, w którym są one położone. W tych obiektach zamieszkuje znaczna część osób bezrobotnych, korzystających z różnych form wsparcia Ośrodka Pomocy Społecznej.

W najbliższym czasie konieczne będzie wyburzenie 4 budynków komunalnych i podjęcie nowych inwestycji mieszkaniowych w sektorze komunalnym.

2.5. Ład przestrzenny i estetyka miasta

Miasto Ząbki jest prekursorem wdrażania koncepcji miast-ogrodów, realizowanej na początku XX wieku. Część tej koncepcji na obszarze Ząbek została zrealizowana, mieszkańcy miasta nadal kultywują w świadomości historyczny wizerunek swego miasta jako miasta ogrodu.

Rysunek 5 Fragment pracy konkursowej na parcelację majątku Ząbki autorstwa Tadeusza Tołwińskiego (syna)¹⁴.

Źródło: Urząd Miasta Ząbki

¹⁴ Źródło: materiały konkursu architektoniczno – urbanistycznego na koncepcję zagospodarowania terenu położonego w Centrum Miasta Ząbki; <http://bip.zabki.pl/konkurs-architektoniczno-urbanistyczny-na-koncepcje-zagospodarowania-terenu-polozonego-w-centrum-miasta-zabki>

Współcześnie w układzie przestrzennym miasta dominuje zabudowa jednorodzinna w otoczeniu ogrodów. Mimo wzrostu udziału zabudowy wielorodzinnej, Ząbki mogłyby być postrzegane jako miasto ogrodów pod warunkiem, że wszystkie możliwe tereny, łącznie z pasami zieleni przydrożnej, terenami przejściowo nieużytkowanymi, byłyby objęte programem urządzania zieleni. Tak przyjęta koncepcja byłaby współczesną wersją konwencji założycielskiej miasta. Aktualny stan zagospodarowania przestrzeni publicznych – terenów zieleni, zdominowanych przez zielenie nieurządzoną i nieuporządkowaną, pozostawia jednak wiele do życzenia. W mieście funkcjonuje tylko jeden park im. Szuberta, położony w centrum miasta.

W strukturze użytków znaczącą pozycję zajmują lasy – w 2014 r. wskaźnik lesistości wynosił 25,6%. Tereny leśne zajmowały 280,82 ha, w tym lasy publiczne 259,72 ha (GUS, Statystyczne Vademecum Samorządowca). Poza dużym kompleksem Nadleśnictwa Drewnica, pozostałe tereny lasów państwowych i las prywatny położony w południowo-wschodniej części miasta są mało atrakcyjne dla pieszych i rowerzystów z uwagi na zaniedbanie terenu, znaczne jego zaśmiecenie, brak wytyczonych tras i powszechne poczucie braku bezpieczeństwa.

Brak ładu przestrzennego, brak atrakcyjnych przestrzeni publicznych, takich jak centralny plac miejski, brak zagospodarowanych terenów zieleni o funkcjach rekreacyjnych powinny zostać uwzględnione w programie odnowy w formie zintegrowanego projektu rewitalizacyjnego. Aktualnie brak spójnej koncepcji zagospodarowania przestrzeni i brak ogólnodostępnych terenów zieleni urządzonej o funkcjach rekreacyjnych należą do głównych problemów przestrzennych miasta, niekorzystnie określających jego wizerunek i niesprzyjających dobrej jakości życia jego mieszkańców.

W mieście można odczytać liczne konflikty i deficyty przestrzenne, o istotnym znaczeniu dla stanu ładu przestrzennego. Przestrzeń miasta jest opanowana przez reklamy umieszczone w sposób nieuporządkowany. Zieleń uliczna jest niedostatecznie atrakcyjna i zadbane, pobocza dróg pełnią funkcję chaotycznych parkingów. W południowej części miasta należy liczyć się z negatywnymi oddziaływaniami bardzo intensywnej zabudowy wielorodzinnej, realizowanej na małych działkach;

Fotografia 1, 2 Reklamy w przestrzeni miasta – skrzyżowanie ul. Piłsudskiego i Warszawskiej

Źródło: UM Ząbki /listopad 2016 r./

będą one nasilały się, w miarę oddawania kolejnych inwestycji i doświadczania przez mieszkańców i innych użytkowników niewydolności tego systemu zagospodarowania. Ze względu na intensywność zabudowy i brak terenów komunalnych wszelkie działania naprawcze mogą mieć niewielki wpływ na funkcjonalność, poprawią natomiast estetykę tego obszaru.

Miasto Ząbki nie ma w swej strukturze miejsca, które można określić jako serce miasta, jego centrum. W przeszłości nie doprowadzono do realizacji centrum miasta – ogrodu, a kolejne etapy zagospodarowania miasta nie objęły kreacji jego centralnej części. Również wcześniejsza edycja Lokalnego programu rewitalizacji dla Miasta Ząbki przewidywała realizację projektu pt. „Rewitalizacja układu urbanistycznego Centrum Miasta Ząbki poprzez budowę Miejskiego Domu Kultury, Biblioteki Publicznej i Ratusza”. Projektu nie udało się zrealizować, powstały jedynie koncepcje urbanistyczne. Między innymi ogłoszono konkurs architektoniczno-urbanistyczny na opracowanie szczegółowej koncepcji architektoniczno-urbanistycznej zagospodarowania terenu w centrum Miasta Ząbki, przy ulicy Piłsudskiego (okolice skrzyżowania z ulicą Targową oraz okolice skrzyżowania z ulicą Kołłątaja).

W Ząbkach powinno powstać centrum miasta oferujące łatwy dostęp do usług publicznych, atrakcyjną przestrzeń publiczną, ułatwiające kontakty i relacje społeczne. Warto już teraz podjąć starania, by koncepcja budowy tego centrum była powszechnie akceptowana przez mieszkańców, by wokół niej pojawiły się wartości i symbole, by miała swego rodzaju magnetyzm, mobilizujący do częstych wizyt i spotkań w tym miejscu.

Niemniej nie należy dążyć do sytuacji, w której Nowe Centrum będzie jedyną atrakcyjną przestrzenią publiczną w mieście. W praktyce współczesnych działań rewitalizacyjnych dokonuje się rewizji poglądów dotyczących znaczenia i charakteru miejskich przestrzeni publicznych. Ich rola rośnie, podobnie jak różnorodność samych przestrzeni. Często mają one lokalny charakter, mocny akcent przyrodniczy (zieleń miejska, ogrody społeczne, ekspozycje botaniczne) i pełnią funkcje rekreacyjne (np. siłownie na świeżym powietrzu, skate parki). Należałoby podkreślić istotne warunki, jakie powinny spełniać przestrzenie publiczne: bezpieczeństwo, estetyka, dostępność, funkcjonalność, pozwalające na podejmowanie różnorodnych działań w tej przestrzeni.

2.6. Problemy społeczne

Do problemów społecznych w Ząbkach należy zaliczyć zarówno zjawiska związane z ubóstwem części społeczności lokalnej, zagrożeniami wykluczeniem społecznym, jak i trudną do egzemplifikacji statystycznej sprawę słabego poczucia więzi z miastem, z miejscem zamieszkania znaczącej części obywateli, szczególnie nowo przybyłych mieszkańców osiedli zabudowy wielorodzinnej. W sferze kulturowej oznacza to niską aktywność społeczną i brak zainteresowania sprawami miasta. W sferze ekonomicznej przekłada się na konkretne ubytki w dochodach budżetowych miasta pochodzące z alokacji części podatków dochodowych.

Słabo rozpoznany zjawiskiem społecznym, określanym jako „nowe podziały społeczne” są problemy społeczne i rodzinne mieszkańców nowych osiedli deweloperskich. Do tej pory charakteryzowano te osiedla poprzez anonimowość życia, brak więzi społecznych, alienację z otoczenia, czego wyrazem jest grodzenie osiedli. Dość powszechnie nowe, małe osiedla wielorodzinne kojarzone są z wysokim statusem społecznym mieszkańców, jako że zamieszkanie w nich wymagało wysokich nakładów finansowych, a nowa zabudowa posiada nowoczesny wygląd zewnętrzny. Nie są znane szczegółowe

parametry nowo powstających mieszkań. Developerzy masowo dostosowują swoją ofertę dla osób i rodzin ze średnimi dochodami i/lub niską zdolnością kredytową, między innymi budując coraz mniejsze mieszkania i zwiększając udział małych mieszkań w ofercie sprzedaży. Okazuje się, że ludzie zamieszkujący takie osiedla budowane dla osób i rodzin o limitowanych zasobach finansowych, często napotykać wiele ograniczeń w swoim codziennym funkcjonowaniu - brak czasu na opiekę nad dziećmi, ograniczony budżet przy konieczności spłaty kredytu, lęk przed utratą pracy, deficyt czasu na kontakty rodzinne i społeczne, męczące codzienne dojazdy do pracy. Bywa to powodem nieporozumień rodzinnych, kłótni, nieporadności życiowej, ale też wykroczeń lub przestępstw. Na obszarze właśnie tych osiedli prowadzone są często interwencje straży miejskiej i policji, rodzice doświadczają problemów wychowawczych, u dzieci i młodzieży rośnie zagrożenie alienacją i wykluczeniem społecznym. Nowe osiedla mieszkaniowe, kojarzone do tej pory z ludźmi sukcesu i dobrym standardem zamieszkiwania, stają się nową kategorią funkcjonalno-przestrzenną obszarów problemowych w mieście. Często w tych osiedlach występują deficyty infrastruktury społecznej (np. praca szkół na zmiany), brak przestrzeni publicznych i miejsc spotkań, rekreacji oraz opóźnienia w realizacji infrastruktury drogowej. Taka sytuacja ma miejsce w południowej części Ząbek, określanej zwyczajowo jako Południowe Ząbki lub „rejon ul. Powstańców”.

W Ząbkach nowe osiedla mieszkaniowe rozwijają się bardzo dynamicznie i wpływ nowej zabudowy na standard życia ogółu mieszkańców miasta, potrzeby nowych mieszkańców, bywają często powodem podziałów i konfliktów, swego rodzaju konkurencji, również w odniesieniu do inwestycji miejskich. Taka sytuacja posiada duże znaczenie ze względu na stwierdzoną dysproporcję między liczbą ludności mieszkającej w Ząbkach, a liczbą ludności zameldowanej oraz związaną z tym znaczącą liczbą osób nieodprowadzających podatków do kasy miasta.

2.7. Inne uwarunkowania

W diagnozie sytuacji społeczno-gospodarczej Miasta Ząbki zwrócono uwagę na podstawowe czynniki mające istotne znaczenie dla procesu rewitalizacji miasta jako czynniki wywołujące zjawiska kryzysowe, a zarazem jako sfery społeczno-gospodarcze, w których konieczna będzie interwencja w czasie prowadzenia programu rewitalizacji.

Bezrobocie, jeden z kluczowych współczesnych problemów społecznych i gospodarczych, w Ząbkach nie jest wysokie. Silny, pobliski warszawski rynek pracy zapewnia miejsca pracy wielu mieszkańcom Ząbek. Bezrobocie w Ząbkach objęło na koniec 2015 r. 807 osób, czyli 2,53% ludności. W tym czasie wskaźnik bezrobocia rejestrowanego w kraju wynosił 9,8%, w województwie mazowieckim 8,4% a w powiecie wołomińskim 13,4% (dane BDL GUS).

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

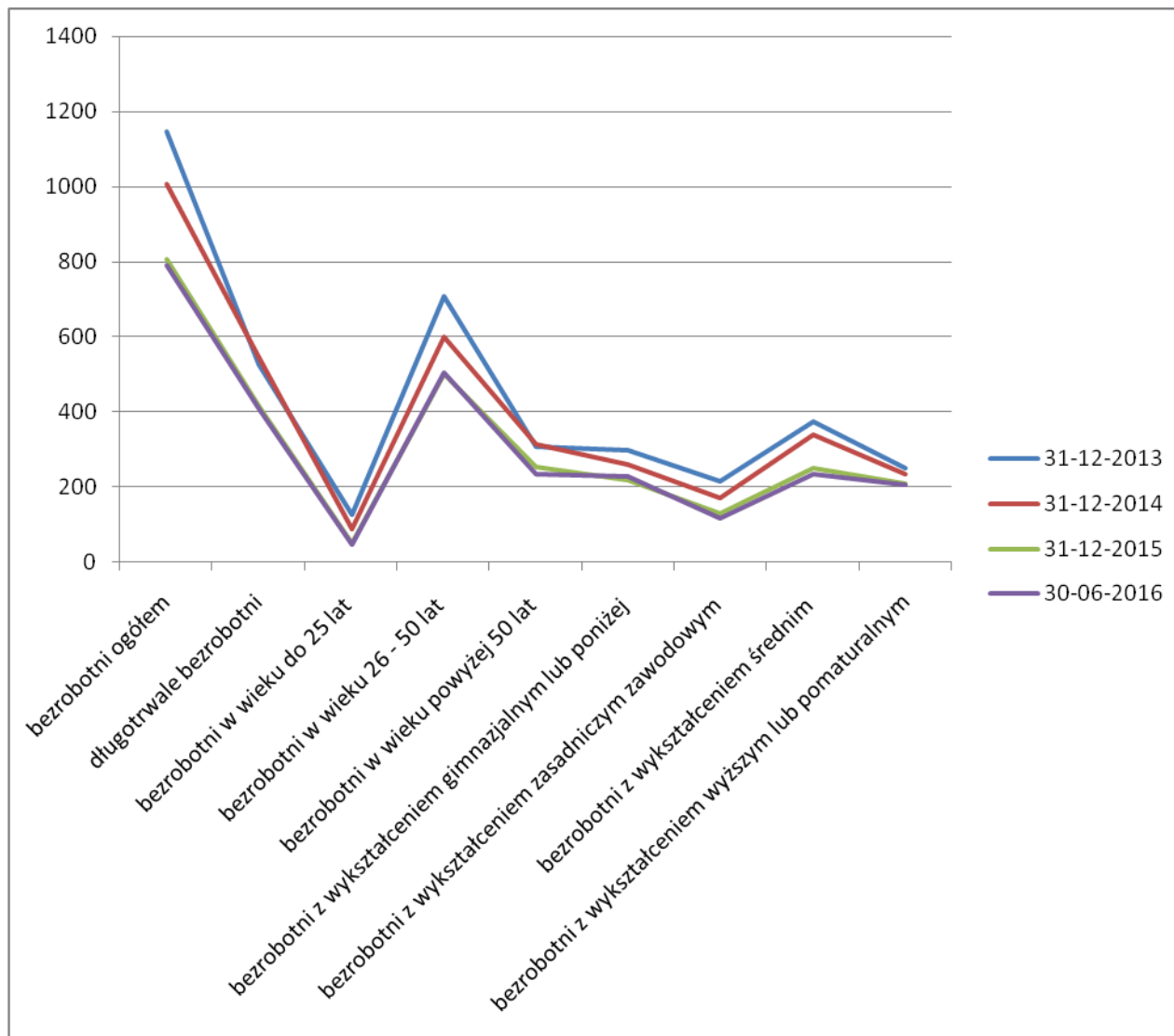

Miasto Ząbki
Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt pn. „Opracowanie programu rewitalizacji dla Miasta Ząbki” współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020 oraz z budżetu państwa

Wykres 3 Bezrobocie w Ząbkach według wieku i wykształcenia, lata 2013 – 2016 (I półrocze)

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Wołominie, przeliczenia własne

Miasto Ząbki dysponuje ograniczonymi możliwościami rozwoju działalności gospodarczej, nie posiada wolnych terenów, które można przeznaczyć na nowe funkcje gospodarcze. Dla części inwestorów bardziej prestiżowa i dogodna wydaje się lokalizacja przedsiębiorstw w Warszawie.

Mimo przeznaczania znacznej części środków na inwestycje, przy dużej aktywności Urzędu Miasta w pozyskiwaniu zewnętrznych, preferencyjnych źródeł finansowania, potrzeby miasta w zakresie szeroko rozumianej infrastruktury są ciągle wysokie. Do najlepiej rozwiniętych sfer zalicza się:

- infrastrukturę sportową – Centrum Turystyczno-Rekreacyjno-Sportowe w Ząbkach, boiska przy szkołach
- infrastrukturę oświaty i wychowania – systematyczne rozbudowy, modernizacje obiektów

Do najsłabszych stron infrastruktury miasta należą:

- ciepłownictwo – brak sieci ciepłowniczej w mieście¹⁵, przy braku możliwości jej budowy z uwagi na parametry techniczne ciągów drogowych i przy negatywnych konsekwencjach systemu lokalnych źródeł ciepła, w szczególności indywidualnego ogrzewania piecowego
- system drogowy – niedostosowanie paramentów dróg do obecnej intensywności użytkowania, wysoki udział nietrwałych nawierzchni dróg, brak lub nieuporządkowane pobocza
- niska dostępność placówek kultury – Miejskiego Ośrodka Kultury i Biblioteki Publicznej, przy niewystarczającym wyposażeniu placówek w pomieszczenia pozwalające prowadzić szerszą działalność
- zły stan terenów zieleni, są nieuporządkowane, niezagospodarowane i nie spełniają swoich funkcji.

W analizach kondycji sytuacji społeczno-gospodarczej mieszkańców Ząbek należy podkreślić specyfikę miasta, wyrażną pod następującymi względami:

- położenie w aglomeracji warszawskiej, w bezpośrednim sąsiedztwie m.st. Warszawy
- zwartą zabudowę miasta i wyczerpujące się tereny pod nową zabudowę
- podział przestrzeni miasta na tereny zabudowy jednorodzinnej o różnym stopniu intensywności i tereny zabudowy wielorodzinnej
- silnie ograniczone kontakty i więzi społeczności zamieszkujących domy jednorodzinne i nowe osiedla blokowe
- intensywny rozwój budownictwa wielorodzinnego, w tym dla mniej zamożnych właścicieli mieszkań
- niezrównoważony układ komunikacyjny - linia kolejowa, intensywnie wykorzystywana na dojazdy do Warszawy, przebiega przez środek miasta, układ drogowy nie jest przystosowany do obsługi komunikacji samochodowej.

¹⁵ Jedynie nieliczne obiekty w pobliżu Elektrociepłowni korzystają z sieci ciepłej.

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

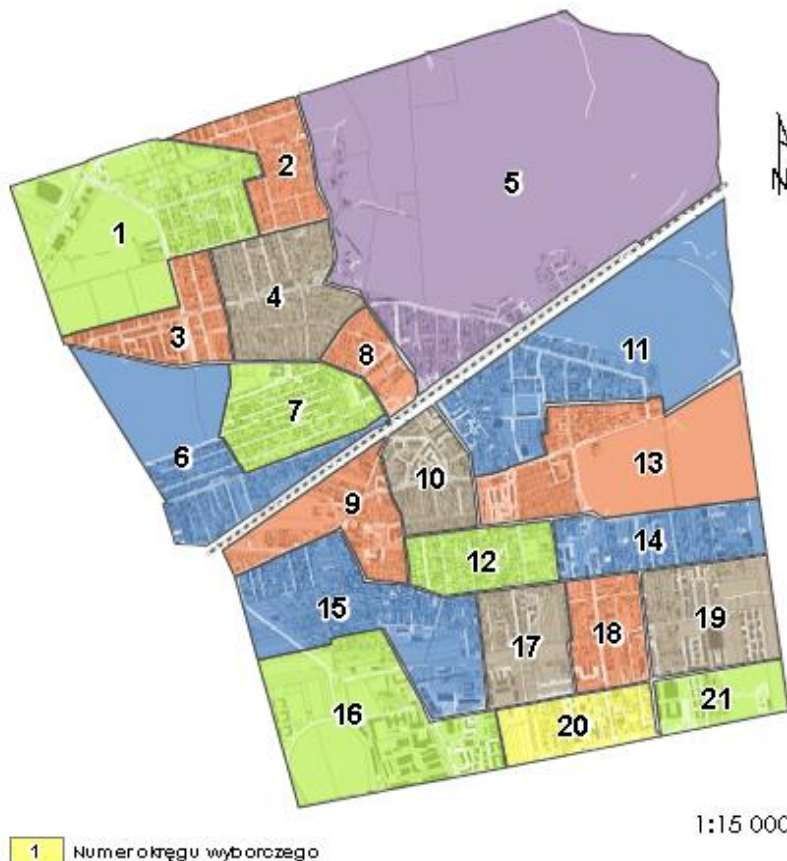
Projekt pn. „Opracowanie programu rewitalizacji dla Miasta Ząbki” współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020 oraz z budżetu państwa

CZĘŚĆ V. SZCZEGÓŁOWA DIAGNOZA CZYNNIKÓW I ZJAWISK KRYZYSOWYCH W MIEŚCIE

1. Metodologia wyznaczania obszarów kryzysowych

Celem wyznaczenia obszarów kryzysowych posłużono się jedynym formalnym podziałem geograficznym obszaru gminy, jakim jest podział na okręgi wyborcze¹⁶. W Ząbkach wydzielono 21 okręgów wyborczych, które obejmowały względnie zbliżoną liczbę ludności (rysunek nr 6)¹⁷. Według liczby ludności na koniec 2015 r. w poszczególnych okręgach zamieszkiwało od 2,9 do 7,1% mieszkańców. Formalnie okręgi wyborcze zostały określone numerami porządkowymi. Dla potrzeb diagnozy, dla ułatwienia w orientacji w układzie przestrzennym miasta, poszczególnym okręgom przypisano nazwy ulic lub osiedli, które są kojarzone z danymi lokalizacjami.

Rysunek 6 Podział obszaru Ząbek na okręgi wyborcze

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Uchwały RM Ząbki z dnia 31 października 2012 r.

¹⁶ Dokument planistyczny - Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Ząbki – przyjęty Uchwałą Nr IX/48/2011 z dnia 26.06.2011 Rady Miasta Ząbki nie wyróżnia na terenie miasta jednostek urbanistycznych. Dla terenu gminy miejskiej Ząbki nie utworzono innych jednostek podziału wewnętrznego niż okręgi wyborcze.

¹⁷ Uchwała Rady Miasta Ząbki z dnia 31.10.2012 r. nr XXXII/263/2012 w sprawie podziału Miasta Ząbki na okręgi wyborcze oraz ustalenia ich granic i numerów oraz liczby radnych wybieranych w każdym okręgu w wyborach do rady Miasta Ząbki.

Na potrzeby diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej miasta pozyskano szereg informacji wymagających dostosowania do podziału na przyjęte jednostki przestrzenne. Granice okręgów stanowią granice administracyjne miasta i ulice. Ponad trzydzieści ulic granicznych zostało zakwalifikowanych do różnych okręgów w układzie „numery parzyste – nieparzyste”, „numery parzyste (lub nieparzyste) o określonym zakresie”. Szczególnie złożoną alokację posiadają najdłuższe ulice miasta – ul. Szwoleżerów i ul. Powstańców, przypisane jako graniczne do 7 okręgów.

Celem wydzielenia obszarów kryzysowych w mieście przeprowadzono:

- szczegółową analizę wskaźników – mierników ilościowych i jakościowych
- analizę ankietowych wypowiedzi mieszkańców na temat zakresu przestrzennego i symptomów kryzysu oraz działań prowadzących do poprawy jakości życia w mieście
- kwerendę wiedzy eksperckiej zawartej, między innymi, w dokumentach miejskich.

Nawiązując do wcześniejszych informacji, poruszonych we wprowadzeniu do diagnozy, należy podkreślić trudności merytoryczne w delimitacji obszaru rewitalizacji w sytuacji, gdy:

- wskaźniki kryzysu w sferze społecznej pozostają na dość łagodnym poziomie w relacji do wartości w zewnętrznych jednostkach odniesienia (powiecie, województwie)
- wskaźniki kryzysu w sferze społecznej nie są bardzo silnie zróżnicowane w poszczególnych okręgach w gminie, a występujące zróżnicowania trudno często jest jednoznacznie zinterpretować
- zjawiska kryzysowe w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej, infrastrukturalnej są znaczące w wymiarze całej jednostki miejskiej, a możliwości ich łagodzenia nie mają charakteru lokalnego, dotyczącego wyłącznie określonej jednostki (np. budowa ciągów pieszo-rowerowych, powstanie nowej placówki kultury, modernizacja dróg, porządkowanie terenów zieleni).

Do analizy rozkładu wartości wskaźników przyjęto kryterium wartości średniej danego wskaźnika. W zależności od interpretacji treści wskaźnika, oceniane jako znajdujące się w trudnej – na tle miasta – sytuacji są okręgi o niekorzystnej jego wartości. Dla cechy stanowiącej miernik aktywności społecznej - udział w wyborach samorządowych (% osób głosujących w I turze wyborów samorządowych w 2014 r. w relacji do ogółu uprawnionych do głosowania), wysoka wartość miernika, powyżej średniej w całym mieście oznacza korzystną sytuację w danej jednostce przestrzennej. Podobnie należy interpretować wskaźnik aktywności gospodarczej – liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Dla pozostałych mierników im wyższe wartości charakteryzują jednostkę, tym gorsza jest sytuacja, na tle pozostałych obszarów miasta, tej jednostki w danym zakresie.

Dane wyjściowe dla analizy cech ilościowych dotyczą z zasady stanu na 31 grudnia 2015 r., a w przypadku porównań czasowych uwzględniano dane za 2013, 2014 i 2015 r., według stanu na koniec roku oraz za 2016 r. według stanu na 30 czerwca 2016 r. Dla wybranych danych przyjęto inne odniesienie czasowe, np. dane o wypłatach świadczenia wychowawczego w ramach programu „Rodzina 500 plus” dotyczą wypłat na koniec sierpnia 2016 r., dane o zaległościach czynszowych w komunalnych zasobach mieszkaniowych – stanu na 30 września 2016 r.

Zjawiska kryzysowe w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, i technicznej w Ząbkach są rozpoznane w ujęciu przedmiotowym, jeśli chodzi między innymi o zakres

świadczeń socjalnych, interwencje policji i straży miejskiej, problemy wychowawcze, aktywność organizacji pozarządowych. Wiele informacji jest dostępnych w układzie przestrzennym w formie schematycznych map tematycznych, opracowywanych w Urzędzie Miasta i dostępnych na stronach internetowych. Szczegółowe dane ilościowe z zakresu problematyki społecznej nie były do tej pory ujmowane dla jednostek struktury wewnętrznej miasta. Na potrzeby diagnozy sytuacji społecznej miasta pozyskano szereg informacji wymagających dostosowania do podziału na jednostki – okręgi wyborcze. Dane jednostkowe, niespersonalizowane, pochodziły z Urzędu Miasta Ząbki, jego jednostek organizacyjnych, w tym z Ośrodka Pomocy Społecznej, Straży Miejskiej oraz z Komisariatu Policji w Ząbkach i Powiatowego Urzędu Pracy w Wołominie. Analizę zjawisk o charakterze liniowym, punktowym lub obszarowym przedstawiono w ujęciu kartograficznym lub opisowym.

Dane dla całego miasta, szczególnie odnoszone do sytuacji w powiecie wołomińskim i podregionie warszawskim wschodnim, wskazują, że społeczeństwo i gospodarka miasta funkcjonują stosunkowo dobrze. Nie wyklucza to jednak istnienia sytuacji kryzysowych, tak w ujęciu indywidualnym, jak i w układzie poszczególnych jednostek przestrzennych. Problemy wynikające ze stanu zagospodarowania przestrzennego, braku spójnej koncepcji przestrzeni, gęstości zabudowy i niedostosowania infrastruktury do rosnących potrzeb użytkowników mają często charakter ogólnomiejski.

Zjawiska kryzysowe w sferze gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej i infrastrukturalnej w szerszej mierze analizowano w oparciu o dane jakościowe będące wynikiem analiz eksperckich. Jak już wspomniano, w Ząbkach sytuacja przestrzenna i funkcjonalna nie różnicuje wyraźnie przestrzeni miasta, w większości jednostek występują poważne deficyty w zakresie dostępności i jakości przestrzeni publicznych, stanu infrastruktury technicznej, w tym drogowej, dostępności do usług społecznych i ładu przestrzennego.

Kwalifikacja jednostek przestrzennych do kategorii obszarów zdegradowanych i obszarów przeznaczonych do rewitalizacji nastąpi po przeprowadzeniu wieloaspektowej analizy zjawisk, z uwzględnieniem opinii mieszkańców, wyrażonych w czasie spotkań konsultacyjnych i w ankiecie specjalnie opracowanej na potrzebę opracowania programu rewitalizacji, dotyczącej obszarów kryzysowych w ujęciu przestrzennym (lokalizacja) i merytorycznym (zjawiska kryzysowe i działania na rzecz ich eliminacji/pomniejszenia).

2. Analiza wskaźnikowa degradacji

2.1. Sfera społeczna

Wyznaczenie obszarów kryzysowych w sferze społecznej oparto o dane ilościowe z następujących zakresów:

- ✓ Ubóstwo i zagrożenie wykluczeniem społecznym:
 1. pobierający świadczenie 500+ na pierwsze dziecko, stan na 30.08.2016 r.
 2. liczba osób pobierających zasiłek rzeczowo-finansowy, stan na 31.12.2015 r.
 3. liczba osób pobierających zasiłek pielęgnacyjny, stan na 31.12.2015 r.
 4. liczba osób korzystających ze świadczeń pielęgnacyjnych, stan na 31.12.2015 r.
 5. zaległości w opłatach czynszowych w zasobach komunalnych, stan na 30.09.2016 r.

- ✓ Aktywność społeczna:
 - 6. głosujący w wyborach samorządowych w 2014 r.
- ✓ Bezrobocie:
 - 7. długotrwale bezrobotni, stan na 31.12.2015 r.
 - 8. bezrobotni z wykształceniem wyższym lub średnim, stan na 31.12.2015 r.
- ✓ Bezpieczeństwo:
 - 9. liczba zarejestrowanych zdarzeń - Straż Miejska, stan na 31.12.2015 r.
 - 10. liczba przestępstw i wykroczeń – Straż Miejska, stan na 31.12.2015 r.
 - 11. liczba niebieskich kart, stan na 31.12.2015 r.
 - 12. liczba przestępstw i wykroczeń – Policja, stan na 31.12.2015 r.
 - 13. liczba interwencji w związku z przemocą w rodzinie, stan na 31.12.2015 r.
- ✓ Starzenie się ludności
 - 14. odsetek osób w wieku poprodukcyjnym, stan na 31.12.2015 r.

Wartości powyższych cech przedstawiono w kolejnych tabelach i na mapach. Mierniki poziomu zjawisk do celów porównawczych ujęto w wartościach procentowych lub w przeliczeniu na 100 mieszkańców danej jednostki przestrzennej.

Zasoby pomocy oferowanej przez Ośrodek Pomocy Społecznej są szerokie, przy czym często korzystającymi z różnorodnych usług ośrodka są zazwyczaj te same osoby lub rodziny. Wyboru czterech powyższych wskaźników z zakresu pomocy społecznej dokonano w konsultacjach z kierownictwem ośrodka. Wybrane wskaźniki są podstawowymi dla ubóstwa lub zagrożenia ubóstwem (cecha 1 i 2) oraz wskazują na częstość dodatkowych trudności życiowych – niepełnosprawności, niesamodzielności (cecha 3 i 4). Zaległości czynszowe uznano za wskaźnik ubóstwa i wykluczenia, dodatkowo charakteryzujący typowy obszar kompetencji gminy. Aktywność w wyborach samorządowych została wybrana ze względu na łatwy dostęp do danych i uznaną reprezentatywność tej cechy dla sfery samoorganizacji społecznej i aktywności obywatelskiej. Spośród danych o rynku pracy za istotne dla analizy kondycji społecznej ludności przyjęto dane o bezrobociu długotrwałym oraz bezrobociu osób najbardziej wykształconych. To pierwsze zjawisko jest uznawane przez badaczy społecznych jako szczególnie dotkliwe, pozbawiające ludzi kompetencji na rynku pracy i powodujące kumulację trudności społecznych, szczególnie w gronie rodzinnym. Pozostawanie na bezrobociu osób z wykształceniem wyższym jest uważane za symptom słabości lokalnego rynku pracy. W Ząbkach jest to szczególnie uprawnione ze względu na wysoki udział ludności w wykształceniu wyższym i dostępność warszawskiego rynku pracy. Bezrobocie rejestrowane ogółem zostało uznane za wskaźnik kondycji społecznej i zarazem gospodarczej, stąd zostało ujęte w analizach uwarunkowań gospodarczych. W zakresie wskaźników dotyczących bezpieczeństwa skorzystano z propozycji partnerów. Straż Miejska w Mieście Ząbki jest bardzo aktywna. Dane pozyskiwane z Policji miały odzwierciedlać problemy rodzinne. Z zasady przestępcze czy niegodne, niewłaściwe zachowania w rodzinie lub gronie osób współzamieszkujących, należą do słabo mierzalnych. Zróżnicowanie struktury wieku mieszkańców Ząbek przedstawiono w trzech, tzw. ekonomicznych grupach wieku. Chodziło, między innymi, o wypuklenie koncentracji osób starszych, wychodząc z założenia, że ta grupa osób powinna skupiać większe zainteresowanie ze strony społeczeństwa i instytucji.

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Miasto Ząbki

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt pn. „Opracowanie programu rewitalizacji dla Miasta Ząbki” współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020 oraz z budżetu państwa

Ubóstwo i zagrożenie wykluczeniem społecznym

Statystyki prezentujące sytuację socjalną mieszkańców pochodzą głównie z danych Ośrodka Pomocy Społecznej. Za miernik deprivacji uznano również wskaźnik zaległości czynszowych w zasobach mieszkaniowych gminy Ząbki.

Tabela 4 Charakterystyka kryzysowych zjawisk społecznych – ubóstwo i zagrożenie wykluczeniem społecznym

okręg	orientacyjna lokalizacja	liczba osób pobierających "500+" na pierwsze dziecko, stan na 31-08-16		liczba osób pobierających zasiłek rzeczowo-finansowy stan na 31-12-15		liczba osób pobierających zasiłek pielęgnacyjny stan na 31-12-15		liczba osób pobierających świadczenia pielęgnacyjne stan na 31-12-15	
		ogółem	na 100 mieszk.	ogółem	na 100 mieszk.	ogółem	na 100 mieszk.	ogółem	na 100 mieszk.
1	„Kochanowskiego”	20	1,92	13	1,25	21	2,02	3	0,29
2	„Graniczna”	33	2,57	48	3,76	40	3,14	7	0,55
3	„Osiedle Batorego”	24	1,62	18	1,21	23	1,55	6	0,40
4	„11 Listopada”	68	4,15	63	3,91	73	4,53	8	0,50
5	„Drewnica”	30	3,23	39	4,18	44	4,71	5	0,54
6	„Mickiewicza”	47	3,29	35	2,46	29	2,04	6	0,42
7	„Jana Pawła II”	52	3,46	49	3,24	41	2,71	8	0,53
8	„Leszyckiego”	17	1,62	21	1,99	20	1,90	3	0,28
9	„Harcerska”	83	8,79	136	14,09	83	8,60	19	1,97
10	„Wiosenna”	44	2,22	59	3,17	45	2,42	7	0,38
11	„Stadion”	58	3,6	89	5,51	62	3,84	9	0,56
12	„Sikorskiego”	34	3,24	28	2,73	46	4,49	3	0,29
13	„Bajkowe”	15	1,07	4	0,29	14	1,01	1	0,07
14	„Kosynierów”	39	2,16	10	0,56	28	1,57	5	0,28
15	„Piłsudskiego”	133	8,11	90	5,50	113	6,90	18	1,10
16	„Skrajna”	42	2,16	34	1,78	46	2,41	15	0,78
17	„Różana”	25	1,34	20	1,11	24	1,33	2	0,11
18	„Kopernika”	52	2,99	42	2,45	34	1,98	5	0,29
19	„Andersena”	34	1,36	9	0,40	14	0,62	0	0,00
20	„Kościelna”	21	1,09	0	0,00	14	0,74	1	0,05
21	„Powstańców 62-74”	93	5,22	16	0,91	32	1,82	2	0,11
ZĄBKI		suma:964	średnia: 3,02	suma: 823	średnia: 2,58	suma: 846	średnia: 2,65	suma: 133	średnia: 0,42

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i innych instytucji

Ogółem w Ząbkach w sierpniu 2016 r. wypłacono 4 089 świadczeń wychowawczych w ramach programu „Rodzina 500 plus”, a 964 na pierwsze dziecko w rodzinie. Świadczenie wychowawcze 500+ na pierwsze dziecko przysługuje rodzinom mającym niski poziom dochodów na członka gospodarstwa domowego, poniżej 800 zł na miesiąc. Jest ono uznawane za istotną miarę ubóstwa, gdyż wartość graniczna jest zbliżona do minimalnej emerytury netto (880,45 zł) ale wyróżnia rodziny z dziećmi, czyli tę grupę społeczną, która powinna być szczególnie chroniona pod względem socjalnym. Średnio w Ząbkach ze świadczenia 500+ na pierwsze dziecko korzystało 3,02 osoby na 100 mieszkańców. W okręgach nr 9 („Harcerska”), 15 („Piłsudskiego”) i 21 („Powstańców 62-74”) zanotowano najwyższą intensywność występowania ubóstwa określanego kryterium dochodowym (Rysunek nr 7).

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

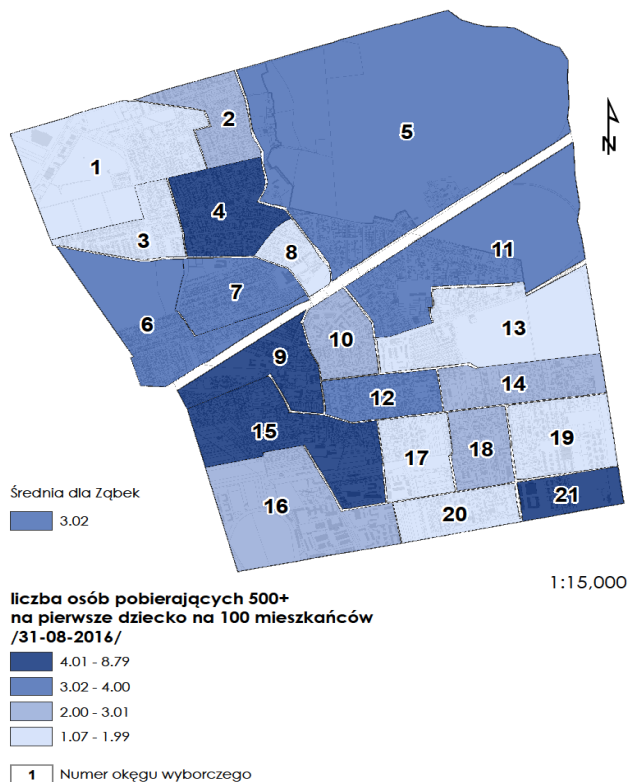

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt pn. „Opracowanie programu rewitalizacji dla Miasta Ząbki” współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020 oraz z budżetu państwa

Rysunek 7 Ząbki – pobierający świadczenie 500+ na pierwsze dziecko.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta

Zasiłki rzeczowo-finansowe z Ośrodka Pomocy Społecznej pobierały 823 osoby (tabela nr 4, rysunek nr 8). W 9 okręgach przypadało więcej osób pobierających świadczenia społeczne niż średnio w całym mieście (2,58 osób na 100 mieszkańców). Ze szczególną koncentracją ubóstwa mierzonego dostępnością do świadczeń społecznych na zasadach ustawowych mamy do czynienia w okręgach nr 9, 15, 6. Układ przestrzenny tego wskaźnika jest podobny do rozmieszczenia wskaźnika 500+. Zwraca uwagę, że w okręgu nr 21 - „Powstańców 62-74” zagrożenie ubóstwem wydaje się łączyć z rodzicielstwem, nie z ogólną sytuacją materialną. Liczba osób pobierających zasiłki z OPS jest kilkakrotnie niższa niż liczba osób pobierających świadczenie wychowawcze na pierwsze dziecko.

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

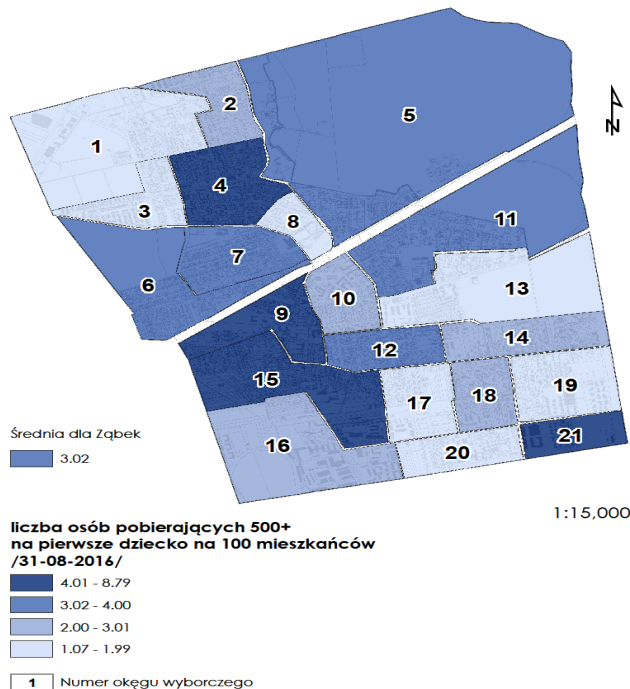
Miasto Ząbki

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt pn. „Opracowanie programu rewitalizacji dla Miasta Ząbki” współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020 oraz z budżetu państwa

Rysunek 8 Ząbki – pobierający zasiłki rzeczowo-finansowe

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta

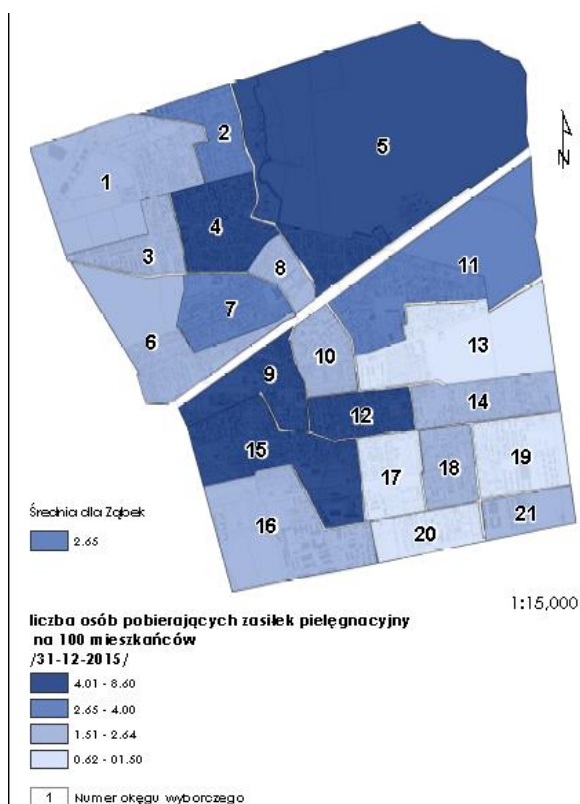
Działalność Ośrodka Pomocy Społecznej w Ząbkach obejmuje również pomoc osobom niepełnosprawnym i niesamodzielnym.

Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje:

- niepełnosprawnemu dziecku
- osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności
- osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia, legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia
- osobie, która ukończyła 75 lat.

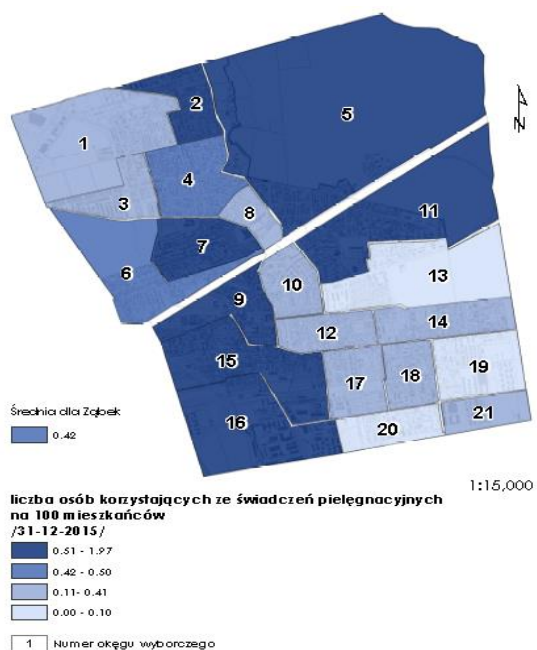
Świadczenie pielęgnacyjne przysługuje matce albo ojcu (lub innej zobowiązanej osobie) niepełnosprawnego dziecka dorosłego. Aktualnie zasiłek pielęgnacyjny wynosi 153 zł miesięcznie, a świadczenie – 1 200 zł. W Ząbkach w końcu 2015 r. ze świadczeń tych korzystało odpowiednio: 846 i 133 osoby (tabela nr 3, rysunki nr 9 i 10).

Rysunek 9 Ząbki – pobierający zasiłki pielęgnacyjne

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta

Rysunek 10 Ząbki – pobierający świadczenia pielęgnacyjne

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta

Z wyższą koncentracją zapotrzebowania na zasiłki i świadczenia pielęgnacyjne mamy do czynienia w 8 okręgach:

- nr 2 – „Graniczna”
- nr 4 – „11 Listopada”
- nr 5 – „Drewnica”
- nr 7 – „Jana Pawła II”
- nr 9 – „Harcerska”
- nr 11 – „Stadion”
- nr 15 – „Piłsudskiego”

oraz w okręgu nr 12 („Sikorskiego”) dla zasiłków i nr 16 („Skrajna”) dla świadczeń pielęgnacyjnych.

O zagrożeniu ubóstwem świadczy również stan zaległości czynszowych w zasobach komunalnych. Zasoby te co do zasady są udostępniane osobom spełniających określone kryteria dochodowe, osiągającym na tyle niskie dochody, że gmina jest prawnie zobowiązana do pomocy mieszkaniowej. W skali kraju lokale socjalne w większości są przyznawane w wskutek orzeczenia sądowego w sprawie eksmisji, a eksmisje najczęściej są wszczynane z powodu długotrwałych zaległości w opłatach czynszowych. Niemniej, zaległości w opłatach czynszowych nie są powodowane wyłącznie trudnościami finansowymi najemców. Często ludzie, znając ograniczenia windykacyjne, świadomie decydują się na nieregulowanie czynszów.

W Ząbkach zjawisko zaległości czynszowych w zasobach gminnych przybiera poważny charakter. Wydaje się świadczyć o kumulacji problemów i zagrożeń społecznych w gronie użytkowników mieszkań komunalnych. Wskutek skupienia komunalnych zasobów mieszkaniowych w kilku zaledwie lokalizacjach oraz złego stanu tej substancji mieszkaniowej, okręgi, w których zlokalizowane są komunalne zasoby mieszkaniowe zyskują opinię obszarów problemowych, kumulujących negatywne wartości wskaźników społecznych¹⁸.

Tabela 5 Ząbki – zaległości czynszowe w zasobach komunalnych

Okręg	Orientacyjna lokalizacja	Liczba mieszkań komunalnych, stan na 31-12-2015	Kwota zaległości czynszowych, stan na 30-09-2016	Średnia kwota zaległości czynszowych, stan na 30-09-2016
1	„Kochanowskiego”	18	15 380,80	854,49
2	„Graniczna”	0	nd	nd
3	„Osiedle Batorego”	0	nd	nd
4	„11 Listopada”	0	nd	nd
5	„Drewnica”	1	0	0
6	„Mickiewicza”	0	nd	nd
7	„Jana Pawła II”	0	nd	nd
8	„Leszyckiego”	11	65 759,58	5 978,14
9	„Harcerska”	39	11 859,10	304,08

¹⁸ Strukturę wielkości i lokalizację zasobów komunalnych w Ząbkach omówiono w części dotyczącej problemów infrastrukturalnych.

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt pn. „Opracowanie programu rewitalizacji dla Miasta Ząbki” współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020 oraz z budżetu państwa

10	„Wiosenna”	55	134 936,33	2 453,39
11	„Stadion”	68	87 516,22	1 287,00
12	„Sikorskiego”	0	nd	nd
13	„Bajkowe”	0	nd	nd
14	„Kosynierów”	0	nd	nd
15	„Piłsudskiego”	46	324 342,80	7 050,93
16	„Skrajna”	0	nd	nd
17	„Różana”	0	nd	nd
18	„Kopernika”	0	nd	nd
19	„Andersena”	0	nd	nd
20	„Kościelna”	0	nd	nd
21	„Powstańców 62-74”	0	nd	nd
ZĄBKI		suma: 238	suma: 639 794,83	średnia: 2 688,21

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta

Najgorsze wskaźniki średnie dla tej cechy odnotowano w okręgu nr 15 („Piłsudskiego”) i nr 8 („Leszyckiego”). W okręgach tych zlokalizowane są obiekty o najgorszym standardzie, część jest przeznaczona do wyburzenia.

Aktywność społeczna

Za miarę aktywności społecznej przyjęto dane dotyczące uczestnictwa w wyborach samorządowych w 2014 r. (tabela nr 5, rysunek nr 11). W pierwszej turze wyborów samorządowych w 2014 r. w Ząbkach głosowało 10,5 tys. osób, czyli 46,34% ogółu osób uprawnionych.

Tabela 6 Ząbki – głosujący w wyborach samorządowych w 2014 r.

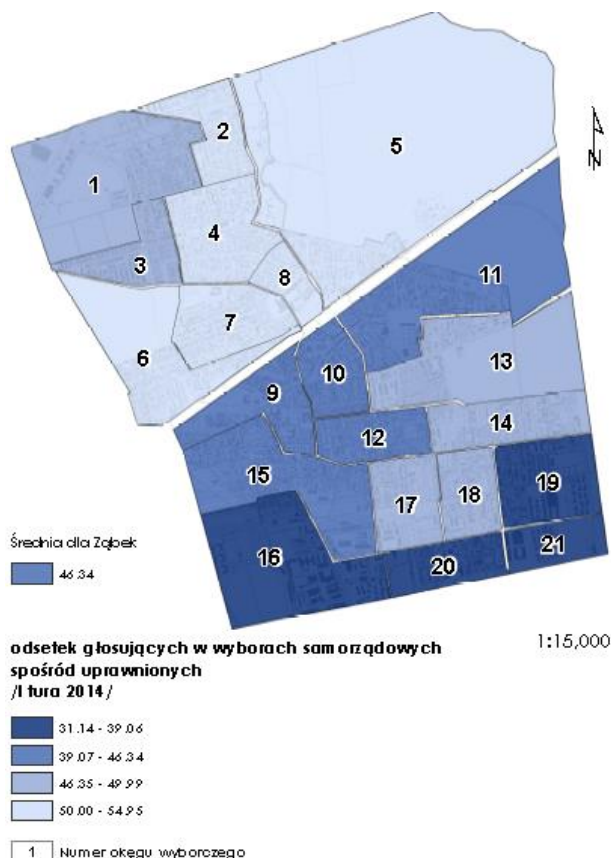
Okręg	Orientacyjna lokalizacja	Głosujący w wyborach samorządowych I tura, 2014	
		ogółem	w % uprawnionych
1	„Kochanowskiego”	383	49,23
2	„Graniczna”	451	54,72
3	„Osiedle Batorego”	626	47,72
4	„11 Listopada”	713	54,10
5	„Drewnica”	399	53,27
6	„Mickiewicza”	549	54,95
7	„Jana Pawła II”	655	50,83
8	„Leszyckiego”	505	53,30
9	„Harcerska”	333	43,59
10	„Wiosenna”	562	45,74
11	„Stadion”	578	42,61

12	„Sikorskiego”	381	45,62
13	„Bajkowe”	489	47,29
14	„Kosynierów”	518	47,33
15	„Piłsudskiego”	606	43,53
16	„Skrajna”	364	38,27
17	„Różana”	434	46,57
18	„Kopernika”	496	46,56
19	„Andersena”	576	31,14
20	„Kościelna”	448	39,06
21	„Powstańców 62-74”	422	37,68
ZĄBKI		suma: 10 488	średnia: 46,34

Źródło: dane PKW, przeliczenie własne

Okręgi, w których głosowało mniej niż 46,34% osób zostały uznane za okręgi kryzysowe z racji niskiej aktywności społecznej mieszkańców. W tej cesze uwidoczniła została różnica aktywności tak zwanych starych mieszkańców Ząbek i nowych mieszkańców miasta. We wszystkich okręgach zdominowanych przez nową zabudowę wielorodzinną frekwencja wyborcza była niska. Sięgała w 4 okręgach poniżej 40% uprawnionych (nr 19, 20, 21 i 16) w pozostałych kształtowała się na poziomie minimalnie przewyższającym średnią (okręg nr 17 – „Różana” i nr 18 „Kościelna”). Aktywność wyborcza dzieli miasto na połowę, najwięcej osób głosowało w północnych okręgach: okręg nr 6 – „Mickiewicza” (54,95%), 2 – „Graniczna” (54,72%) czy okręg nr 4 – „11 Listopada” (54,10%).

Rysunek 11 Ząbki - głosujący w wyborach samorządowych w 2014 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PKW

W wyniku konsultacji z pracownikami urzędu zrezygnowano z analizy rozkładu terytorialnego organizacji pozarządowych działających na terenie Ząbek. Rejestr KRS zawiera znaczną liczbę organizacji, z których jednak większość nie jest znana lokalnie, liczne od dłuższego czasu nie prezentowały sprawozdań, co może sugerować brak aktywności. Organizacje współpracujące z Urzędem Miasta Ząbki (tabela nr 7) są w większości związane lokalizacyjnie ze szkołami i szkolnymi klubami sportowymi. Niewiele jest organizacji które prezentują działalność wykraczającą poza bezpośredni krąg założycielski.

Tabela 7 Organizacje pozarządowe współpracujące z Urzędem Miasta

L.p.	Nazwa organizacji	L.p.	Nazwa organizacji
1	Stowarzyszenie „Mostek” 05-091 Ząbki, ul. Kościelna 2	13	UKS „ZĄBKOVIA” Ząbki 05-091 Ząbki, ul. Słowackiego 21
2	TPD – Koło Pomocy Dzieciom 05-091 Ząbki, ul. 3 -go Maja 20	14	Towarzystwo Kultuwowania Muzyki Chóralnej „Ars Antiqua”
3	MKS „Dolkan” Ząbki 05-091 Ząbki ul. Słowackiego 21	15	Międzyszkolny KS „ZĄBKI” 05-091 Ząbki, ul. Słowackiego 21
4	Fundacja „Dzieci ulicy” 05-091 Ząbki, ul. Kolejowa 31	16	Towarzystwo Przyjaciół Ząbek 05-091 Ząbki
5	Koło Nr 61 PZW w Ząbkach 05-091 Ząbki, ul. Kołtątaja 26	17	UKS Omega Sports 05-091 Ząbki
6	Hufiec ZHP Ząbki 05-091 Ząbki, ul. Westerplatte 1/11	18	UKS Taekwondo Ząbki 05-091 Ząbki, ul. Piłsudskiego 35
7	Szczep SHK ZAWISZA, Federacja Skautingu Europejskiego	19	KSW Kyokushin Zielonka, ul. Łukasińskiego 1/3
8	UKS „A-Z Aktywni Ząbki” przy GP 1, 05-091 Ząbki, ul. Harcerska 9	20	KS Siatkarz Ząbki 05-091 Ząbki, ul. Słowackiego 21
9	UKS „DWÓJKA” Ząbki przy SP-2 05-091 Ząbki, ul. Batorego 11	21	Fundacja WZRATAJ Kultura Edukacja Sport, Warszawa, ul. Broniewskiego 53A m.4
10	UKS „JEDYNKA” przy SP 1 05-091 Ząbki, ul. Piłsudskiego 35	22	Fundacja AUTORYTET Warszawa, Al. Jerozolimskie 47/12

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt pn. „Opracowanie programu rewitalizacji dla Miasta Ząbki” współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020 oraz z budżetu państwa

11	UKS „SZABLA” Ząbki 05-091 Ząbki, ul. Słowackiego 21	23	Stowarzyszenie PRO Pracownia Rozwoju Osobowości, 05-091 Ząbki, ul. Powstańców 64/74
12	UKS „YOKO” Ząbki 05-091 Ząbki, ul. Powstańców 62/304	24	Stowarzyszenie Przyjaciół Szkół i Placówek Edukacyjno-Wychowawczych Miasta Ząbki, 05-091 Ząbki, ul. Kościelna 2

Źródło: dane Urzędu Miasta w Ząbkach

Bezrobocie długookresowe i bezrobocie osób wykształconych

Pod kątem problemów społecznych, generowanych sytuacją bezrobocia, szczególnie istotny jest okres pozostawania bez pracy i bezrobocie występujące w określonych grupach społecznych (Tabela nr 8). Długotrwale bezrobotni to osoby pozostające bez pracy przez 12 miesięcy i dłużej, a długi okres pozostawania bez zatrudnienia jest uznawany za szczególnie trudną sytuację w wymiarze osobistym, rodzinnym i społecznym. Liczba osób długotrwale bezrobotnych w Ząbkach wynosiła w 2013 r. 528 osób, w 2014 r. - 548, w 2015 r. – 415 oraz 409 w 2016 r. (stan na 30 czerwca). W 2015 r. średni wskaźnik bezrobocia długookresowego wynosił 1,30% ogółu mieszkańców. Obszar o największej koncentracji bezrobocia długotrwałego to okręg nr 9 – „Harcerska”, gdzie wskaźnik wyniósł 3,01% ogółu mieszkańców. Wartości powyżej 2% odnotowano w okręgu nr 15 („Piłsudskiego”), a w zakresie 1,50 – 2,00% w okręgach nr 1, 2, 3, 6, 8, 11, 12. Wyższe wskaźniki bezrobocia długotrwałego odnotowano w północnej i centralnej części miasta.

Tabela 8 Bezrobocie w Ząbkach – osoby długotrwale bezrobotne i bezrobotni z wykształceniem wyższym lub pomaturalnym

okręg	orientacyjna lokalizacja	bezrobotni według stanu na 31-12-2016			
		długotrwale		z wykształceniem wyższym lub pomaturalnym	
		liczba	% ogółu	liczba	% ogółu
1	„Kochanowskiego”	18	1,73	8	0,77
2	„Graniczna”	24	1,88	7	0,55
3	„Osiedle Batorego”	29	1,95	16	1,08
4	„11 Listopada”	21	1,30	8	0,50
5	„Drewnica”	14	1,50	2	0,21
6	„Mickiewicza”	22	1,55	6	0,42
7	„Jana Pawła II”	20	1,32	6	0,40
8	„Leszyckiego”	18	1,71	9	0,85
9	„Harcerska”	29	3,01	4	0,41
10	„Wiosenna”	24	1,29	10	0,54
11	„Stadion”	31	1,92	12	0,74
12	„Sikorskiego”	19	1,92	5	0,49

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Miasto Ząbki

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt pn. „Opracowanie programu rewitalizacji dla Miasta Ząbki” współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020 oraz z budżetu państwa

13	„Bajkowe”	15	1,08	12	0,86
14	„Kosynierów”	13	0,73	13	0,73
15	„Piłsudskiego”	38	2,32	12	0,73
16	„Skrajna”	11	0,58	7	0,37
17	„Różana”	18	1,00	14	0,78
18	„Kopernika”	10	0,58	10	0,58
19	„Andersena”	16	0,71	23	1,01
20	„Kościelna”	9	0,48	8	0,42
21	„Powstańców 62-74”	16	0,91	17	0,97
ZĄBKI		suma: 415	średnia: 1,30	suma 209	średnia: 0,65

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Wołominie, przeliczenia własne

Bezrobocie osób z wykształceniem wyższym lub pomaturalnym na koniec 2015 r. wynosiło 209 osób (0,65% ludności ogółem). Wyższe wskaźniki odnotowano w części okręgów o wysokim udziale osób bezrobotnych i bezrobotnych długotrwale (okręgi nr 1 - „Kochanowskiego”, 3 - „Osiedle Batorego”, 8 - „Leszyckiego”, 11 - „Stadion”), ale również w jednostkach, które miały korzystne wartości w tym zakresie, np. okręgi nr 19 - „Andersena”, 21 - „Powstańców 62-74”, 17 - „Różana” obejmujące nowe osiedla mieszkaniowe, z większym udziałem ludności z wykształceniem wyższym.

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

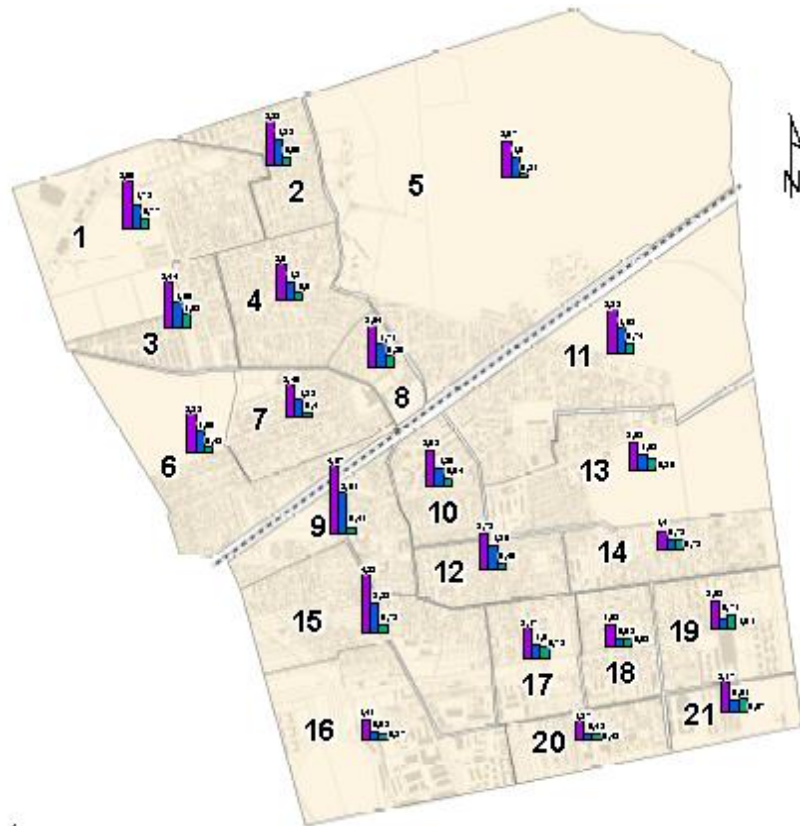
Miasto Ząbki

Unia Europejska
Fundusz Spójności

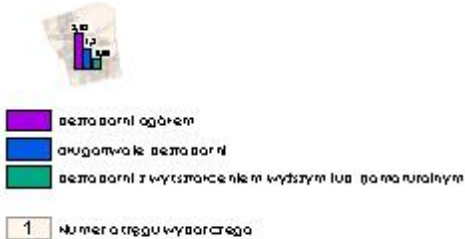
Projekt pn. „Opracowanie programu rewitalizacji dla Miasta Ząbki” współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020 oraz z budżetu państwa

Rysunek 12 Bezrobocie w Ząbkach wg stanu na 31.12.2015

Średnica dla Ząbek

1:15 000

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Wołominie

Bezpieczeństwo

Dane dotyczące wskaźników bezpieczeństwa mieszkańców pochodzą z rejestrów Policji i Straży Miejskiej. Straż Miejska ma przede wszystkim dbać o ochronę spokoju i porządku w miejscach publicznych, a także ochronę obiektów komunalnych i urządzeń użyteczności publicznej. Powinna także czuwać nad porządkiem i kontrolować ruch drogowy (w ograniczonym zakresie). Jej zadaniem jest służenie pomocą i interwencje w zakresie swoich kompetencji. Straż Miejska w Ząbkach funkcjonuje od 2008 r., została powołana Uchwałą Nr XIV/92/2007 Rady Miasta Ząbki z dnia

13.09.2007 r. w sprawie utworzenia Straży Miejskiej w Ząbkach jako jednostki budżetowej podlegającej Urzędowi Miasta Ząbki.

Tabela 9 Wskaźniki bezpieczeństwa w Mieście Ząbki, stan na 31.12.2015

okręg	orientacyjna lokalizacja	straż miejska - zarejestrowane				policja - zarejestrowane					
		interwencje		przestępstwa i wykroczenia		niebieskie karty		przestępstwa i wykroczenia		interwencje w związku z przemocą w rodzinie	
		ogółem	na 100 mieszk.	ogółem	na 100 mieszk.	ogółem	na 100 mieszk.	ogółem	na 100 mieszk.	ogółem	na 100 mieszk.
1	„Kochanowskiego”	80	7,69	32	3,08	11	1,06	45	4,33	19	1,83
2	„Graniczna”	40	3,14	8	0,63	10	0,78	49	3,84	24	1,88
3	„Osiedle Batorskiego”	89	6,00	28	1,89	3	0,20	62	4,18	30	2,02
4	„11 Listopada”	65	4,03	15	0,93	9	0,56	99	6,14	34	2,11
5	„Drewnica”	113	12,10	71	7,60	3	0,32	1	0,11	28	3,00
6	„Mickiewicza”	43	3,03	9	0,63	4	0,28	71	5,00	26	1,83
7	„Jana Pawła II”	53	3,51	22	1,46	8	0,53	60	3,97	10	0,66
8	„Leszyckiego”	81	7,69	39	3,70	3	0,28	116	11,02	38	3,61
9	„Harcerska”	105	10,88	20	2,07	2	0,21	65	6,74	13	1,35
10	„Wiosenna”	215	11,56	150	8,06	3	0,16	7	0,38	3	0,16
11	„Stadion”	113	6,99	52	3,22	10	0,62	35	2,17	13	0,80
12	„Sikorskiego”	54	5,27	24	2,34	3	0,29	1	0,10	1	0,10
13	„Bajkowe”	62	4,46	163	11,72	3	0,22	1	0,07	1	0,07
14	„Kosynierów”	106	5,94	55	3,08	6	0,34	0	0,00	5	0,28
15	„Piłsudskiego”	137	8,37	49	2,99	6	0,37	58	3,54	28	1,71
16	„Skrajna”	102	5,34	102	5,34	3	0,16	7	0,37	5	0,26
17	„Różana”	105	5,84	45	2,50	3	0,17	25	1,39	9	0,50
18	„Kopernika”	150	8,76	132	7,71	3	0,18	42	2,45	15	0,88
19	„Andersena”	171	14,63	243	20,79	0	0,00	39	1,72	18	0,79
20	„Kościelna”	94	4,97	38	2,01	3	0,16	39	2,06	12	0,63
21	„Powstańców 62-74”	162	9,23	327	18,63	1	0,06	56	3,19	3	0,17
ZĄBKI		suma: 2140	średnia: 6,70	suma: 1624	średnia: 5,08	suma: 97	średnia: 0,30	suma: 878	średnia: 2,75	suma: 335	średnia: 1,05

Źródło: dane Straży Miejskiej i Policji w Ząbkach, przeliczenia własne

Według danych Straży Miejskiej liczba zdarzeń i wykroczeń oraz przestępstw w roku 2013 i 2014 była na zbliżonym poziomie (zdarzenia odpowiednio 2 328 i 2 374, wykroczenia i przestępstwa – 1 766 i 1 798), a w 2015 r. odnotowano ich spadek o 10%.

Dane Straży Miejskiej dotyczące bezpieczeństwa obejmują liczbę interwencji straży i zarejestrowaną przez straż liczbę przestępstw i wykroczeń (tabela nr 8, rysunek nr 13 i 14). Dane Policji dotyczące bezpieczeństwa w Ząbkach obejmują przestępstwa i wykroczenia oraz zdarzenia dotyczące trudności w funkcjonowaniu rodzin – liczbę czynnych niebieskich kart (rejstry zakładane w przypadku interwencji policyjnych w rodzinach z dziećmi) oraz liczbę interwencji związanych z przemocą w rodzinie (tabela nr 9, rysunki nr 15 - 17)

Straż Miejska średnio odnotowywała w Ząbkach w 2015 r. 6,70 zdarzeń na 100 mieszkańców oraz 5,08 przestępstw i wykroczeń. Zróżnicowanie wewnątrzmiastowe było silne, w kilku okręgach wskaźniki na 100 mieszkańców w zakresie rejestrowanych zdarzeń oraz przestępstw i wykroczeń były niższe prawie o połowę (okręgi nr 2, 4, 6, 7). Wysoką liczbą rejestrowanych zdarzeń na 100 mieszkańców charakteryzowały się okręgi 5, 9, 10, 19 (ponad 10 zdarzeń na 100 osób) a wyższe od średniej wartości notowano jeszcze dodatkowo w okręgach nr 1, 11, 15 i 21. W tych dziewięciu okręgach odnotowano 58,22% ogółu zdarzeń w mieście w 2015 r.

Najwięcej przestępstw i wykroczeń na 100 mieszkańców odnotowano w okręgach nr 13, 19 i 21 (powyżej 10,00 na 100 osób) oraz w okręgach nr 5, 10, 16, 18. Łącznie w tych okręgach, w których wskaźniki intensywności przestępstw i wykroczeń przewyższały średnią dla miasta, zarejestrowano w 2015 r. 73,15% ogółu przestępstw i wykroczeń.

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

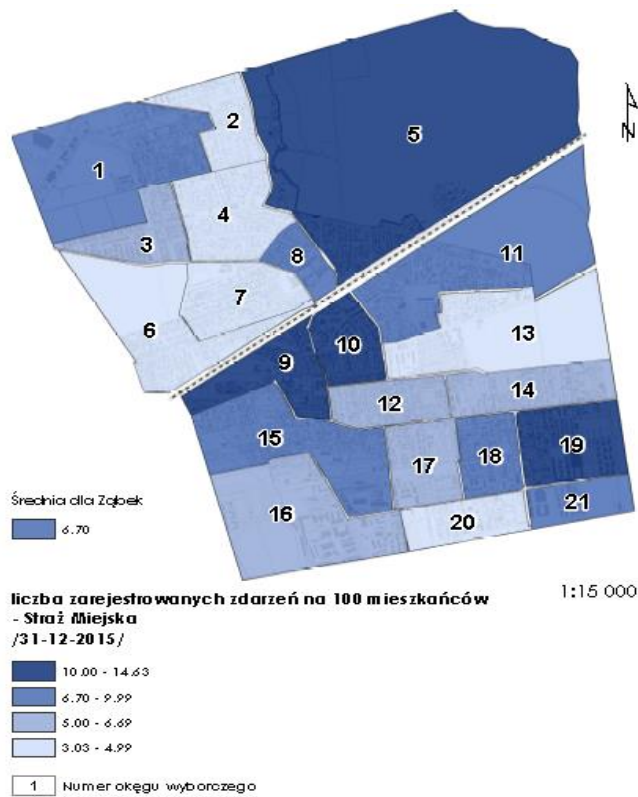

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt pn. „Opracowanie programu rewitalizacji dla Miasta Ząbki” współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020 oraz z budżetu państwa

Rysunek 13 Zdarzenia zarejestrowane przez Straż Miejską w Ząbkach

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych straży miejskiej

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

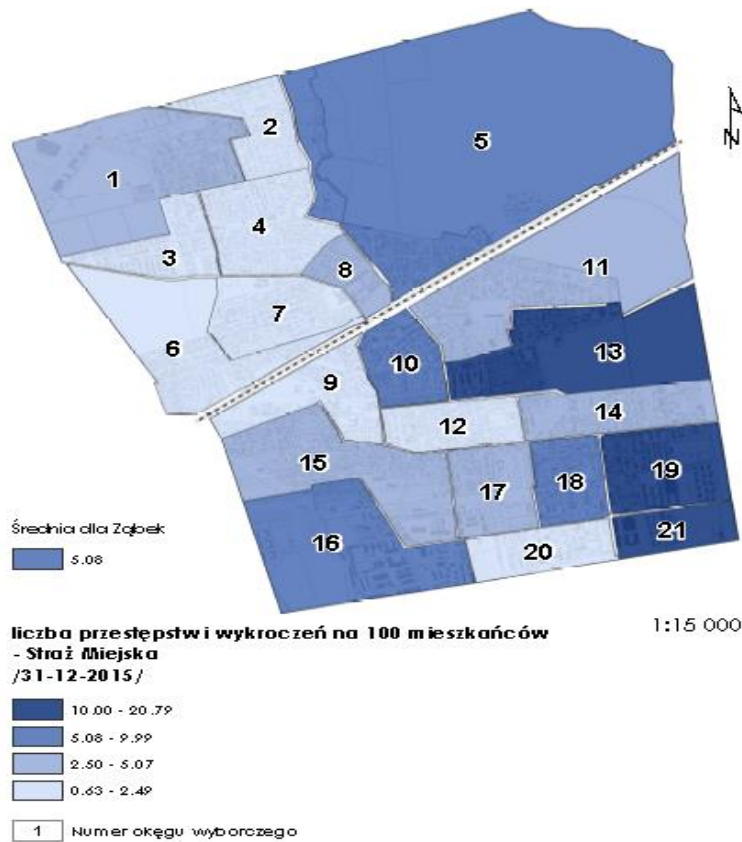

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt pn. „Opracowanie programu rewitalizacji dla Miasta Ząbki” współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020 oraz z budżetu państwa

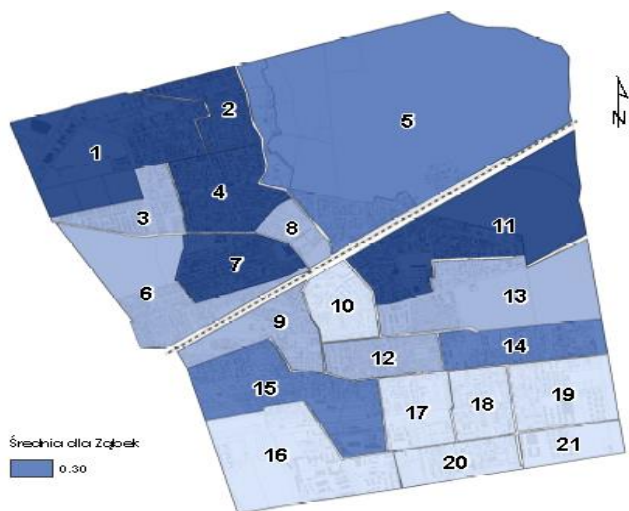
Rysunek 14 Przestępstwa i wykroczenia zarejestrowane przez Straż Miejską w Ząbkach

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych straży miejskiej

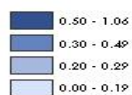
Porównując interwencje Straży Miejskiej i Policji w sprawach przestępstw i wykroczeń widać, że działania Straży Miejskiej koncentrują się w południowych Ząbkach (okręgi nr 16, 18, 19 i 21), natomiast Policja rejestrowała więcej przestępstw i wykroczeń w północnej i środkowej części miasta.

Rysunek 15 Niebieskie karty zarejestrowane w Mieście Ząbki

liczba niebieskich kart na 100 mieszkańców /31-12-2015/

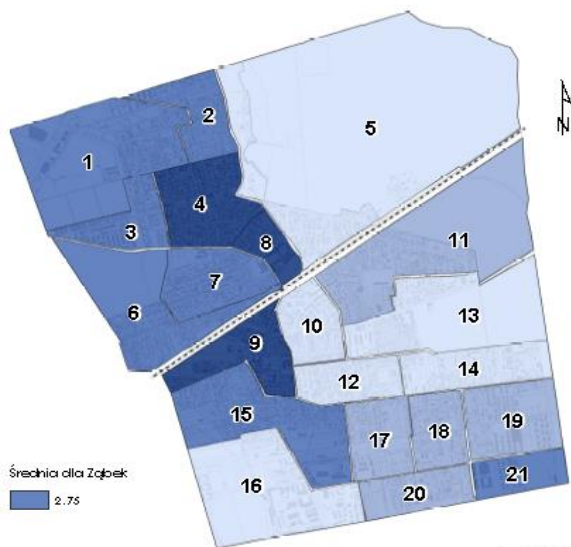
1:15 000

1 Numer okręgu wyborczego

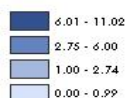
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych policji

Rysunek 16 Przystępstwa i wykroczenia zarejestrowane przez Policję

liczba przestępstw i wykroczeń na 100 mieszkańców - Policja /31-12-2015/

1:15 000

1 Numer okręgu wyborczego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych policji

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

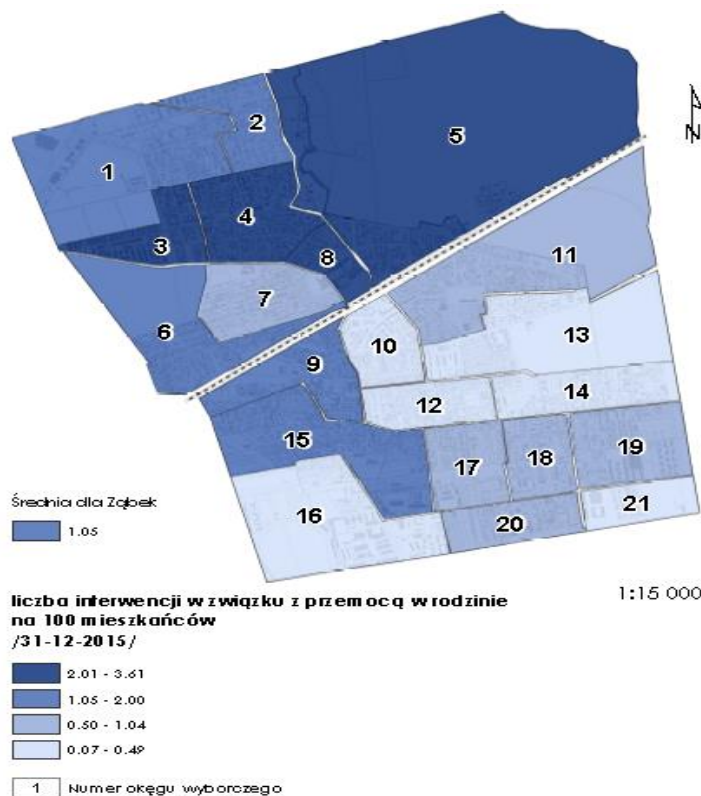
Miasto Ząbki

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt pn. „Opracowanie programu rewitalizacji dla Miasta Ząbki” współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020 oraz z budżetu państwa

Rysunek 17 Interwencje Policji w związku z przemocą w rodzinie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych policji

Niebieskie karty i interwencje Policji w związku z przemocą w rodzinie stanowią istotne wskazanie trudności i problemów rodzin. W 2015 r. na terenie Miasta Ząbki czynnych było 97 niebieskich kart dla rodzin z problemami wychowawczymi, z tego 33 karty posiadały rodziny korzystające z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej. Interwencje Policji związane z przemocą w rodzinie miały miejsce 335 razy. W obydwu przypadkach intensywność tych zdarzeń była wyższa w centralnej i północnej części miasta. Na trudności wychowawcze i nieporadność w rodzinach zwracają uwagę pedagodzy pracujący w ząbkowskich szkołach. W kwerendzie skierowanej do kierownictw placówek oświaty do problemów najczęściej występujących w rodzinach uczniów należą:

- ✓ trudności i problemy wychowawcze
- ✓ nieporadność w rodzinie
- ✓ ubóstwo
- ✓ patologie społeczne

Przemoc w rodzinie oraz niepełnosprawność są odnotowywane znacznie rzadziej.

Struktura demograficzna

Podział mieszkańców Ząbek na trzy podstawowe grupy wieku w układzie okręgów wyborczych na koniec 2015 r. przedstawiono w tabeli nr 10 i na rysunku nr 18. Systematyczny przyrost liczby mieszkańców wskazuje na wysoki potencjał rozwojowy miasta. Udział poszczególnych grup wieku wskazuje na młodość demograficzną i niskie obciążenie demograficzne (przy korzystnej strukturze). Wyraźnie odznaczają się części miasta, które zostały niedawno zabudowane przez deweloperów (okręgi nr 16, 17, 18, 19, 20 i 21), w tych sześciu jednostkach zamieszkuje 45,51% ogółu osób w wieku przedprodukcyjnym.

Tabela 10 Ludność Ząbek według ekonomicznych grup wieku i okręgów

okręg	orientacyjna lokalizacja	% udział ludności (31-12-2015) w wieku		
		przedprodukcyjnym	produkcyjnym	poprodukcyjnym
1	„Kochanowskiego”	24,52	63,56	11,92
2	„Graniczna”	22,98	62,90	14,12
3	„Osiedle Batorego”	19,54	65,90	14,56
4	„11 Listopada”	16,80	61,81	21,39
5	„Drewnica”	19,10	60,30	20,60
6	„Mickiewicza”	22,68	60,56	16,76
7	„Jana Pawła II”	18,28	61,72	20,00
8	„Leszyckiego”	13,77	55,37	30,86
9	„Harcerska”	18,84	61,90	19,25
10	„Wiosenna”	26,77	61,40	11,83
11	„Stadion”	20,92	61,01	18,07
12	„Sikorskiego”	20,21	61,04	18,75
13	„Bajkowe”	24,80	58,59	16,61
14	„Kosynierów”	32,02	61,30	6,67
15	„Piłsudskiego”	19,55	62,55	17,90
16	„Skrajna”	32,58	63,08	4,34
17	„Różana”	30,26	62,07	7,68
18	„Kopernika”	34,44	59,25	6,30
19	„Andersena”	30,28	64,83	4,89
20	„Kościelna”	35,60	60,22	4,17
21	„Powstańców 62-74”	36,18	60,40	3,42
ZĄBKI		średnia: 25,81	średnia: 61,56	średnia: 12,63

Źródło: dane gminnej ewidencji ludności, przeliczenia własne

Wskazane wyżej obszary posiadają bardzo wysoki udział dzieci i młodzieży, sięgający powyżej 30% oraz niskie udziały ludności starszej. Koncentracja osób starszych ma miejsce w okręgach położonych w centrum i w północnej części miasta, w starszej zabudowie (okręgi nr 4, 5, 7, 8, 9, 12). W tych jednostkach zamieszkuje 38,26% ogółu osób w wieku poprodukcyjnym.

Rysunek 18 Struktura wieku ludności Ząbek, 31.12.2015 r.

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

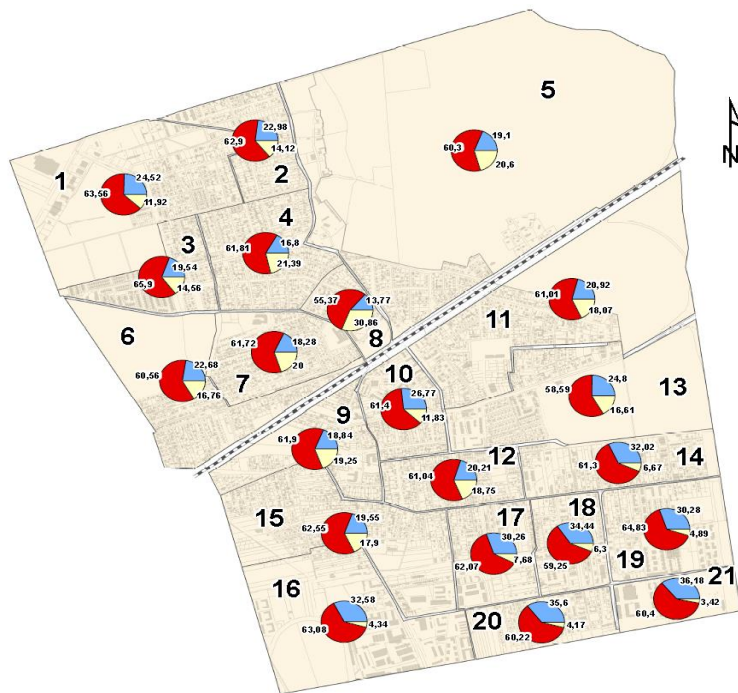

Miasto Ząbki

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt pn. „Opracowanie programu rewitalizacji dla Miasta Ząbki” współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020 oraz z budżetu państwa

- wiek przedprodukcyjny (0-17 lat)
- wiek produkcyjny (kobiety: 18-59 lat; mężczyźni: 18-64 lata)
- wiek poprodukcyjny (kobiety: 60 lat i więcej; mężczyźni: 65 lat i więcej)

1 Numer okręgu wyborczego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta

Podsumowanie diagnozy wskaźnikowej w części społecznej

Na podstawie analizy 14 zmiennych społecznych, przeprowadzono ocenę degradacji jednostek przestrzennych gminy w zakresie społecznym. W tabeli nr 10 padano sumę niekorzystnych wskaźników dla poszczególnych okręgów. Jeśli wartość wskaźnika przekraczała wartość średnią w gminie¹⁹, jednostkę klasyfikowano do grupy obszarów kryzysowych, zdegradowanych pod względem społecznym.

Tabela 11 Wskaźniki kryzysu w sferze społecznej

Okręg	Orientacyjna lokalizacja	liczba wskaźników wartości kryzysowych cech społecznych
-------	--------------------------	---

¹⁹ W przypadku wskaźnika aktywności społecznej negatywny wydziałek miała wartość poniżej średniej (niska frekwencja wyborcza).

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt pn. „Opracowanie programu rewitalizacji dla Miasta Ząbki” współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020 oraz z budżetu państwa

1	„Kochanowskiego”	6
2	„Graniczna”	8
3	„Osiedle Batorego”	5
4	„11 Listopada”	8
5	„Drewnica”	10
6	„Mickiewicza”	5
7	„Jana Pawła II”	8
8	„Leszyckiego”	7
9	„Harcerska”	10
10	„Wiosenna”	4
11	„Stadion”	10
12	„Sikorskiego”	6
13	„Bajkowe”	3
14	„Kosynierów”	2
15	„Piłsudskiego”	13
16	„Skrajna”	3
17	„Różana”	1
18	„Kopernika”	2
19	„Andersena”	4
20	„Kościelna”	1
21	„Powstańców 62-74”	5

Źródło: opracowanie własne

Największą liczbę wskaźników degradacji w sferze społecznej uzyskały okręgi nr 15 – „Piłsudskiego” oraz nr 5 – „Drewnica”, nr 9 – „Harcerska”, nr 11 – „Stadion”. W tych jednostkach negatywne wskazania dotyczyły ubóstwa i zagrożenia wykluczeniem społecznym, bezrobocia, bezpieczeństwa, aktywności społecznej i niekorzystnej struktury wieku.

2.2 Sfera gospodarcza

Gospodarka Ząbek bazuje na lokalnych podmiotach gospodarczych i kilku dużych przedsiębiorstwach, ale dla wielu mieszkańców miejscem pracy są zakłady i firmy w Warszawie. Istotnym pracodawcą są też instytucje publiczne w Ząbkach. Podmioty gospodarcze działające na terenie Miasta Ząbki według form prawnych przedstawiono w tabeli nr 12.

Tabela 12 Podmioty prowadzące działalność gospodarczą w Mieście Ząbki według form prawnych

Wyszczególnienie	2014	2015
przedsiębiorstwa państwowe	0	0
spółdzielnie	10	10
spółki handlowe	339	373

spółki cywilne	390	397
osoby fizyczne prowadzące działalność	4 166	4 244

Źródło: BDL GUS

łącznie w 2014 r. w Ząbkach funkcjonowało 4 905 podmiotów gospodarczych, a w roku 2015 było ich ogółem 5 024. Na tle regionu pozycja miasta jest wysoka (tabela nr 13), jakkolwiek zwraca uwagę wysoki wskaźnik wyrejestrowanych jednostek.

Tabela 13 Podmioty gospodarcze w systemie REGON - dane dla województwa mazowieckiego, podregionu warszawskiego - wschodniego, powiatu wołomińskiego oraz Ząbek

Wyszczególnienie	Podmioty zarejestrowane w systemie REGON	Podmioty nowo zarejestrowane w systemie REGON	Podmioty wyrejestrowane z systemu REGON
	na 10 000 mieszkańców, 2015		
woj. mazowieckie	1 432	128	85
podregion warszawski wschodni	1 105	95	77
powiat wołomiński	1 227	110	89
ZĄBKI	1 572	141	113

Źródło: BDL GUS

Celem analizy przestrzennej sfery gospodarczej uwzględniono dwie charakterystyki, dla których dane są dostępne w układzie okręgów: bezrobocie i liczbę podmiotów gospodarczych działających aktywnie na terenie miasta.

Tabela 14 Wskaźniki kryzysowych zjawisk gospodarczych w Ząbkach w 2015 r.

okręg	orientacyjna lokalizacja	bezrobotni stan na 31-12-2015		przedsiębiorcy działający na terenie Ząbek stan na 30-06-2016	
		ogółem	w % ogółu	ogółem	na 100 mieszk.
1	„Kochanowskiego”	37	3,56	98	9,40
2	„Graniczna”	41	3,22	133	10,36
3	„Osiedle Batorego”	51	3,44	145	9,79
4	„11 Listopada”	42	2,60	157	9,58

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Miasto Ząbki

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt pn. „Opracowanie programu rewitalizacji dla Miasta Ząbki” współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020 oraz z budżetu państwa

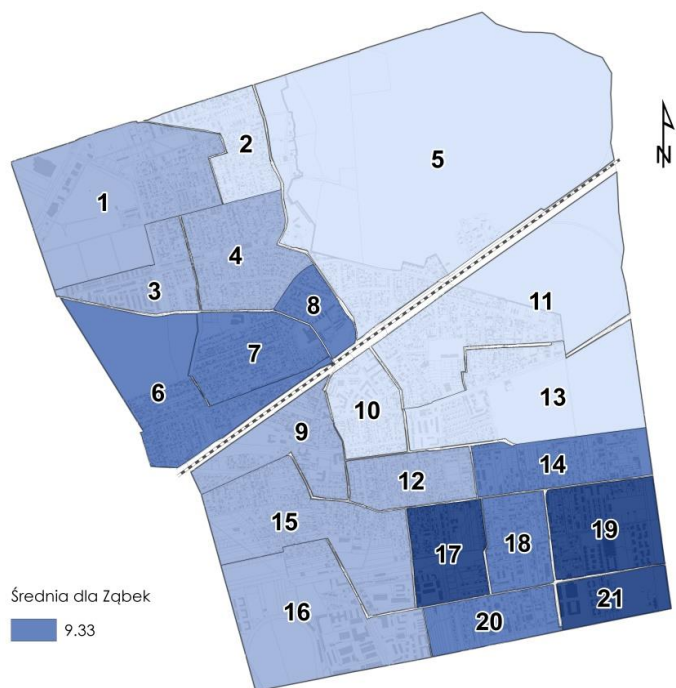
5	„Drewnica”	24	2,57	114	12,27
6	„Mickiewicza”	40	2,82	129	9,03
7	„Jana Pawła II”	37	2,45	132	8,79
8	„Leszyckiego”	32	3,04	87	8,27
9	„Harcerska”	48	4,97	91	9,64
10	„Wiosenna”	49	2,63	221	11,13
11	„Stadion”	52	3,22	171	10,61
12	„Sikorskiego”	28	2,73	102	9,73
13	„Bajkowe”	29	2,08	159	11,34
14	„Kosynierów”	25	1,40	161	8,92
15	„Piłsudskiego”	70	4,28	162	9,88
16	„Skrajna”	27	1,41	191	9,83
17	„Różana”	39	2,17	133	7,13
18	„Kopernika”	28	1,63	152	8,75
19	„Andersena”	46	2,03	197	7,88
20	„Kościelna”	24	1,27	171	8,85
21	„Powstańców 62-74”	38	2,17	132	7,41
ZĄBKI		suma: 807	średnia: 2,53	suma: 3038	średnia: 9,33

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Wołominie, dane Urzędu Miasta, przeliczenia własne

Bezrobocie przewyższające średnią wartość dla miasta charakteryzuje północno-zachodnie i centralne części miasta, tak zwane „stare” Ząbki, łącznie z okręgiem nr 15 („Piłsudskiego”), położonym na południu miasta.

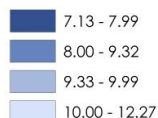
Rysunek 19 Przedsiębiorcy działający na terenie Miasta Ząbki, 30.06.2016

Średnia dla Ząbek
9.33

przedsiębiorcy działający na terenie Ząbek
na 100 mieszkańców
/30-06-2016/

1:15 000

1 Numer okręgu wyborczego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta

Do analizy intensywności rozmieszczenia działalności gospodarczej skorzystano z danych Raportu dotyczącego przedsiębiorstw działających na terenie gminy, według stanu na 30.06.2016 r., z uwzględnieniem przedsiębiorców – osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą o statusie „aktywny”. Łącznie odnotowano 3 038 takich podmiotów (tabela nr 14, rysunek nr 19). Rozkład aktywności gospodarczej w układzie przestrzennym sięga od 7,13 osób prowadzących działalność gospodarczą na 100 mieszkańców (okręg nr 17 „Różana”), po 12,27 podmiotów zarejestrowanych na 100 mieszkańców (okręg nr 5 „Drewnica”). Zakres przedmiotowy tych działalności jest bardzo różnorodny. Swego rodzaju koncentracje zarejestrowanych działalności gospodarczych mają miejsce na terenie Praskiej Giełdy Spożywczej i lokalnego targowiska. Niemniej, większość działalności jest zarejestrowana pod adresami domowymi. Zwraca uwagę, że teren południowej części miasta nie koncentruje wysokiej aktywności prywatnych przedsiębiorców.

Bezrobociem ogółem (rysunek nr 12, tabela nr 14) na 31.12.2015 r. dotkniętych było 807 mieszkańców miasta (2,53% ogółu). Najwięcej osób bezrobotnych zamieszkiwało rejon nr 15 „Piłsudskiego” – 70 osób, 4,28% ludności tego okręgu. Niemniej, generalnie zróżnicowanie poziomu bezrobocia w przestrzeni miasta nie jest wyraźne, z koncentracją wyższych wartości mierników w centrum miasta.

2.3. Sfera przestrzenna, techniczna, środowiskowa

W wielu materiałach źródłowych i opiniach mieszkańców powtarzają się stwierdzenia o istotnych deficytach w zagospodarowaniu przestrzennym Ząbek, braku ładu przestrzennego oraz braku wystarczającej ilości i jakości przestrzeni publicznych w mieście. Historycznie uwarunkowanym problemem jest brak „serca miasta”, jego centrum, miejsca spotkań i koncentracji usług, w tym usług publicznych. Miasto Ząbki podjęło pewne działania na rzecz utworzenia takiego miejsca w centrum miasta. Ogłoszony i rozstrzygnięty został konkurs architektoniczno-urbanistyczny na koncepcję zagospodarowania terenu położonego w centrum Miasta Ząbki, przy ul. Piłsudskiego w pobliżu skrzyżowania z ulicami Targową i Kołłątaja. Przedmiotem konkursu była koncepcja zabudowy usługowej i po części mieszkaniowej oraz utworzenia placu miejskiego. Na sąsiednim terenie planowana jest również wielofunkcyjna inwestycja kubaturowa, w której znalazłyby miejsce organizacje pozarządowe, w tym działające na rzecz przedsiębiorczości, instytucje kultury, sale widowiskowe oraz pomieszczenia biurowe, w tym wykorzystywane przez Urząd Miasta.

Mimo dużego udziału lasów w powierzchni miasta, w Ząbkach brakuje terenów zieleni przystosowanych do wypoczynku i rekreacji. Poza Parkiem im. Szuberta nie ma w mieście terenów tzw. zieleni urządzonej. W złym stanie są pasy zieleni przyulicznej, skwery i niezabudowane otoczenie wielu obiektów użyteczności publicznej, sam park również został uznany na teren zdegradowany.

Osobnym problemem jest niska estetyka miasta, dominacja reklam zewnętrznych, w tym wielkoformatowych. Miasto nie posiada systemu identyfikacji przestrzennej. W wielu miejscach brak estetycznie zorganizowanej przestrzeni z elementami małej architektury.

Dla identyfikacji kryzysu w zagospodarowaniu przestrzennym wykorzystano ekspercką ocenę stanu następujących obiektów:

- budynków mieszkalnych we własności lub współwłasności miasta
- obiektów wpisanych do ewidencji i rejestru zabytków
- terenów zieleni (tabela nr 15).

W wyniku podejmowanych w ostatnich latach inwestycji obejmujących budowę lub remont/modernizację budynków użyteczności publicznej ich stan techniczny i wartość użytkowa nie są aktualnie problemem. Potrzebna jest budowa nowych obiektów, np. nowej szkoły na terenie Ząbek Południowych, ośrodka wsparcia biznesu, powiększenie powierzchni Miejskiego Ośrodka Kultury.

Tabela 15 Wskaźniki kryzysowych zjawisk przestrzennych, infrastrukturalnych i technicznych w Ząbkach

Okręg	Orientacyjna lokalizacja	Liczba zdegradowanych budynków zabytkowych i komunalnych	Tereny zieleni: 1 - zdegradowane 2 - brak 3 - stan średni	Stan infrastruktury drogowej 1 - zły 2 - średni 3 - dobry	Dostępność komunikacji publicznej 1 - niewystarczająca 2 - średnia 3 - dobra
1	„Kochanowskiego”	4	1	2	3
2	„Graniczna”	0	2	2	2

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Miasto Ząbki

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt pn. „Opracowanie programu rewitalizacji dla Miasta Ząbki” współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020 oraz z budżetu państwa

3	„Osiedle Batorego”	0	1	2	3
4	„11 Listopada”	0	1	1	3
5	„Drewnica”	1	1	2	2
6	„Mickiewicza”	1	2	2	2
7	„Jana Pawła II”	0	2	2	2
8	„Leszyckiego”	0	3	3	3
9	„Harcerska”	2	1	1	3
10	„Wiosenna”	2	1	2	3
11	„Stadion”	15	3	2	2
12	„Sikorskiego”	0	2	1	2
13	„Bajkowe”	0	1	1	3
14	„Kosynierów”	0	1	2	2
15	„Piłsudskiego”	1	2	2	3
16	„Skrajna”	0	1	2	3
17	„Różana”	0	2	2	1
18	„Kopernika”	0	2	1	1
19	„Andersena”	0	1	1	1
20	„Kościelna”	0	2	1	1
21	„Powstańców 62-74”	0	1	1	1

Źródło: opracowanie własne

Zdegradowane obiekty zabytkowe są skoncentrowane w historycznej części miasta. Szczególnymi skupiskami zdegradowanych obiektów o wartości historycznej są okręgi nr 11 – „Stadion” i nr 5 „Drewnica”. W okręgu nr 11 („Stadion”) znajdują się zabytkowe wille i budynki mieszkalne, w tym dwa mieszkalne budynki komunalne (jeden z nich jest wpisany do rejestru zabytków). Dużą wartość historyczną i znaczenie dla wizerunku miasta ma zespół zabytkowych budynków szpitala Drewnica, zarejestrowany w rejestrze zabytków jako jeden obiekt.

Jednym z czynników niekorzystnie oddziałujących na zagospodarowanie Miasta Ząbki są komunalne budynki mieszkalne. Według stanu na 31.12.2015 r. Miasto Ząbki posiadało 238 lokali komunalnych, zlokalizowanych w 18 budynkach będących własnością gminy (ze 175 lokalami mieszkalnymi) i w 9 budynkach wspólnot mieszkaniowych (z 63 lokalami). Większość tych budynków jest zdegradowana, a kilka jest wprost wyłączanych z użytkowania. Z racji braku nowych mieszkań komunalnych, budynki przeznaczone do rozbiórki są opuszczane przez najemców w miarę zwalniania się mieszkań w innych lokalizacjach.

W dobrym stanie są mieszkalne budynki wspólnot mieszkaniowych przy ul. Legionów i Orlej, w których miasto ma swoje udziały.

Dostępność komunikacyjną, stan infrastruktury drogowej, dostępność i jakość terenów zieleni oceniono metodą ekspercką. W znacznej części terytorium miasta występują niedogodne warunki ze względu na deficyty infrastrukturalne, brak dostępności do atrakcyjnych terenów zieleni, słabą obsługę komunikacyjną.

Problemy środowiskowe są istotne na terenie Miasta Ząbki. Co najmniej dwa czynniki lokalne powodują wysokie skażenie środowiska: brak systemu sieci ciepłowniczej²⁰, co oznacza

²⁰ Bardzo małe tereny zabudowy miejskiej są obsługiwane przez sąsiednią elektrociepłownię warszawską.

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Miasto Ząbki

Unia Europejska
Fundusz Spójności

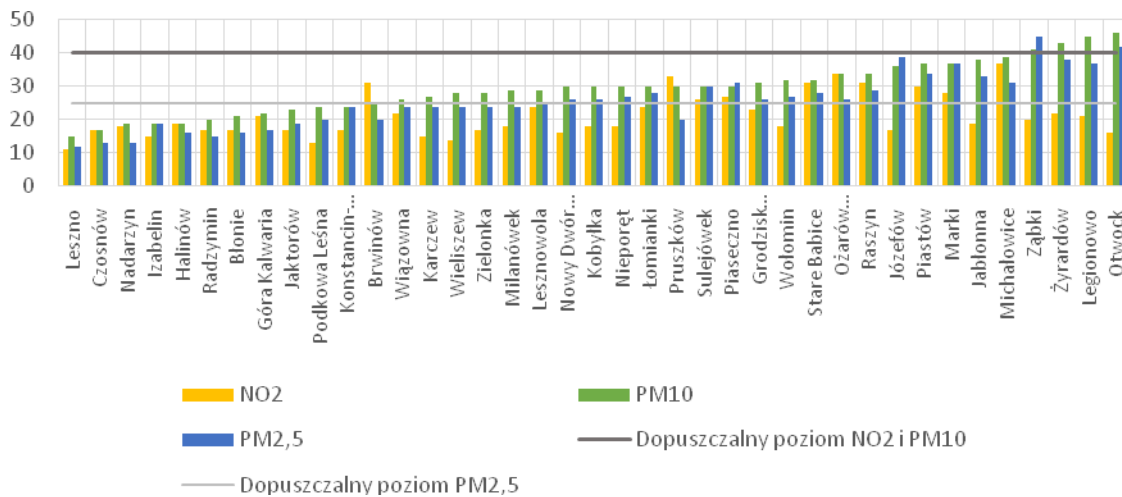

Projekt pn. „Opracowanie programu rewitalizacji dla Miasta Ząbki” współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020 oraz z budżetu państwa

zanieczyszczenia z wielu lokalnych źródeł ciepła, w tym tradycyjnych pieców opalanych węglem, ale też po części niedozwolonymi materiałami oraz bardzo wysokie natężenie ruchu drogowego na drogach wojewódzkich i miejskich. Znaczące zagrożenie dla środowiska naturalnego stwarzają także tereny przemysłowe, tereny kolejowe, linie wysokiego napięcia. Niestety, nie były w minionych latach prowadzone specjalistyczne pomiary zanieczyszczeń środowiska na terenie Ząbek w ujęciu terytorialnym. Nie można zatem kompetentnie wskazać obszarów szczególnie zdegradowanych pod kątem środowiskowym. Z uwagi na masowe występowanie głównych źródeł skażeń, cały teren Miasta Ząbki należy uznać za zdegradowany pod kątem zanieczyszczenia środowiska.

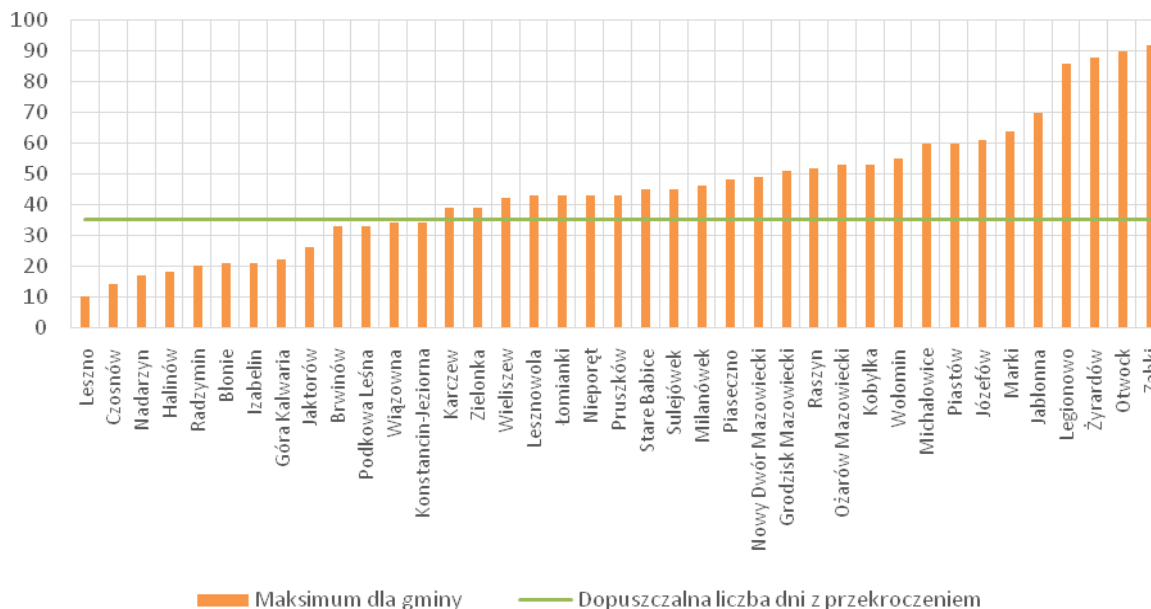
O powadze sytuacji świadczą dane porównawcze dla gmin Warszawskiego Obszaru Funkcjonalnego (wykres nr 4, wykres nr 5).

Wykres 4 Średnie stężenie dwutlenku azotu oraz pyłów PM10 i PM2,5 w gminach WOF w 2014 r. [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]

Źródło: Plan zrównoważonej mobilności dla Warszawskiego Obszaru Funkcjonalnego, s. 20

Wykres 5 Średnie stężenie dwutlenku azotu oraz pyłów PM10 i PM2,5 w dzielnicach Warszawy w 2014 r. [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]

Źródło: Plan zrównoważonej mobilności dla Warszawskiego Obszaru Funkcjonalnego, s. 21

Na terenie WOF średnioroczne stężenie pyłów PM10 w 2014 r. przekroczyło dopuszczalny poziom ($40 \mu\text{g}/\text{m}^3$) w Żąbkach, Żyrardowie, Legionowie i Otwocku. Dopuszczalny poziom stężenia pyłów PM2,5 ($25 \mu\text{g}/\text{m}^3$) został przekroczony w ponad połowie gmin WOF, w tym najbardziej w gminach Józefów, Marki, Żąbki, Żyrardów, Legionowo i Otwock (powyżej $35 \mu\text{g}/\text{m}^3$). Najwyższe średnioroczne stężenie NO2 odnotowano w gminie Michałów, nie przekroczyło ono jednak poziomu dopuszczalnego ($40 \mu\text{g}/\text{m}^3$). W 2014 roku w gminach Żąbki, Otwock, Żyrardów oraz Legionowo przez ponad 80 dni odnotowano przekroczony poziom stężenia pyłów PM10 (powyżej $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$).²¹

2.4. Wyniki badań ankietowych

Ankietę pt. „Program rewitalizacji Żąbek” (treść ankiety – zał. nr 1), opracowaną na potrzeby diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej miasta oraz wstępnego rozpoznania preferencji mieszkańców w zakresie działań mających na celu jej poprawę, skierowano do mieszkańców poprzez trzy kanały rozpowszechniania:

- dystrybucję ankiet w jednostkach oświaty
- publikację ankiety w Internecie, z możliwością zwrotu wypełnionej ankiety
- dystrybucję ankiet w trakcie pierwszych spotkań konsultacyjnych, prowadzonych we wrześniu 2016 r.

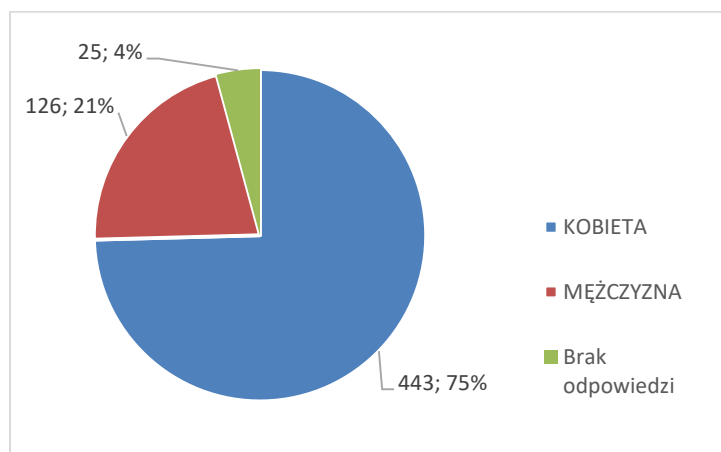
²¹ Dane te zostały pobrane z Planu zrównoważonej mobilności dla Warszawskiego Obszaru Funkcjonalnego, załącznik 2 str. 19, 21.

Odpowiedzi na ankiety gromadzono we wrześniu 2016 r. Łącznie wypełnione zostały 594 ankiety. Badanie opinii mieszkańców Miasta Ząbki miało charakter przekrojowy, z zastosowaniem metody sondażowej wykorzystującej kwestionariusz ankiety. Poza otwartymi poleceniami o wskazanie obszaru miasta, który powinien zostać poddany procesowi ożywienia, ponieważ jest najbardziej zdegradowany i najtrudniej się tam żyje oraz wskazanie głównych problemów tego obszaru i działań, które powinny być podjęte, pozostałe pytania miały charakter zamknięty, z opcją wyboru odpowiedzi do trzech wskazań.

Charakterystyka grupy respondentów

Ze względu na rodzaje wybranych sposobów dystrybucji respondenci stanowią losową próbę badawczą. Spośród zebranych 594 wypełnionych ankiet, kobiety wypełniły 443 ankiety, mężczyźni – 126, a 25 osób nie udzieliło odpowiedzi na pytanie dotyczące płci respondenta.

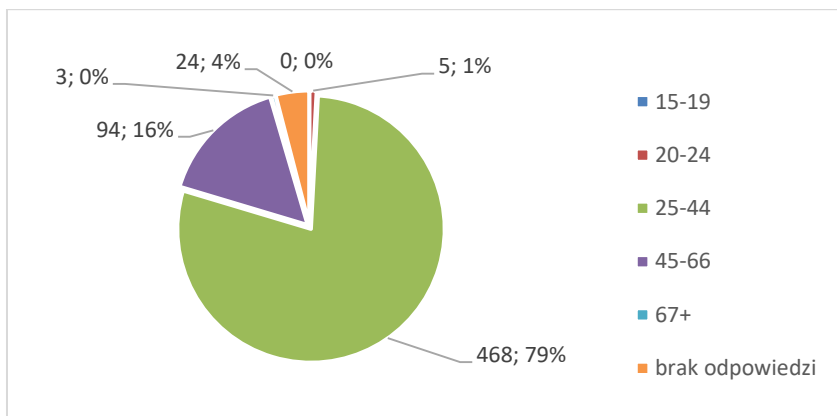
Wykres 6. Struktura respondentów ze względu na płeć

Źródło: Badanie ankietowe

Największą grupę respondentów stanowiły osoby w wieku od 25 do 44 lat (468). Najmniej liczną grupą były natomiast osoby w wieku 67+ (3 ankiety). Osoby w przedziale wiekowym 15-19 lat nie wzięły udziału w badaniu, warto również zwrócić uwagę, że 25 osób nie wskazało odpowiedzi na pytanie dotyczące wieku respondenta.

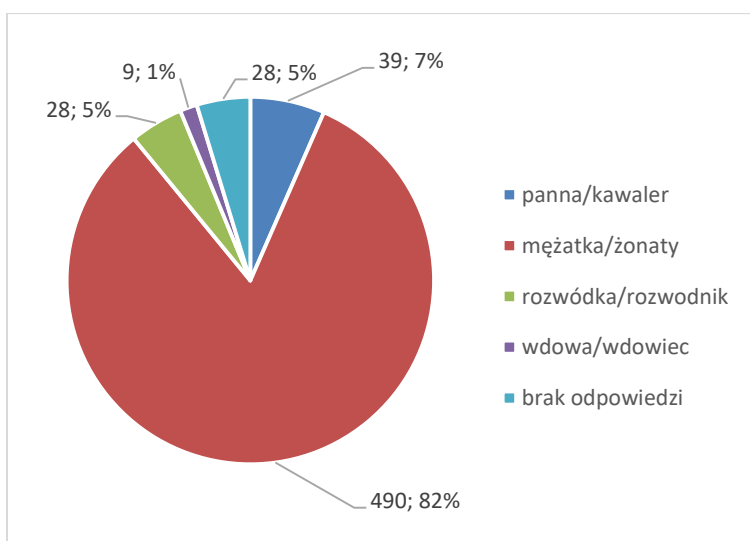
Wykres 7. Struktura respondentów ze względu na wiek

Źródło: Badanie ankietowe

Największą grupę respondentów stanowiły osoby, które określiły swój stan cywilny jako „mężatka/żonaty” - ogółem 490 (79%). Natomiast najmniejszą grupą, liczącą 9 respondentów, były osoby, które określiły swój stan cywilny jako „wdowa/wdowiec”, 28 ankietowanych nie wskazało odpowiedzi na to pytanie.

Wykres 8. Struktura respondentów ze względu na stan cywilny

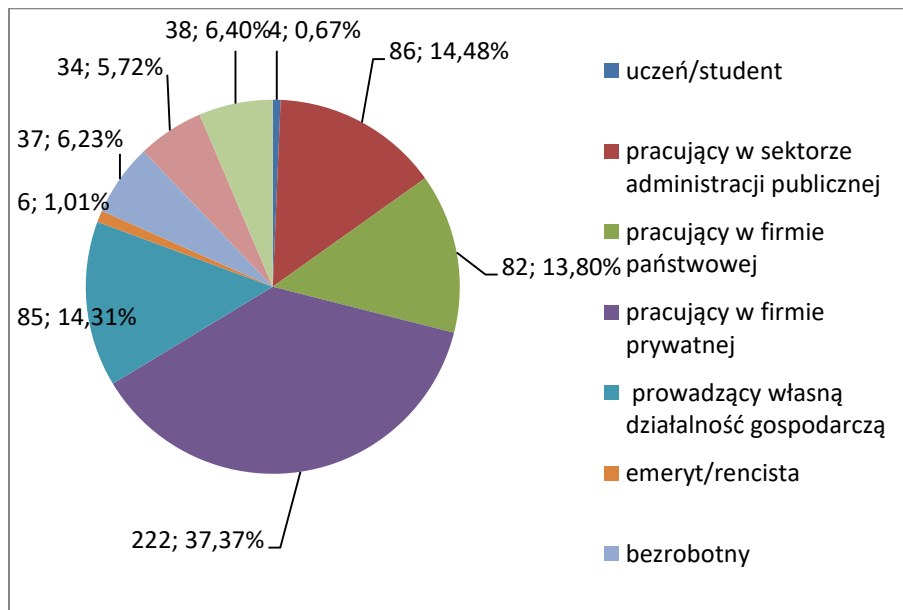

Źródło: Badanie ankietowe

Największą liczbę respondentów stanowiła grupa pracująca w firmie prywatnej (222 osoby - 37,37%), najmniejszą grupą, liczącą 6 osób, (1,01% ankietowanych) byli respondenci, którzy określili swój status zawodowy jako emeryt/rencista oraz 4 osoby (0,67%), wybrały opcję uczeń/student. Na pytanie dotyczące statusu zawodowego 38 osób nie udzieliło odpowiedzi.

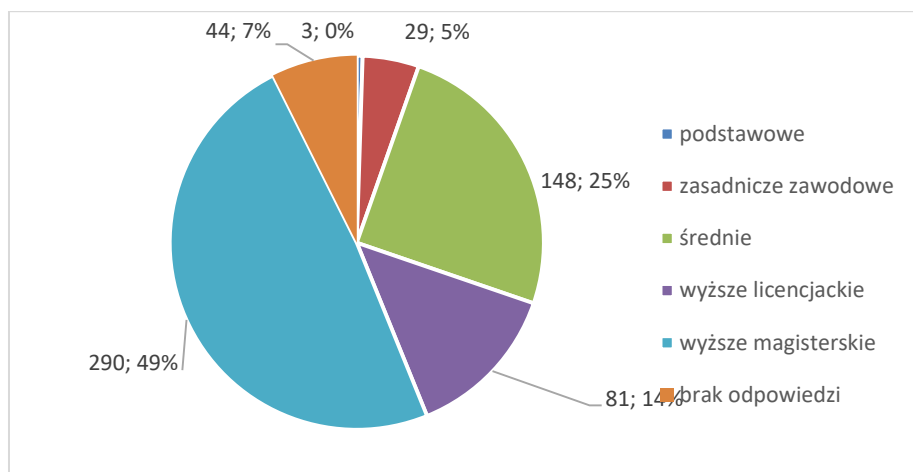
Wykres 9 Struktura respondentów ze względu na status zawodowy

Źródło: Badanie ankietowe

Pod względem wykształcenia najliczniejszą grupą były osoby legitymujące się wykształceniem wyższym magisterskim - 290 (49%), najmniej respondentów posiadało wykształcenie podstawowe – 3 osoby. 44 respondentów (7%) nie wskazało odpowiedzi na powyższe pytanie.

Wykres 10 Struktura respondentów ze względu na poziom wykształcenia

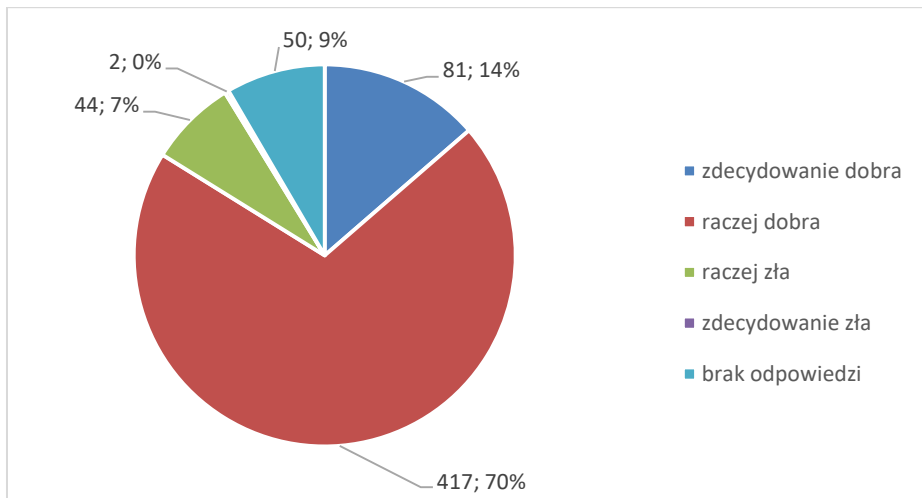

Źródło: Badanie ankietowe

Status materialny respondentów w ich własnej ocenie przedstawiał się korzystnie, aż 417 osób (70% respondentów) określiło swoją sytuację jako „raczej dobra”, 81 osób (14%), jako „zdecydowanie dobra”. Negatywne wskazania objęły 44 osoby (7%), które wybrały odpowiedź „raczej zła” i 2 osoby, które wskazały odpowiedź „zdecydowanie zła”. Odpowiedzi na to pytanie nie udzieliło 50 ankietowanych (9%).

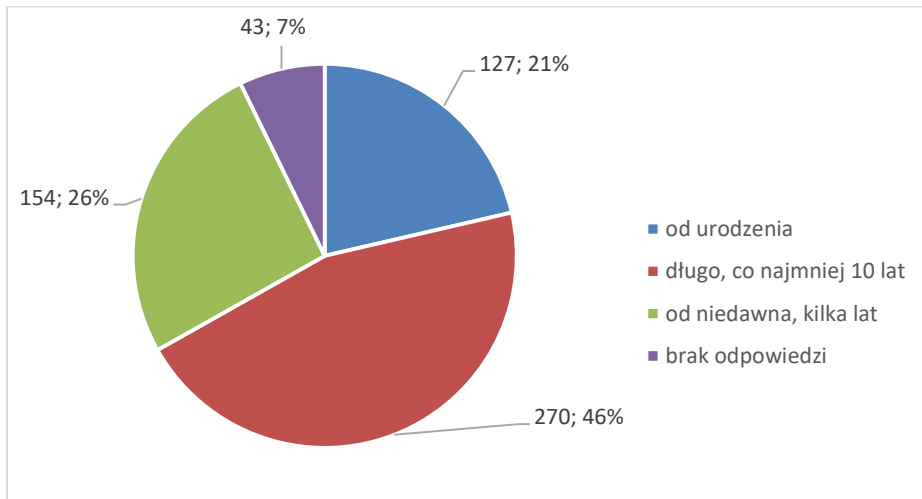
Wykres 11 Struktura respondentów ze względu na sytuację materialną

Źródło: Badanie ankietowe

Najwięcej respondentów mieszkało w Ząbkach co najmniej 10 lat - 270 osób (46%), a najmniej liczną grupą stanowiącą 127 osób (21%) są osoby zamieszkujące Miasto Ząbki od urodzenia. Natomiast 43 respondentów (7%) nie udzieliło odpowiedzi na powyższe pytanie.

Wykres 12 Struktura respondentów ze względu na okres zamieszkania w Ząbkach

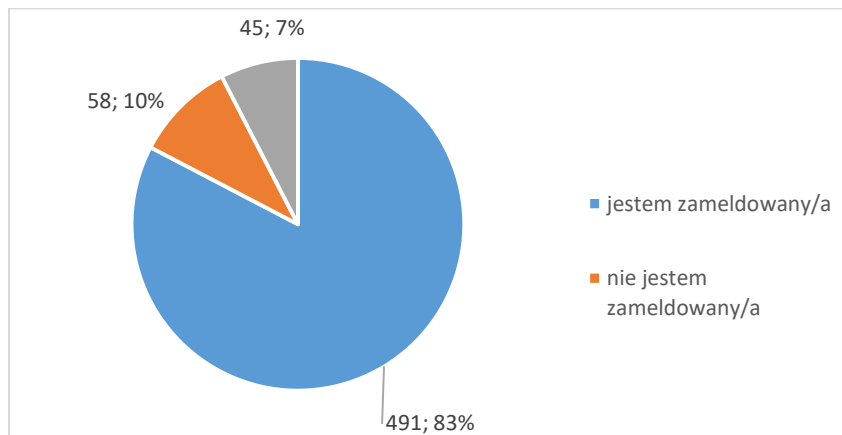

Źródło: Badanie ankietowe

Najwięcej ankiet, bo ogółem 491 (83%) wypełniły osoby zameldowane w Mieście Ząbki. Respondentów, którzy określili, iż nie mają meldunku w Ząbkach było 58 (10%), a 45 osób (7%) nie udzieliło żadnej odpowiedzi na to pytanie.

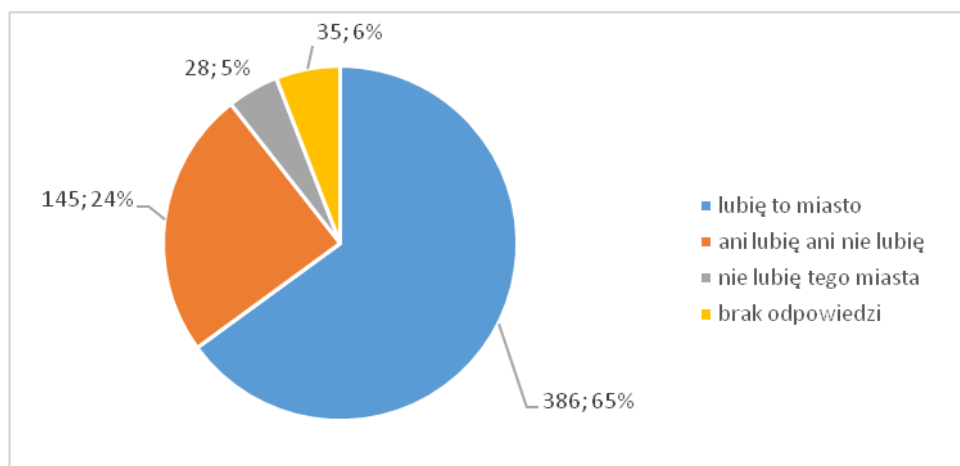
Wykres 13 Struktura respondentów ze względu na zameldowanie

Źródło: Badanie ankietowe

Respondentów, którzy określili swoją postawę jako „lubię to miasto”, było 386 (65%). Odpowiedź sformułowana określeniem „ani lubię ani nie lubię” wskazało 145 osób (24%), natomiast „nie lubię tego miasta” zaznaczyło 28 osób (5%). Nie udzieliło odpowiedzi 35 ankietowanych.

Wykres 14 Postawa wobec Ząbek

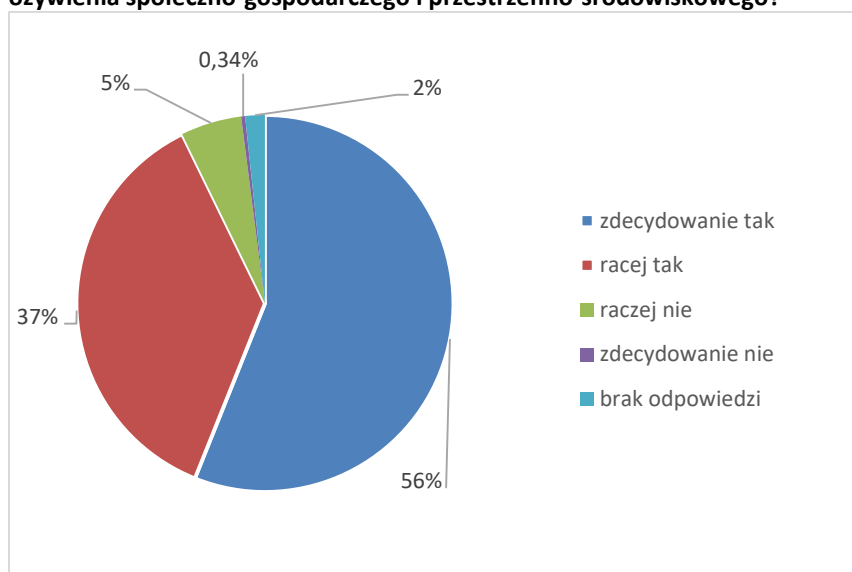

Źródło: Badanie ankietowe

Analiza odpowiedzi

Należy zauważyć, że w wielu przypadkach respondenci nie odpowiadali na wszystkie pytania zawarte w kwestionariuszu. Przy analizie poszczególnych odpowiedzi zaznaczono liczbę osób, które wypowiedziały się w danej sprawie. Niektóre pytania miały charakter otwarty, a w pytaniach zamkniętych możliwe było wskazanie kilku odpowiedzi, dlatego suma wskazanych odpowiedzi niejednokrotnie przewyższała liczbę respondentów.

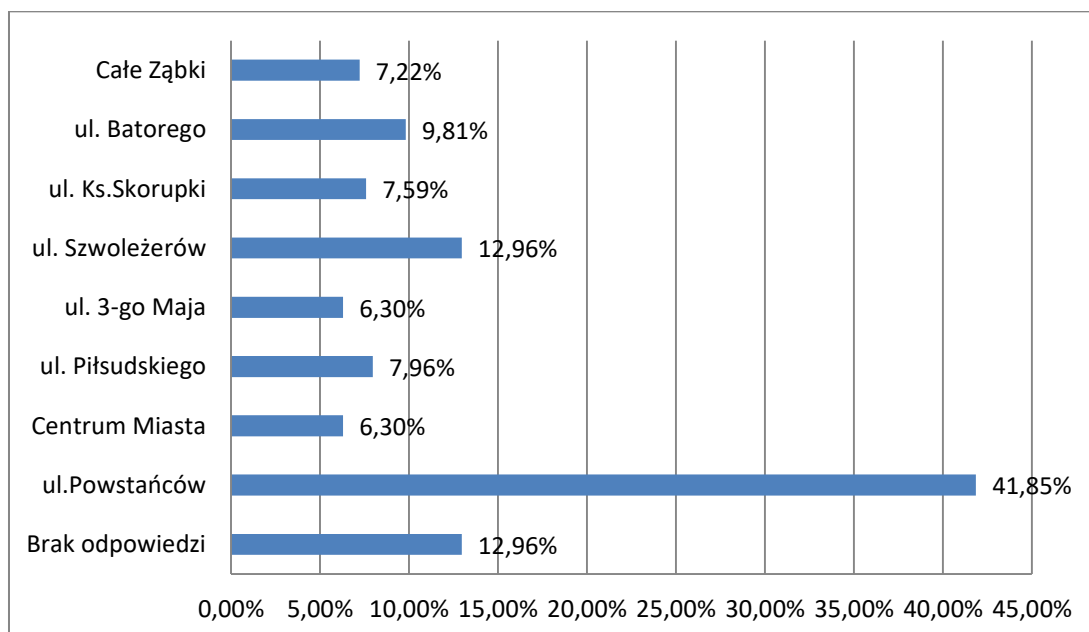
Wykres 15 Czy Pana/Pani zdaniem Miasto Ząbki wymaga programu rewitalizacji, to znaczy programu ożywienia społeczno-gospodarczego i przestrzenno-środowiskowego?

Źródło: badanie ankietowe

Większość respondentów wskazała odpowiedź „zdecydowanie tak” - ogółem 56% ankietowanych. Odpowiedź „raczej tak” zaznaczyło 37% osób. Pozostali ankietowani wskazali: „raczej nie” (5%), „zdecydowanie nie” (0,34%). 2% respondentów nie wskazało odpowiedzi na powyższe pytanie.

Wykres 16 Który obszar miasta powinien zostać poddany procesowi ożywienia, ponieważ jest najbardziej zdegradowany i najtrudniej się tam żyje? (N=540)²²

Źródło: badanie ankietowe

²² Formuła „N=540” oznacza, że udzielono na dane pytanie 540 odpowiedzi, przy czym z reguły mogło być wybieranych do trzech wskazań w odpowiedzi na dane pytanie.

Największa grupa respondentów, stanowiąca 41,85% ogółu badanych wskazała ulicę Powstańców jako miejsce, w którym należy przeprowadzić rewitalizację. W dalszej kolejności wskazywano ul. Szwoleżerów, ul. Batorego, ul. Piłsudskiego i ul. Skorupki. Całe Ząbki zaznaczyło 7,22% respondentów. Centrum Miasta oraz ul. 3-go Maja zaznaczyło 6,30% ankietowanych. Brak odpowiedzi na powyższe pytanie dotyczył 12,96% ogółu ankiet.

Wykres 17 Czym przede wszystkim należałoby się zająć w pierwszej kolejności, by poprawić sytuację tego obszaru/tych obszarów? (N=529)

Źródło: Badanie ankietowe

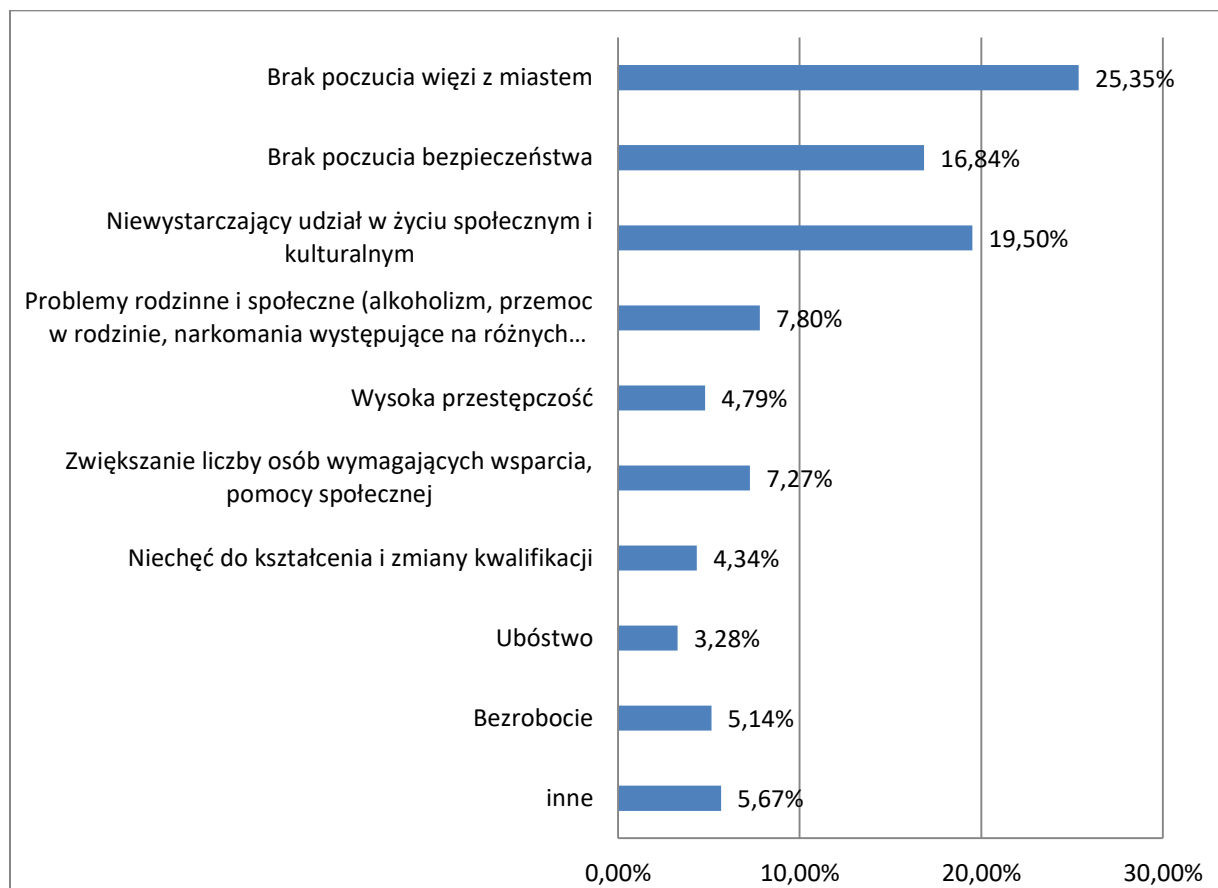
Według opinii 38,38% ankietowanych²³ w pierwszej kolejności powinny zostać wybudowane oraz wyremontowane drogi, 18,35% osób uważa, że należałoby wybudować i wyremontować chodniki. Łącznie z postulatem poprawy oświetlenia ulic i budowy nowych przejść dla pieszych (5,89%) spraw komunikacji pieszej dotyczyło 24,24% postulatów. 10,10% respondentów zwróciło uwagę na potrzebę budowy parkingów, najczęściej wskazywano przy tym obydwie strony torów przy stacji kolejowej i przy szkołach. Kolejne 10,61% zwróciło uwagę na potrzebę poprawy komunikacji, w tym komunikacji publicznej, ale również ogólnych usprawnień ruchu drogowego. Terenów zieleni dotyczyły kategorie: zagospodarowanie lub stworzenie parku miejskiego (4,88%), zagospodarowanie terenów zieleni (7,24%),

Brak odpowiedzi na powyższe pytanie dotyczył 12,79% respondentów. Pojedyncze, nie wykazane na wykresie nr 16 wybory odnosiły się do spraw typowo społecznych i socjalnych, jak wszechobecność barier dla osób niepełnosprawnych, konieczność podjęcia działań prowadzących do ograniczenia

²³ W zestawieniu odpowiedzi respondentów na to pytanie uwzględniono, w sytuacji, gdy nie podano konkretnych wskazań, a przy opisie obszarów miasta, które są najbardziej zaniedbane, scharakteryzowano te miejsca opisując występujące problemy.

przestępczości, alkoholizmu i innych patologii oraz bezrobocia, bierności i apatii społecznej, poprawy bezpieczeństwa oraz spraw infrastrukturalnych (oczyszczalnia ścieków, uporządkowanie terenów ogródków działkowych).

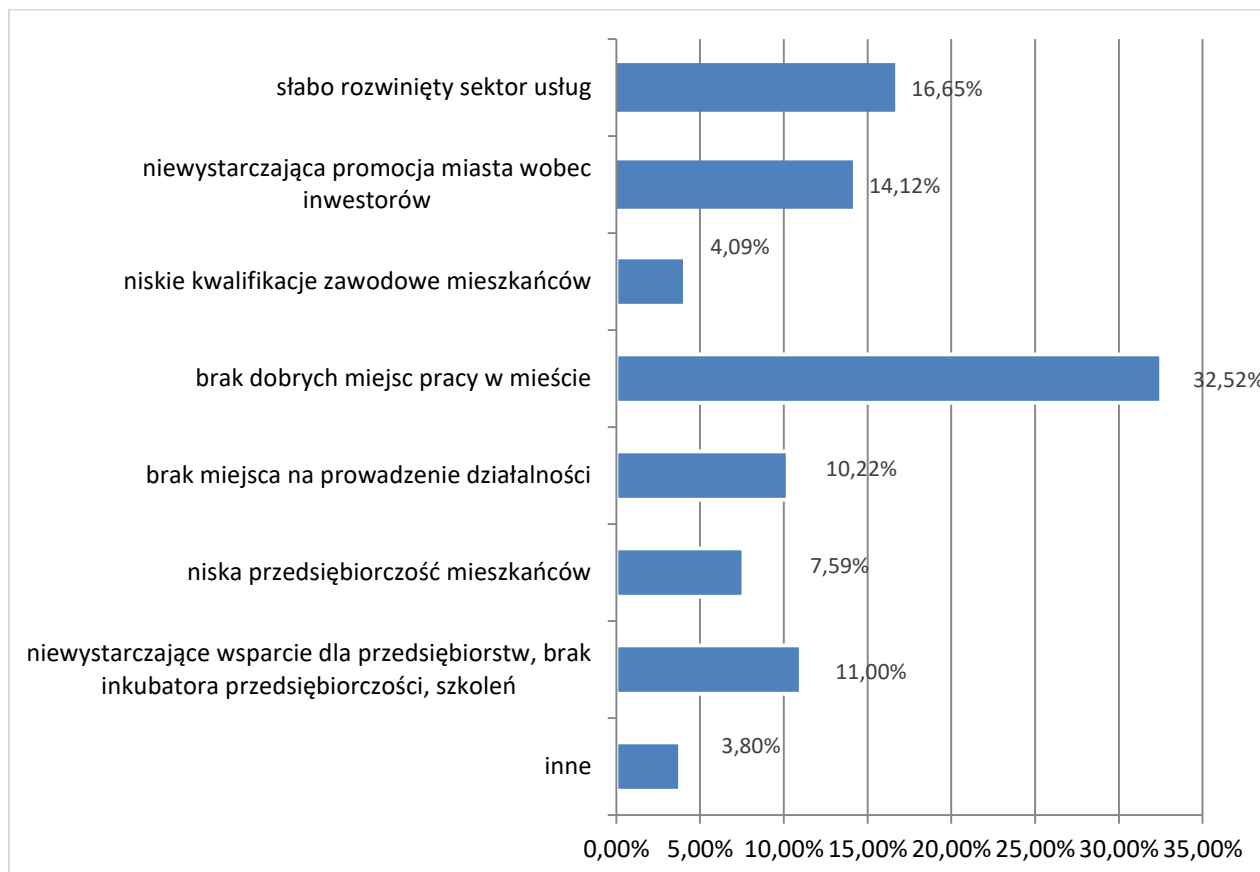
Wykres 18 Proszę wskazać najpoważniejsze, Pani/Pana zdaniem, problemy społeczne występujące na obszarze (obszarach) wskazanym wcześniej przez Pana/Panią do rewitalizacji: (N=1128)

Źródło: Badanie ankietowe

Ankietowani zostali poproszeni o wskazanie, jakie w ich opinii są najpoważniejsze problemy społeczne w Ząbkach. Najliczniejsza grupa ankietowanych (25,35%) wskazała na „brak poczucia więzi z miastem”, natomiast 19,50% duży problem społeczny widzi w „niewystarczającym udziale mieszkańców w życiu społecznym i kulturalnym”. „Brak poczucia bezpieczeństwa” stanowi najpoważniejszy problem społeczny dla 16,84% respondentów, a 7,80% uznało, że są to „problemy rodzinne i społeczne (alkoholizm, przemoc w rodzinie, narkomania występujące na różnych obszarach np. na terenie szkół, w miejscach publicznych itp.)”. Dla 7,27% ankietowanych problemem społecznym jest „zwiększanie liczby osób wymagających wsparcia, pomocy społecznej”, a dla 5,67% problemem są „inne” sprawy społeczne.

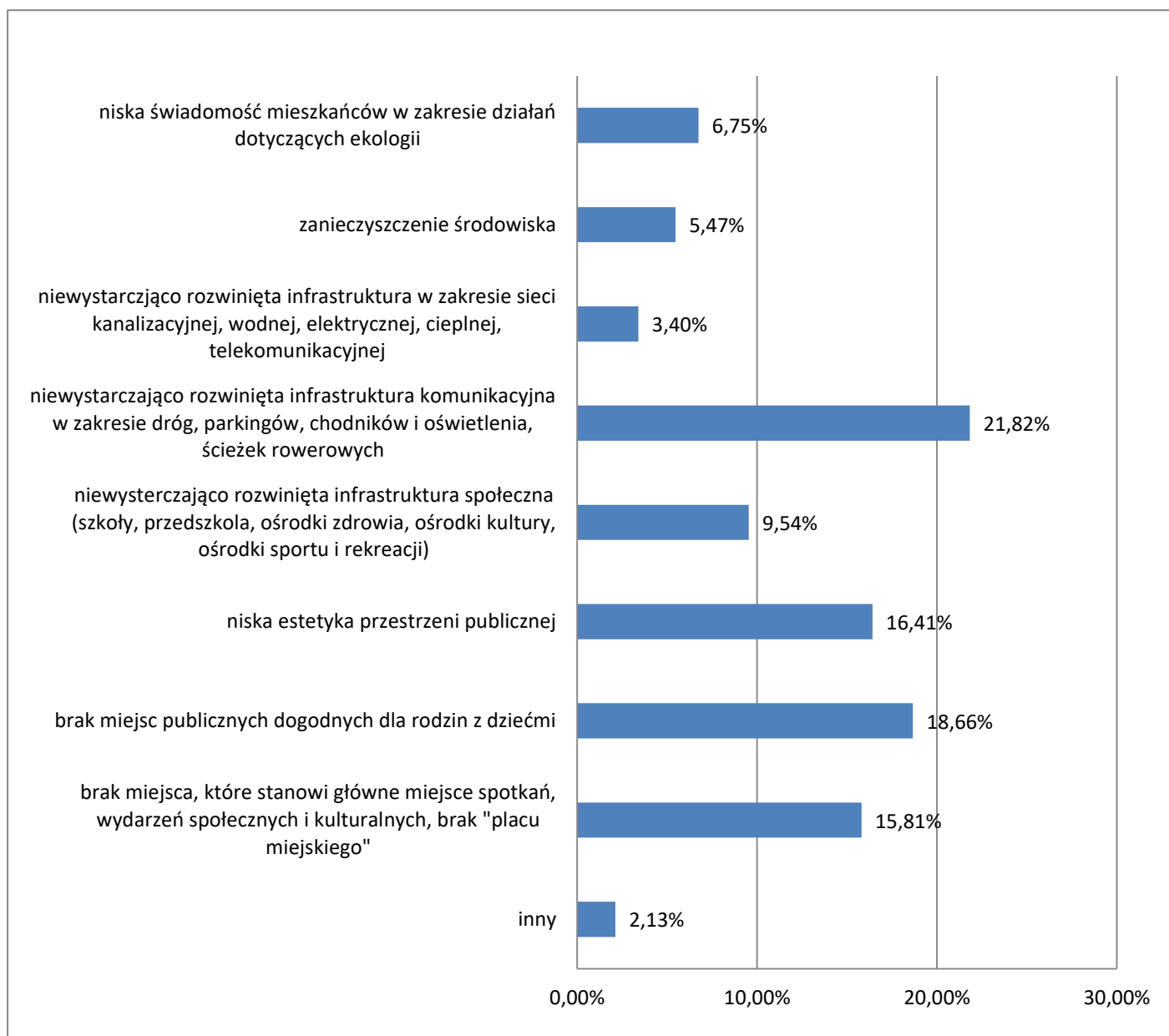
Wykres 19 Proszę wskazać najważniejsze Pana/Panią zdaniem problemy gospodarcze, które powinny być rozwiązane w celu ograniczenia negatywnych zjawisk gospodarczych na obszarze wskazanym wcześniej przez Pana/Panią do rewitalizacji: (N=1027)

Źródło: badanie ankietowe

Znaczna liczba ankietowanych - 32,52% stwierdziła, że zasadniczym problemem w tej materii jest „brak dobrych miejsc pracy w Ząbkach”. Spora grupa respondentów - 16,65% uważa również, że „słabo rozwinięty jest sektor usług”. Natomiast dla 14,12% problemem gospodarczym jest „niewystarczająca promocja miasta wobec inwestorów”. Dla 11,00% badanych odpowiedź ujęta w sformułowaniu „niewystarczające wsparcie dla przedsiębiorstw, brak inkubatora przedsiębiorczości, szkoleń” stanowiła najważniejszy problem gospodarczy.

Wykres 20 Proszę wskazać najpoważniejsze Pani/Pana zdaniem, problemy związane ze środowiskiem naturalnym oraz zagospodarowaniem przestrzennym na obszarze (obszarach) wskazanym wcześniej przez Panią/Pana do rewitalizacji: (N=1645)

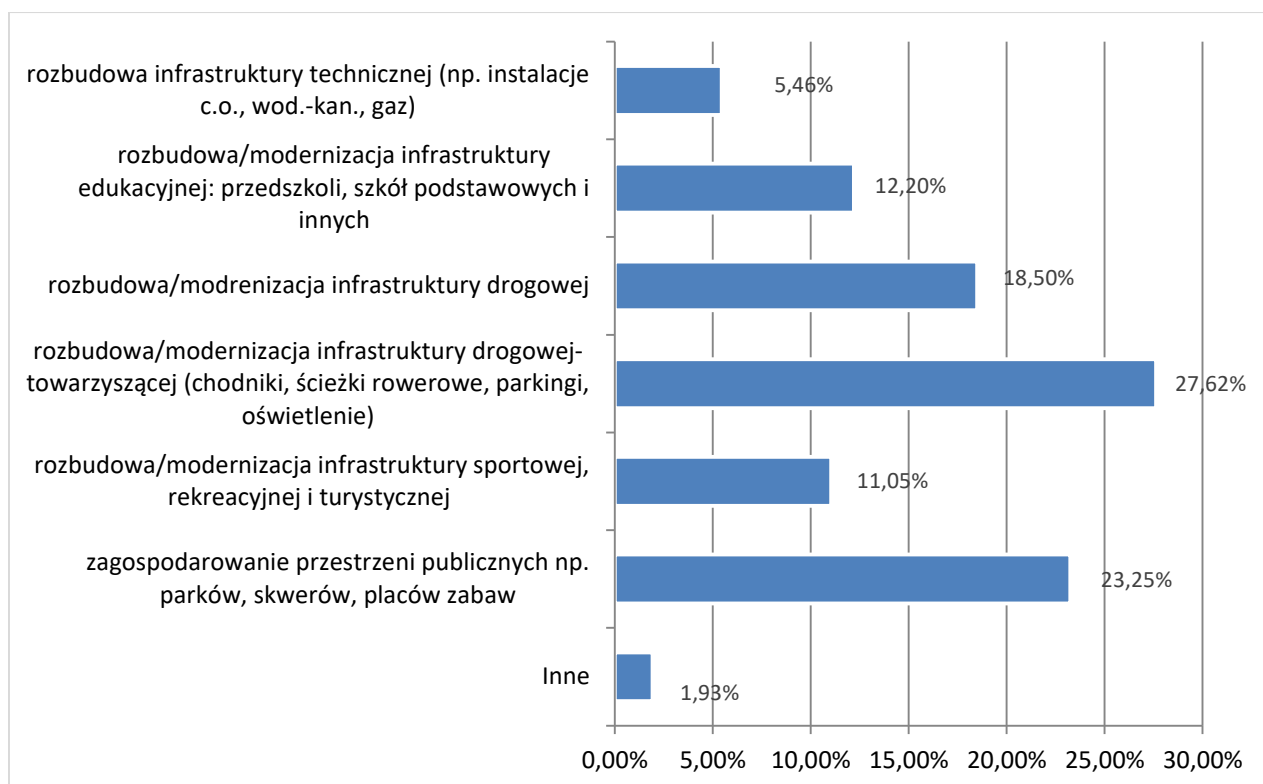

Źródło: Badanie ankietowe

Największy odsetek badanych, 21,82%, uznało za najpoważniejszy problem „niewystarczająco rozwiniętą infrastrukturę komunikacyjną w zakresie dróg, parkingów, chodników i oświetlenia, ścieżek rowerowych”. Dla 18,66% problemem jest „brak miejsc publicznych dogodnych dla rodzin z dziećmi”, a 16,41% wskazało „niską estetykę przestrzeni publicznej”. Dla 15,81% należałoby zwrócić uwagę na „brak miejsca, które stanowi główne miejsce spotkań, wydarzeń społecznych i kulturalnych, brak "placu miejskiego", 9,54% upatruje problemu w „niewystarczająco rozwiniętej infrastrukturze społecznej (szkoły, przedszkola, ośrodki zdrowia, ośrodki kultury, ośrodki sportu

i rekreacji)”. Najmniej liczna grupa respondentów wskazała na „inne” problem związany ze środowiskiem naturalnym (2,13%).

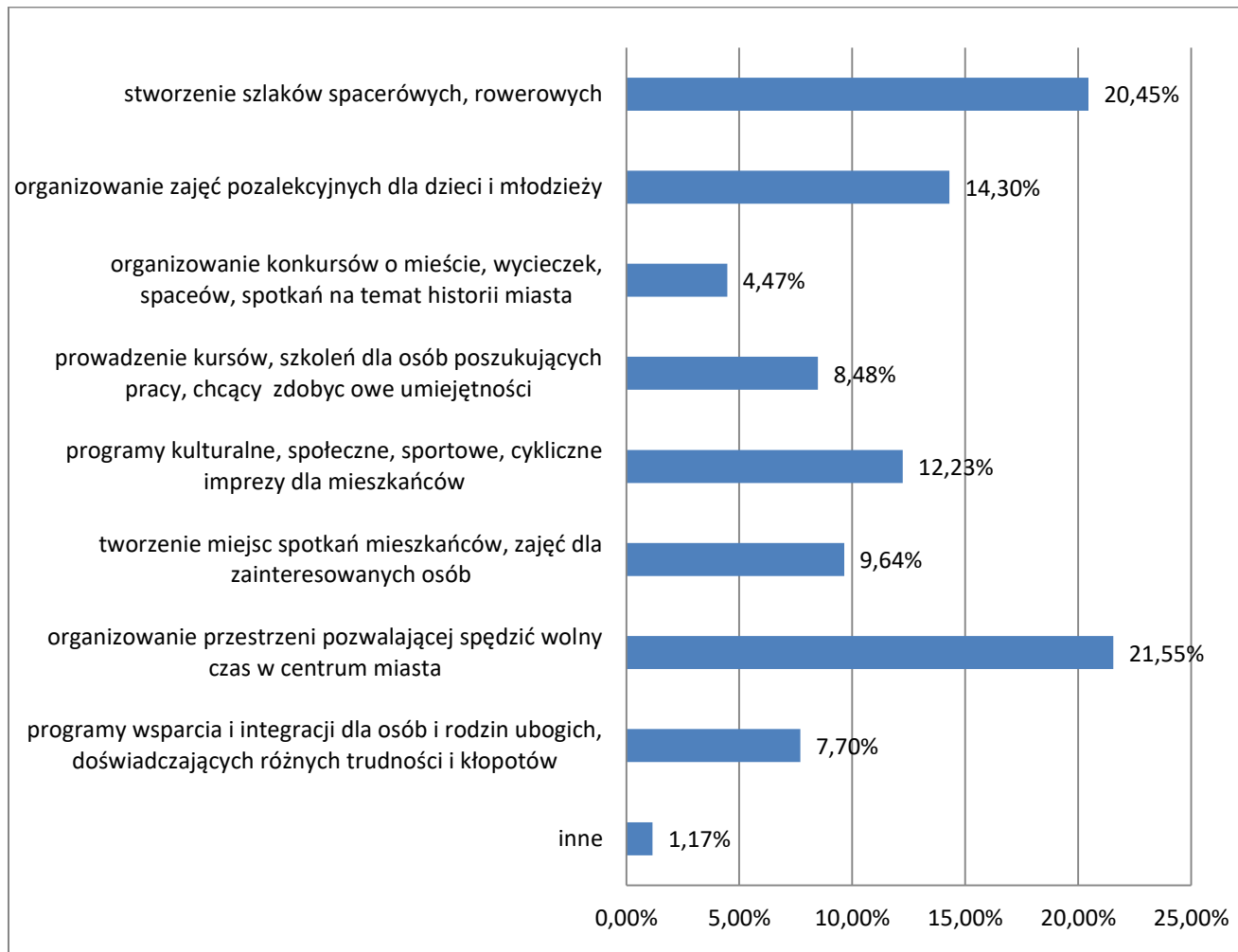
Wykres 21 Proszę wskazać 3 najważniejsze Pani/Pana zdaniem, rodzaje przedsięwzięć inwestycyjnych, które powinny być realizowane na obszarze (obszarach) wskazanym wcześniej przez Panią/Pana do rewitalizacji: (N=1557)

Źródło: Badanie ankietowe

Odpowiedzi na pytanie dotyczące najważniejszych przedsięwzięć inwestycyjnych były bardzo zróżnicowane, dlatego też przedstawiono najważniejsze odpowiedzi według liczebności występowania. Według respondentów najważniejszą inwestycją, jaka powinna być zrealizowana w pierwszej kolejności jest „rozbudowa/modernizacja infrastruktury drogowej - towarzyszącej (chodniki, ścieżki rowerowe, parkingi, oświetlenie)”. Tę odpowiedź wskazało 27,62% ankietowanych. Na drugim miejscu była odpowiedź dotycząca konieczności „zagospodarowania przestrzeni publicznych np. skwerów, placów zabaw” - 23,25%. Trzecią, najważniejszą inwestycją, która powinna zostać zrealizowana to „rozbudowa/modernizacja infrastruktury drogowej”; takiej odpowiedzi udzieliło 18,50% ankietowanych. Tylko 1,93% zaznaczyło odpowiedź „inne”.

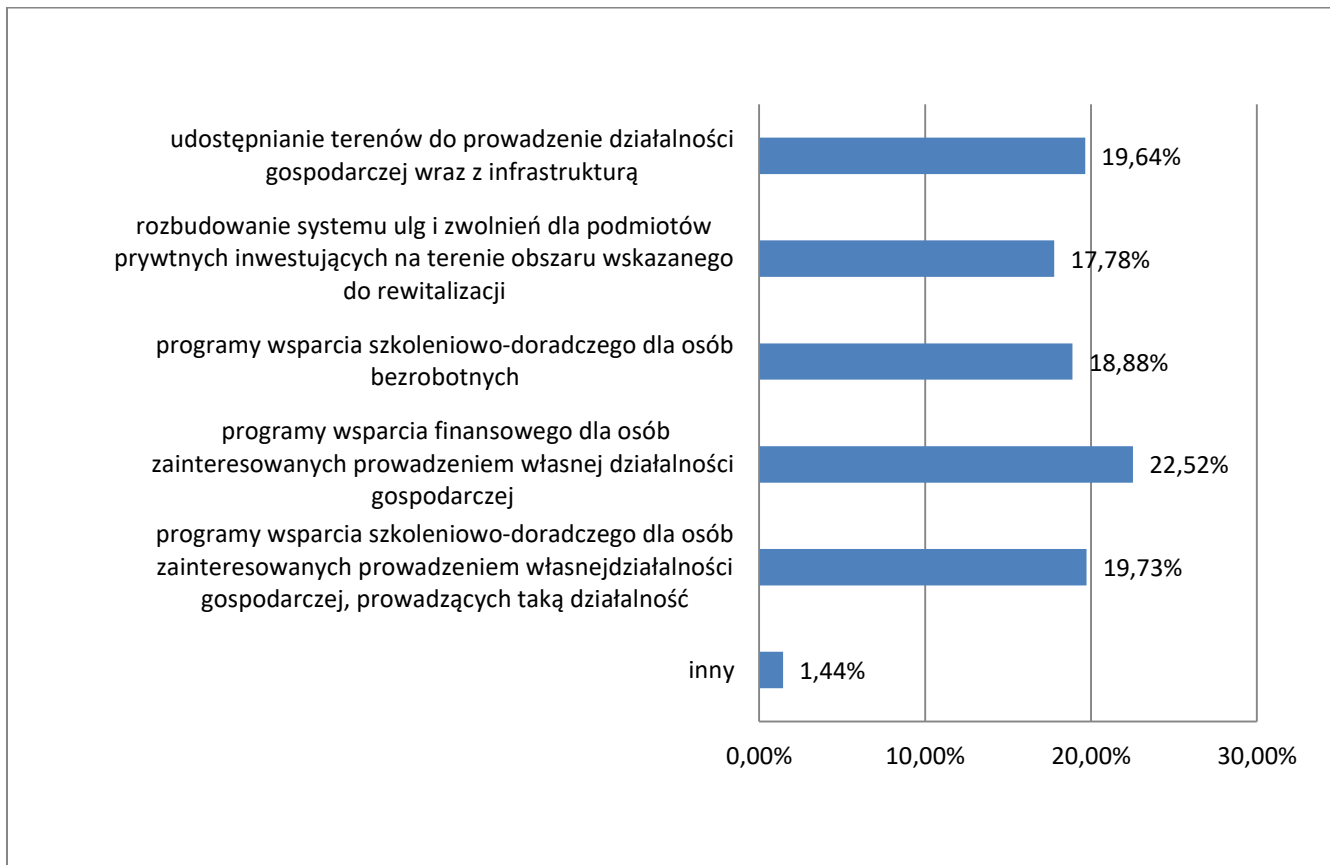
Wykres 22 Proszę wskazać 3 najważniejsze Pani/Pana zdaniem rodzaje przedsięwzięć społecznych, które powinny być realizowane na obszarze (obszarach) wskazanym wcześniej przez Pana/Panią do rewitalizacji: (N=1545)

Źródło: Badanie ankietowe

Według opinii 21,55% ankietowanych najważniejszym rodzajem przedsięwzięcia społecznego, którego realizacja powinna zostać wdrożona jest „organizowanie przestrzeni pozwalającej spędzić wolny czas w centrum miasta”, 20,45% ankietowanych uznało za konieczne „stworzenie szlaków spacerowych, rowerowych”, a 14,30% respondentów opowiedziało się za „organizowaniem zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży”. „Programy kulturalne, społeczne, sportowe, cykliczne imprezy dla mieszkańców” wskazało 12,23%.

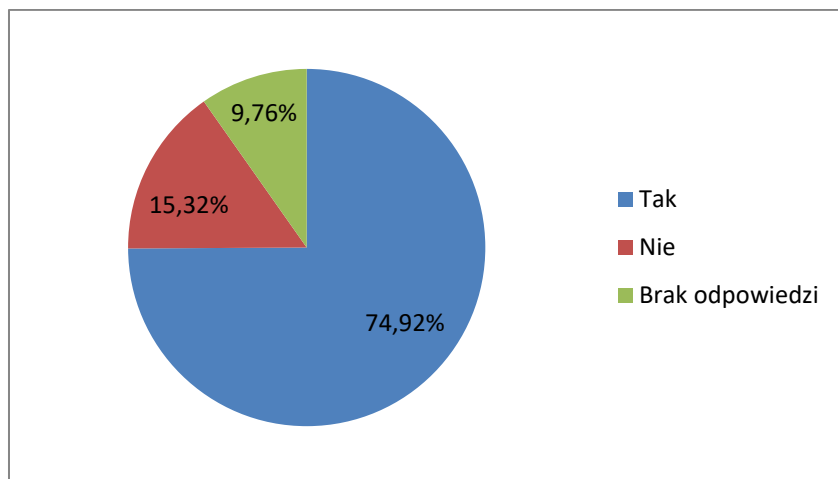
Wykres 23 Proszę wskazać 3 najważniejsze Pani/Pana zdaniem rodzaje przedsięwzięć, które powinny być podejmowane w celu ograniczenia negatywnych zjawisk gospodarczych na obszarze (obszarach) wskazanym wcześniej przez Panią/Pana do rewitalizacji: (N=1181)

Źródło: badanie ankietowe

Najliczniejsza grupa respondentów, stanowiąca 22,52% badanych, wskazała odnośnie pytania dotyczącego rodzaju przedsięwzięć ograniczających negatywne zjawiska gospodarcze „programy wsparcia finansowego dla osób zainteresowanych prowadzeniem własnej działalności gospodarczej”. Dla 19,73% ankietowanych takim przedsięwzięciem powinny być „programy wsparcia szkoleniowo-doradczego dla osób zainteresowanych prowadzeniem własnej działalności gospodarczej, prowadzących taką działalność”, a 19,64% wskazała na konieczność „udostępnienia terenów do prowadzenia działalności gospodarczej wraz z infrastrukturą”.

Wykres 24 „Czy Pani/Pan mieszka w części miasta, którą Pani/Pan wskazał w odpowiedzi na pytanie nr 2 jako obszar/obszary najbardziej wymagające ożywienia?”

Źródło: badanie ankietowe

Największa grupa respondentów biorących udział w badaniu na pytanie, czy zamieszkuje część miasta, wskazaną przez siebie do rewitalizacji w odpowiedzi na pytanie opowiedziała „tak” (83,02%), natomiast odpowiedź „nie” zaznaczyło 16,98% ogółu osób biorących udział w badaniu. Brak odpowiedzi na powyższe pytanie dotyczyło 10,82% respondentów.

Podsumowanie badania ankietowego

W badaniu ankietowym przeprowadzonym w Mieście Ząbki wzięły udział ogółem 594 osoby, z czego 75% respondentów stanowiły kobiety. Pod względem wieku najliczniej były reprezentowane osoby w wieku produkcyjnym mobilnym, czyli między 25 a 44 rokiem życia. Pod względem wykształcenia największą grupę ankietowanych stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem wyższym magisterskim, pracujące w firmie prywatnej. Respondenci w większości zamieszkiwali w Ząbkach powyżej 10 lat, są w nich zameldowani i są mieszkańcami obszaru, który wskazali jako obszar do rewitalizacji.

Osoby biorące udział w badaniu zdecydowanie potwierdziły, że Ząbki wymagają programu ożywienia społeczno-gospodarczego i przestrzenno-środowiskowego, a zatem miasto powinno zostać poddane procesowi rewitalizacji. Obszarem wymagającym programów naprawczych w pierwszej kolejności jest ulica Powstańców, następnie ulice: Szwoleżerów, Batorego, Piłsudskiego, ks. Skorupki oraz 3 Maja. Najpoważniejszym problemem społecznym, który został wskazany przez respondentów, koniecznym do przezwyciężenia na obszarze rewitalizowanym jest „brak poczucia więzi z miastem”. Odpowiedź ta sugeruje konieczność ożywienia społeczno-gospodarczego obszarów podlegających rewitalizacji, wprowadzenia takich działań naprawczych, aby obszar zdecydowanie podniósł dynamikę swojego rozwoju a w konsekwencji zachęcił mieszkańców do utożsamiania się z miastem. „Brak dobrych miejsc pracy w mieście” był najczęściej wskazywanym problemem gospodarczym.

Ponadto, „niewystarczająco rozwinięta infrastruktura komunikacyjna w zakresie dróg, parkingów, chodników i oświetlenia, ścieżek rowerowych” oraz „niska estetyka przestrzeni publicznej” określone zostały przez ankietowanych jako problemy związane ze środowiskiem oraz zagospodarowaniem przestrzennym na terenie Miasta Ząbki.

Pośród czynników przeciwdziałania degradacji obszarów wskazywanych przez ankietowanych pojawia się niewiele aspektów społecznych i socjalnych, natomiast spore oczekiwania dotyczą realizacji inwestycji, np. drogowych, środowiskowych. Zdaniem respondentów, aby ograniczyć negatywne zjawiska na terenie miasta należałoby rozpocząć między innymi przedsięwzięcia inwestycyjne związane z „rozbudową/modernizacją infrastruktury drogowej - towarzyszącej (chodniki, ścieżki rowerowe, parkingi, oświetlenie)” oraz „zagospodarowaniem przestrzeni publicznych np. parków, skwerów, placów zabaw”. Podniesieniu poziomu przedsiębiorczości wśród mieszkańców Miasta Ząbki, a w konsekwencji istotnych wskaźników gospodarczych wpływających na jej rozwój, sprzyjać - według ankietowanych - będą „programy wsparcia finansowego dla osób zainteresowanych prowadzeniem własnej działalności gospodarczej” oraz „programy wsparcia szkoleniowo-doradczego dla osób zainteresowanych prowadzeniem własnej działalności gospodarczej, prowadzących taką działalność”.

2.5. Obszary problemowe w opracowaniach strategicznych

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Ząbki na lata 2008-2015

W Lokalnym Programie rewitalizacji Miasta Ząbki na lata 2008-2015²⁴ przeprowadzono szeroką analizę opisową sytuacji w mieście w zakresie warunków środowiskowych, demograficznych, gospodarczych, finansowych i przestrzennych w odniesieniu do całego miasta, często na tle sytuacji w powiecie wołomińskim, miast aglomeracji warszawskiej. Granice obszaru rewitalizacji wyznaczono z uwzględnieniem rozkładu przestrzennego dwóch mierników:

- zagrożenie przestępczością – punktowy wykaz miejsc zagrożonych przestępczością, na podstawie danych Komisariatu Policji w Ząbkach,
- liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej – wykaz ulic ze znaczącą liczbą rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Ząbkach.

Obszar rewitalizacji wyznaczony na lata 2008-2015 obejmował:

- zamieszkałą część okręgu nr 5 („Drewnica”) wraz terenem Szpitala w Drewnicy
- zamieszkałą część okręgu nr 11 („Stadion”),
- część okręgów nr 3 - „Osiedle Batorego”, 4 - „11 Listopada”, 6 - „Mickiewicza”, 13 - „Bajkowe”, 14 - „Kosynierów”, 15 - „Piłsudskiego”, 17 - „Różana”, 18 - „Kopernika”, okręgi nr 7 - „Jana Pawła II”, 8 - „Leszyckiego”, 9 - „Harcerska”, 10 - „Wiosenna”, 12 „Sikorskiego”.

²⁴ Źródło: Lokalny program rewitalizacji Miasta Ząbki na lata 2008-2015, Załącznik do Uchwały nr XXIV/149/2008 Rady Miasta Ząbki z dnia 11 kwietnia 2008 r.

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

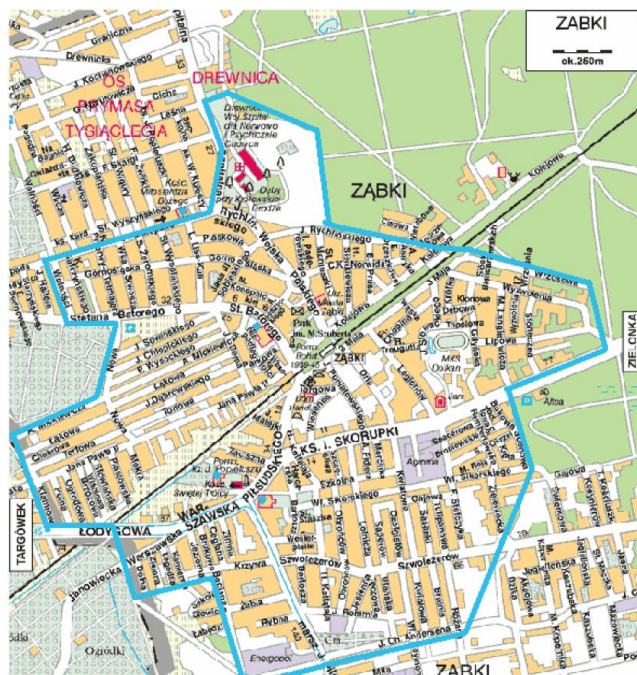
Miasto Ząbki

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt pn. „Opracowanie programu rewitalizacji dla Miasta Ząbki” współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020 oraz z budżetu państwa

Rysunek 20. Obszar rewitalizacji w Ząbkach w latach 2008-2015

Źródło: Lokalny program rewitalizacji Miasta Ząbki na lata 2008–2015, s. 63

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Ząbki

W Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Ząbki²⁵ zidentyfikowano główne czynniki, które wpływają na zakwalifikowanie poszczególnych obiektów i terenów do podjęcia działań rewitalizacyjnych. Czynniki te, według autorów studium, to:

- zły stan techniczny obiektów publicznych
- zdegradowane obiekty budownictwa mieszkaniowego
- zdegradowane budynki użyteczności publicznej

W Studium wskazano również ogólne problemy dotyczące większości obszaru miasta tj.:

- złą sytuację w zakresie zaspokajania potrzeb kulturalnych
- degradację infrastruktury technicznej
- zanieczyszczenie środowiska
- występowania ponadnormatywnego hałasu
- braki w zakresie publicznej infrastruktury technicznej.

Zwraca się również uwagę na występowanie patologii społecznych takich jak: dewastacje, alkoholizm, wysoka przestępczość i wynikający z tego niski poziom bezpieczeństwa mieszkańców oraz poziom ubóstwa i bezrobocia. W Studium część zagadnień rewitalizacyjnych związanych jest ze sferą społeczną, ale większość dotyczy zagadnień związanych z zagospodarowaniem przestrzennym.

²⁵ ²⁵ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Ząbki – uchwała Nr IX/48/2011 z dnia 26.06.2011 Rady Miasta Ząbki.

Dotyczy to głównie: dużego zróżnicowania funkcjonalno-przestrzennego miasta, potrzeb modernizacji dróg miejskich, kłopotów komunikacyjnych pomiędzy Ząbkami a Warszawą, występowania zdegradowanych obiektów użyteczności publicznej, braku kanalizacji sanitarnej w niektórych dzielnicach miasta, modernizacji istniejącej kanalizacji sanitarnej, braku sieci wodociągowej na większości terenów miejskich. Zwraca się również uwagę na konieczność modernizacji istniejącej sieci wodociągowej wykonanej z żeliwa, brak rozdzielnej kanalizacji deszczowej, nadmierne zanieczyszczenie powietrza, wód podziemnych i gleb na terenie miasta, występowanie zabytków architektonicznych wymagających odnowienia i przeprowadzenia procesów rewitalizacyjnych. Dodatkowym elementem procesów rewitalizacyjnych powinno być stworzenie programu turystycznego wykorzystania kompleksów leśnych.

W studium nie wykazano konkretnych obszarów (jednostek przestrzennych) miasta, które są zdegradowane i które powinny być szczególnie traktowane w polityce rozwoju miasta.

Strategia Rozwoju Miasta Ząbki na lata 2014-2023

Strategię Rozwoju Miasta²⁶ opracowano w 2014 r. metodą ekspercko-partycypacyjną. W Strategii wśród celów i kierunków rozwoju Miasta w najbliższym horyzoncie czasowym zaproponowano, między innymi, program rewitalizacji przestrzeni i zapewnienia bezpieczeństwa, w ramach którego przewiduje się:

- budowę parkingów
- rewitalizację centrum miasta
- rewitalizację, remont i modernizację budynków użyteczności publicznej
- budowę monitoringu
- organizację terenów zieleni m.in. budowę parku leśnego przy ul. Ks. Ignacego Skorupki
- zwiększenie bezpieczeństwa
- rewitalizację pomników i zabytków pamięci historycznej
- rewitalizację dróg gminnych.

W strategii nie wskazano obszarów (jednostek przestrzennych) miasta, które są szczególnie zdegradowane i powinny zostać objęte programem rewitalizacji.

Ustalenia z warsztatów i konsultacji

W trakcie spotkania warsztatowego w Urzędzie Miasta dniu 18.08.2016 r., połączonego ze spacerem studyjnym, pracownicy urzędu przedstawili kluczowe problemy w centralnej części miasta wynikające z zagospodarowania terenu, układu urbanistycznego, funkcji miasta, problemów infrastrukturalnych w zakresie infrastruktury społecznej, infrastruktury drogowej, infrastruktury technicznej oraz plany inwestycyjne miasta mające na celu likwidację lub zmniejszenie problemów rozwojowych.

Mając na uwadze trzy główne zagadnienia:

²⁶ Strategia rozwoju Miasta Ząbki na lata 2014-2023, 2014.

- potrzebę utworzenia centrum miasta, z placem miejskim i koncentracją usług publicznych
- potrzebę uzupełnienia infrastruktury drogowej, infrastruktury społecznej i terenów rekreacji na terenie Ząbek Południowych, obszaru intensywnie zabudowywanego wielorodzinnymi budynkami mieszkalnymi
- potrzebę poprawy i uatrakcyjnienia - pod kątem potrzeb rodzin z dziećmi, rodzin i osób jeżdżących na rowerach, rolkach, uprawiających power-walking lub inne formy czynnego wypoczynku – połączeń pieszych i rowerowych między południową a centralną i północną częścią miasta.

Wstępnie określono obszary problemowe na terenie miasta. Są to obszary, w których miasto powinno nasilić swoje działania inwestycyjne, porządkowe i organizacyjne w ramach programu rewitalizacji i w powiązaniu z działaniami w zakresie ZIT, strategii rozwoju Ząbek i wieloletniego planu finansowego gminy.

Obszary te objęły tereny następujących okręgów wyborczych:

- część okręgu nr 5 – teren „starego szpitala” Drewnica
- części okręgów nr 5, 8, 7, 10 i 11 (centrum miasta)
- części okręgów 6, 9
- części okręgów 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21 (Ząbki Południowe).

Wskazane obszary charakteryzują problemy społeczne oraz braki w infrastrukturze lub jej zły stan.

W czasie spotkań konsultacyjnych przeprowadzonych w dniach 28 września 2016 r. z mieszkańcami i przedstawicielami organizacji pozarządowych, w dniach 3 i 5 października 2016 r. z radnymi w kwestii obszarów wymagających wsparcia w ramach programu rewitalizacji oraz potrzebnych działań, najczęściej wskazywano na obszary wokół ulicy Powstańców, czyli obszar Ząbek Południowych. Również w trakcie spotkań konsultacyjnych w sprawie projektu diagnozy stanu miasta w związku z planowaną rewitalizacją i dyskusji na temat delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, proponowanych przez zespół konsultantów programu, w dniach 25 i 26 października 2016 r. dużo wypowiedzi dotyczyło problemów nowych części miasta (Ząbki Południowe). Generalnie podkreślano zagadnienia:

- niedostatków infrastrukturalnych, złego stanu ulic, w tym dróg gruntowych w mieście na terenie centrum miasta i na południu
- braku przestrzeni publicznych pozwalających na rekreację, wypoczynek, kontakty społeczne
- złego stanu powietrza wynikającego z zanieczyszczeń komunikacyjnych i ogrzewania indywidualnego, przy czym paleniska służą też często do utylizacji odpadów
- dużego nasilenia ruchu drogowego, powodującego poczucie zagrożeń i niebezpieczeństwa
- braku więzi z miastem ze strony nowych mieszkańców; zwracano uwagę, że jest to silnie zróżnicowane zjawisko, nie ma przy tym szczegółowych badań i analiz (padła propozycja utworzenia oferty atrakcyjnych, nieodpłatnych zajęć pozalekcyjnych dla dzieci rodziców zameldowanych w Ząbkach)
- braku oferty spotkań i zajęć dla osób starszych,
- braku atrakcyjnych terenów zieleni, słabe uporządkowanie poboczy dróg i zieleni przyulicznej.

Podsumowanie analiz diagnostycznych

Trzy źródła informacji dla analizy diagnostycznej problemów kryzysowych w Mieście Ząbki wskazywały na podobne zakresy merytoryczne czynników kryzysowych – problemów rozwojowych identyfikowanych w mieście. Jednak ranking (intensywność) poszczególnych czynników był różny.

Tabela 16 Częstotliwość wskazań problemów kryzysowych w Mieście Ząbki według źródeł informacji

wyszczególnienie	analiza wskaźnikowa	badanie ankietowe mieszkańców	konsultacje społeczne
ubóstwo, wykluczenie społeczne, zagrożenie wykluczeniem	+++	+	0
bezrobocie	+	+	0
patologie społeczne	+	0	0
przestępczość, brak bezpieczeństwa	+++	++	++
niska przedsiębiorczość lokalna	++	+	0
niska aktywność społeczna	+++	++	+++
zróżnicowanie społeczne mieszkańców /podział na "stare" i "nowe" Ząbki/	+++	++	+++
brak zainteresowania miastem, brak poczucia więzi z miastem /w tym gapowicze podatkowi/ ²⁷	+++	+++	+++
presja edukacyjna, trudne warunki pracy szkół	0	+	++
brak instytucji kultury i brak miejsc spotkań, kontaktów towarzyskich, aktywności	++	++	+++
budowa i modernizacja dróg	++	+++	+++
remont/budowa chodników, poprawa oświetlenia, organizacja przejść dla pieszych	++	+++	+++
poprawa warunków dla komunikacji publicznej i indywidualnej	++	+++	++
budowa/rozbudowa ścieżek rowerowych	++	+++	+++
zagospodarowanie terenów zieleni, dostosowanie ich do wypoczynku czynnego i biernego, np. organizacja placów zabaw, siłowni na powietrzu	+++	+++	+++
zwiększenie dbałości o porządek, ustawienie koszy na śmieci	++	+++	+++
budowa parkingów	+	+	+
poprawa ładu przestrzennego	+++	+++	+++
zły stan środowiska	+++	+	++
problemy z tytułu złego zagospodarowania przestrzennego miasta	++	++	++
brak lub niedorozwój elementów infrastruktury komunalnej	++	+++	+++

Źródło: opracowanie własne

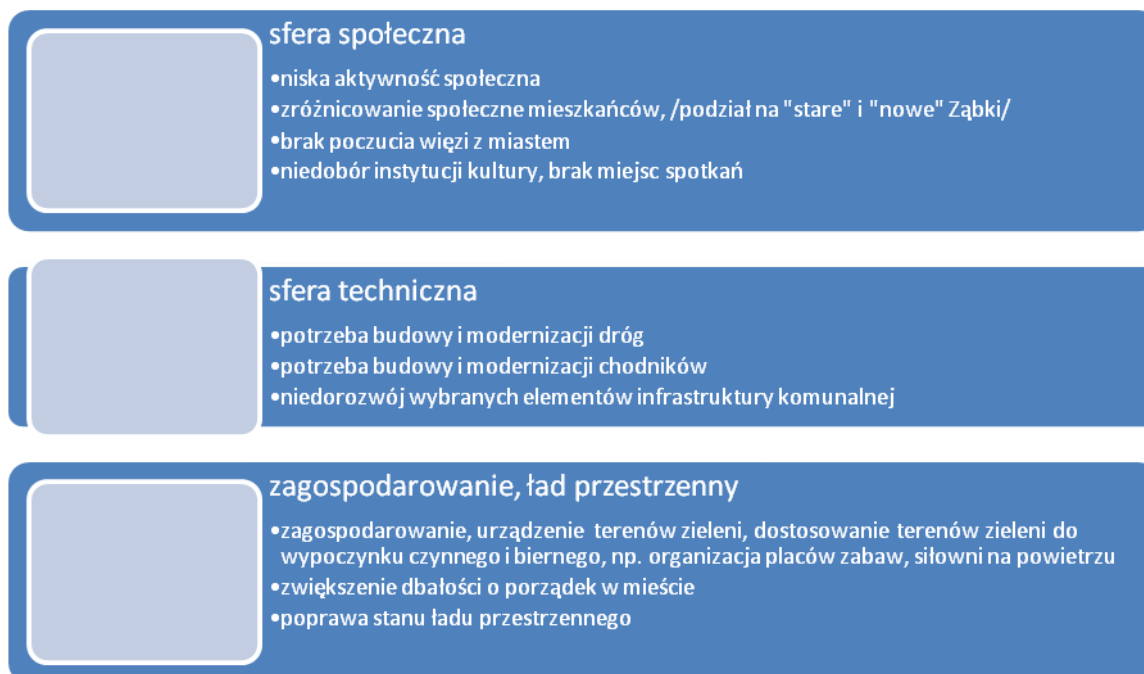
Objaśnienia: +++ - wysoki poziom wskazań

²⁷ Należy podkreślić, na co zwracano uwagę w trakcie konsultacji, że opinia o braku zainteresowania sprawami miasta i niskiej aktywności mieszkańców Ząbek Południowych, powinna być uzupełniana stwierdzeniem, że nie jest to zjawisko powszechne. W ramach spotkań konsultacyjnych dotyczących programu rewitalizacji, większym zainteresowaniem cieszyły się spotkania organizowane w południowej części miasta.

- ++ - średni poziom wskazań
- + - niski poziom wskazań
- 0 - brak wskazań

Dalsza synteza wskazywanych problemów lub źródeł zjawisk kryzysowych, obecnych we wszystkich ujęciach analitycznych pozwala wyróżnić sferę społeczną – rozumianą jako trudności kontaktach społecznych, osłabienie więzi społecznych, niską aktywność i deficyt tożsamości lokalnej, sferę techniczną – z dominującą rolą inwestycji drogowych (ulice i chodniki) oraz sferę zagospodarowania miasta – z silnym uwypukleniem zaniedbania terenów zieleni i braku urządzeń rekreacyjnych i ławek, uniemożliwiających ich użytkowanie.

Rysunek 21 Zestawienie głównych problemów i źródeł zjawisk kryzysowych w Mieście Ząbki

Źródło: opracowanie własne

Należy podkreślić, że w sferze społecznej jedynie w analizie wskaźnikowej podjęto kwestie socjalne (ubóstwo, bezrobocie), co było naturalną konsekwencją celu badań. Społeczeństwo miasta w swoich opiniach nie podejmowało tych wątków. W kwestiach techniczno-infrastrukturalnych i zagospodarowania oraz ładu przestrzennego, zakres i ranga problemów są zgodnie definiowane we wszystkich źródłach.

2.6. Zasięg przestrzenny obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji

Zgodnie z rekomendacjami delimitacja obszarów zdegradowanych zostaje przeprowadzona w oparciu o zasadę współwystępowania czynników kryzysowych w sferze społecznej oraz w sferze gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej. W oparciu o zestawienie

wskaźników degradacji w poszczególnych okręgach przyjęto, że kwalifikacja okręgu do obszaru zdegradowanego następuje, jeżeli w tym okręgu odnotowano niekorzystne wartości wskaźników społecznych oraz występują niekorzystne wskaźniki w pozostałych zakresach tematycznych.

Przeprowadzone analizy diagnostyczne nie wskazują na jednoznaczną kwalifikację poszczególnych okręgów do obszarów zdegradowanych i do obszaru bądź obszarów rewitalizacji. Występują wyraźne różnice pomiędzy wynikami analiz wskaźnikowych a wynikami badania ankietowego i tematami poruszonymi w czasie konsultacji. Niekorzystne wskaźniki społeczne skupiają się w centralnej części miasta i częściowo na północy. Natomiast niekorzystne właściwości przestrzenne i infrastrukturalne są praktycznie obecne na całym terytorium miasta, niemniej skupiają się w okręgach położonych na południu miasta. Z analizy wyników badań ankietowych wynika, że mieszkańcy miasta zdecydowanie identyfikują obszary problemowe na terenie Ząbek Południowych, dla których synonimem jest ul. Powstańców. Z wąskiej drogi lokalnej ulica ta przekształciła się – wskutek lawinowej zabudowy okolicy domami wielorodzinnymi – w arterię komunikacyjną dla tysięcy osób, niestety, bez możliwości zmiany parametrów technicznych. Wypowiedzi respondentów wyraźnie uwypuklały techniczno-funkcjonalne problemy miasta, skupiające się właśnie w południowej dzielnicy. Sumowanie „wymiarów kryzysu” prowadzi do krytycznej oceny stanu miasta i powoduje zaliczanie do kategorii obszarów zdegradowanych prawie wszystkich okręgów wyborczych, z wyjątkiem okręgu nr 7 („Jana Pawła II”), 8 („Leszyckiego”), 13 („Bajkowe”) i 14 („Kosynierów”). Okręgi nr 7 i 8 mają niską pozycję, jeśli chodzi o mierniki społeczne, notuje się tam niekorzystne wartości wskaźników bezrobocia, interwencji służb mundurowych i przestępczości. Okręgi nr 13 i 14 mają korzystne wartości mierników społecznych. Również pozostałe sfery nie przyjmują w tych okręgach wartości krytycznych.

W opracowaniach specjalistycznych z zakresu rewitalizacji zwraca się uwagę na różne przesłanki delimitacji obszaru rewitalizacji. Są nimi też takie czynniki jak:

- znaczenie obszaru do rewitalizacji dla miasta
- zasadność zwracania uwagi na występowanie korzyści zewnętrznych przy realizacji programu rewitalizacji
- potrzeba reakcji na potencjalne zjawiska kryzysowe
- potrzeby miasta, w tym w zakresie spójności i strategii rozwojowej.

Obszar kryzysowy można opisać jako swoisty „obszar ryzyka” w ramach którego powstały i utrzymują się zjawiska (procesy), które aktualnie (lub potencjalnie) są źródłem zagrożenia dla prawidłowego funkcjonowania tego obszaru jako środowiska mieszkalnego, a także miejsca działalności gospodarczej.

Mając powyższe na uwadze, do obszaru rewitalizacji włączono okręgi, w których występuje koncentracja zjawisk kryzysowych we wszystkich sferach życia społeczno-gospodarczego. Są to okręgi:

- nr 5 – „Drewnica”
- nr 9 – „Harcerska”
- nr 10 – „Wiosenna”
- nr 11 – „Stadion”
- nr 15 – „Piłsudskiego”.

Do obszaru zaliczono również jeden okręg:

- nr 17 – „Różana”

charakteryzujący się nieznacznymi problemami społecznymi, który jednak został uznany za zdegradowany w pozostałych sferach. Powodami włączenia okręgu nr 17 – „Różana” do obszaru rewitalizacji były:

- potencjał rozwojowy, wiążący się z lokalizacją gruntów będących własnością komunalną
- strategiczny charakter – na tym terenie planowane są inwestycje likwidujące deficyty funkcji społeczno-kulturalnych w całym Południowych Ząbkach
- potrzeba uwzględnienia opinii mieszkańców wyrażanej w badaniach ankietowych i w czasie konsultacji o kryzysowej sytuacji przy ul. Powstańców i w jej sąsiedztwie – wybrany okręg nr 17 jest zlokalizowany w centrum tego obszaru.

Takie podejście znajduje uznanie w *ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji* (art.10. 1.: obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się jako obszar rewitalizacji) oraz w Instrukcji dotyczącej przygotowania projektów rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 oraz preferencji dla projektów mających na celu przywrócenia ładu przestrzennego (wersja 1.2, Warszawa, 2016): „Wskazywania zdegradowanych obszarów (jednostek urbanistycznych) do rewitalizacji powinno nastąpić na podstawie:

- szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk, a więc poziomu wskaźnika syntetycznego oraz liczby kryzysowych wskaźników uzupełniających;
- istotnego znaczenia dla rozwoju lokalnego – subiektywna ocena rady gminy na podstawie potrzeb” (s. 21).

Tabela 17. Delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Okręg	Orientacyjna lokalizacja	Obszary zdegradowane tak/nie	Obszary rewitalizacji tak/nie
1	„Kochanowskiego”	tak	nie
2	„Graniczna”	tak	nie
3	„Osiedle Batorego”	tak	nie
4	„11 Listopada”	tak	nie
5	„Drewnica”	tak	tak
6	„Mickiewicza”	tak	nie
7	„Jana Pawła II”	nie	nie
8	„Leszyckiego”	nie	nie
9	„Harcerska”	tak	tak
10	„Wiosenna”	tak	tak
11	„Stadion”	tak	tak

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Miasto Ząbki

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt pn. „Opracowanie programu rewitalizacji dla Miasta Ząbki” współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020 oraz z budżetu państwa

12	„Sikorskiego”	tak	nie
13	„Bajkowe”	nie	nie
14	„Kosynierów”	nie	nie
15	„Piłsudskiego”	tak	tak
16	„Skrajna”	tak	nie
17	„Różana”	tak	tak
18	„Kopernika”	tak	nie
19	„Andersena”	tak	nie
20	„Kościelna”	tak	nie
21	„Powstańców 62-74”	tak	nie

Źródło: obliczenia własne

Ze względu na duży udział terenów leśnych w niektórych zdegradowanych okręgach, zdecydowano się na wyłączenie z obszaru rewitalizacji terenów leśnych w okręgach nr 5 i 11, łącznie z terenami Nadleśnictwa Drzewica.

Proponowany obszar obejmuje 20% terenu gminy (po odjęciu terenów leśnych) i 29,6% mieszkańców zarejestrowanych w gminie.

Zasięg przestrzenny obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji przedstawiono na rysunku nr 22.

Rysunek 22 Obszary zdegradowane i obszar rewitalizacji w Ząbkach

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

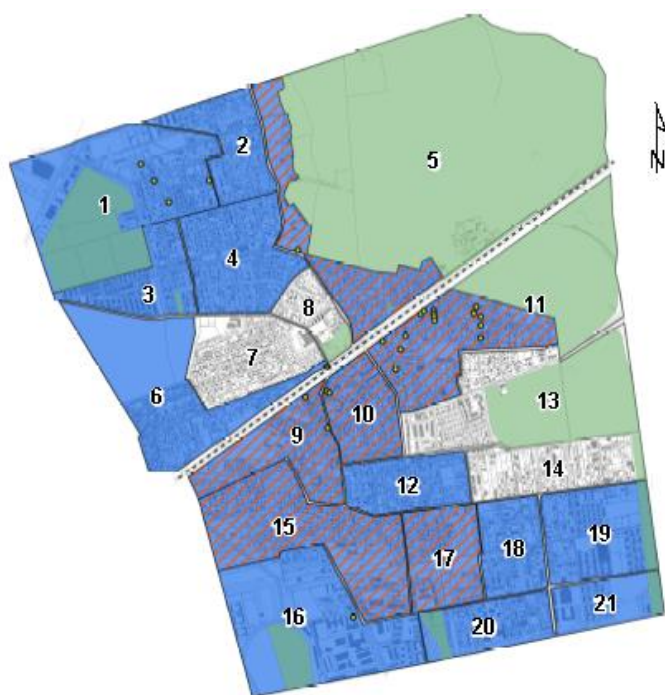

Miasto Ząbki

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt pn. „Opracowanie programu rewitalizacji dla Miasta Ząbki” współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020 oraz z budżetu państwa

Legenda

- ◊ OBIEKTY ZDEGRADOWANE
- ZDEGRADOWANE TERENY ZIELENI
- ◊ OBSZAR REWITALIZACJI
- ◊ OBSZAR ZDEGRADOWANY

Okręgi wyborcze

- 1 Numer okręgu wyborczego

1:15 000

Źródło: opracowanie własne

Obszar rewitalizacji w proponowanym ujęciu zajmuje maksymalny teren na działania sanacyjne. Do zalet tego ujęcia należą: zwartość terenu – wyznaczono jeden obszar, jakkolwiek jest on rozczłonkowany oraz podobieństwo do zasięgu terytorialnego programu rewitalizacji z lat 2008 – 2015. Pozwoli to, między innymi, na realizację jednego z projektów zintegrowanych – nowego centrum miasta na obszarze pomiędzy okręgami nr 9 i 10.

2.7. Szczegółowa charakterystyka wybranych części obszaru rewitalizacji²⁸

Obszar rewitalizacji w Mieście Ząbki (rysunek nr 23) ma charakter zwarty w tym sensie, że okręgi zaliczone do obszaru rewitalizacji mają wspólne granice, ale jest nieregularny ze względu na kształt.

Rysunek 23 Obszar rewitalizacji w Mieście Ząbki

²⁸ Tę część analizy oparto na opracowaniach p. Tomasza Kreta, doradcy burmistrza ds. transportu i komunikacji.

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Miasto Ząbki
Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt pn. „Opracowanie programu rewitalizacji dla Miasta Ząbki” współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020 oraz z budżetu państwa

1:15 000

Źródło: opracowanie własne

Okręg nr 5 „Drewnica”

Informacje ogólne

Obszar ograniczony: od północy granicą administracyjną Miasta Ząbki z miastem Marki, od wschodu granicą administracyjną Miasta Ząbki z miastem Zielonka do torów kolejowych linii Warszawa Wileńska-Białystok, od południa linią kolejową Warszawa Wileńska - Białystok do ul. Wojska Polskiego, od zachodu osi ul. Wojska Polskiego (numery parzyste) do ul. Rychlińskiego, osi ul. Rychlińskiego (numery nieparzyste od nr 1 i numery parzyste od nr 20) do ul. Szpitalnej osi ul. Szpitalnej (numery parzyste) do granicy administracyjnej Miasta Ząbki z miastem Marki.

Teren w całości objęty jest planami zagospodarowania przestrzennego przyjętymi Uchwałą Rady Miasta Ząbki Nr 90/XVIII/03 z 13 grudnia 2003 roku dla dwóch podobszarów przyległych do ul. Szpitalnej, zmienioną uchwałami L/453/2013 z dnia 23 grudnia 2013 roku w sprawie zmiany planu miejscowego Rejon Szpitala Drewnica oraz IV/59/2015 z dnia 30 marca 2015 w sprawie zmiany planu miejscowego rejon Szpitala Drewnica II.

Większość powierzchni obszaru, jego północno – wschodnią część pokrywa las (Lasy Państwowe – Nadleśnictwo Drewnica). Znaczący obszar zajmuje Mazowieckie Centrum Psychiatrii – na części

terenu od 113 lat jest prowadzona działalność lecznicza w zakresie zdrowia psychicznego. Obiekty „starego szpitala” są wpisane do gminnej ewidencji zabytków. Budynek szpitala są otoczone terenem zadrzewionym o charakterze parkowym, teren szpitala jest ogrodzony z dostępem tylko z jednej strony (brama od ul. Rychlińskiego vis a vis Wojska Polskiego). Na części działki położonej przy Rychlińskiego trwa budowa budynku nowego szpitala Drewnica. Przy granicy z miastem Marki jest zlokalizowany cmentarz parafialny. W tym rejonie znajduje się również nowe ujęcie i stacja uzdatniania wody dla Ząbek (SUW), oraz budowana jest nowa droga dojazdowa do SUW-u. W południowo zachodniej części obszaru znajduje się zabudowa jednorodzinna typu zagrodowego, zlokalizowany jest budynek Urzędu Miasta oraz przedszkole publiczne „Leśny Zakątek”. Jest to teren historycznego założenia urbanistycznego Ząbek Miasta Ogrodu, dlatego zabudowa jest luźna, na posesjach występuje dużo zieleni, wzdłuż części ulic występuje zieleń przyuliczna. Od strony ul. Kolejowej znajdują się nowe zbudowania Nadleśnictwa Drewnica, a jeszcze dalej w kierunku wschodnim dawny teren nadleśnictwa, w którym obecnie ma siedzibę fundacja „Dzieci Ulicy” w otoczeniu również znajduje się luźna zabudowa jednorodzinna. Obszar Drewnica jest najbardziej zielonym i najmniej zurbanizowanym obszarem miasta. Aktualizacja planu zagospodarowania dla północnej części terenu starego szpitala (obszar Drewnica II) dopuściła na tym terenie zabudowę mieszkaniową.

Aspekty społeczne

Z analizy wskaźnikowej można wnioskować, że na zamieszkałej części okręgu nr 5 występuje koncentracja osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej, ubogich lub zagrożonych ubóstwem. Okręg ma gorsze od przeciętnych w mieście wskaźniki osób korzystających z zasiłków z pomocy społecznej, osób korzystających ze świadczenia wychowawczego 500+ już na pierwsze dziecko. Wskaźniki aktywności społecznej i udziały bezrobotnych z wykształceniem wyższym lub pomaturalnym są na korzystniejszym poziomie. Wskaźnik bezrobocia długotrwałego jest natomiast znaczący. W obszarze tym notuje się niski poziom bezpieczeństwa, jedynie wskaźnik liczby wykroczeń i przestępstw notowanych przez Policję był tu niższy, w pozostałych zakresach – interwencji Straży Miejskiej, liczby czynnych niebieskich kart i interwencji Policji w związku z przemocą w rodzinie poziom jest tu wysoki.

W okręgu nr 5 koncentrują się osoby w wieku poprodukcyjnym – odsetek osób w wieku poprodukcyjnym, wynoszący 20,60% jest jednym z najwyższych w mieście.

Infrastruktura techniczna

Wzdłuż wschodniej i południowej granicy obszaru przebiegają drogi powiatowe Szpitalna, Rychlińskiego, Wojska Polskiego i Kolejowa. Ulica Wojska Polskiego, Rychlińskiego i 2/3 długości ul. Szpitalnej są w dobrym stanie technicznym. W ostatnich 3 latach były przebudowywane przez Powiat Wołomiński ze znaczącym wkładem Miasta Ząbki. Północny odcinek ul. Szpitalnej od granicy z Miastem Marki do skrzyżowania z ul. Narutowicza, o długości ok 350 m jest złym stanie technicznym i wymaga przebudowy wraz z dobudową chodnika i budową ścieżki rowerowej. Ul. Kolejowa jest w stanie średnim. Układ dróg powiatowych ma powiązanie z jedynym bezkolizyjnym przejazdem pod linią kolejową – tunelem w Ząbkach. Na tych drogach panuje duże natężenie ruchu, jest to w znacznej mierze ruch o charakterze tranzytowym związany z terenem powiatu wołomińskiego i dzielnicami Warszawy. Podobna sytuacja występuje na ul. Rychlińskiego. Na obszarze znajdują się drogi gminne w dobrym stanie technicznym - ul. Rychlińskiego, Sienkiewicza, Moniuszki, Norwida, Modrzewiowa, Cisowa, Wierzbowa.

Ulice w złym stanie technicznym wymagające remontów to: ul. Asnyka, Prusa i Orzeszkowej oraz odrzut od ul. Kolejowej (przy numerze 31). Infrastruktura dróg wewnętrznych na terenie Szpitala Drewnica jest w złym stanie technicznym. Na tym obszarze nie występują drogi nieutwardzone. Poza ul. Rychlińskiego na ulicach występuje niewielki ruch źródłowo – docelowy. Na tych ulicach występuje intensywne parkowanie, zwykle związane z prowadzoną działalnością gospodarczą na nieruchomości. W rejonie Urzędu Miasta występuje deficyt miejsc parkingowych. Część istniejących miejsc ogólnodostępnych w pasie ul. Wojska Polskiego jest wykorzystywana przez osoby przesiadające się do środków komunikacji miejskiej.

Tylko na ul. Rychlińskiego i Szpitalnej występuje infrastruktura dla ruchu rowerowego.

Stan infrastruktury w obsługiwanym obszarze należy ocenić na średni (ponadprzeciętny w skali miasta).

Zagospodarowane tereny na obszarze posiadają dostęp do sieci kanalizacji sanitarnej, sieci wodociągowej i gazowej. Na obszarze w znikomym stopniu występuje kanalizacja deszczowa (w przebudowanej ul. Szpitalnej, Wojska Polskiego i Rychlińskiego) wody opadowe z pozostałych ulic są wprowadzane do kanalizacji sanitarnej.

Dostępność komunikacji publicznej

Ze względu na rozległość obszaru i zróżnicowane zagospodarowanie warunki obsługi komunikacją publiczną są zróżnicowane. Najlepsze warunki występują w południowo – zachodniej części w sąsiedztwie tunelu i Urzędu Miasta, gdzie znajduje się przystanek kolejowy oraz przystanki linii autobusowych 199 ZTM (relacja Rembertów-Ząbki-Targówek) linii nocnej N66, oraz lokalnych linii dowozowych Miasta Ząbki – „Ząbki-1, 2 i 3” Większość terenów zabudowy znajduje się w promieniu 500 m od przystanków kolejowego i przystanków linii ZTM zlokalizowanych przy Urzędzie Miasta oraz na ul. Leszyckiego. Zabudowa położona dalej (np. Kolejowa numery 31) znajduje się w odległości ok. kilometra od przystanków, jest więc źle skomunikowana. Zabudowania na terenie szpitala Drewnica są w odległości 600-800 m od węzła przesiadkowego przy tunelu, jednak w pobliżu bramy szpitala znajdują się przystanki linii „Ząbki-2” (linia kursuje w dni robocze w godzinach szczytu między CH M1 w Markach a rejonem PKP Rembertów). Na skraju obszaru na ul. Szpitalnej i Kochanowskiego znajdują się przystanki linii „Ząbki-1” i „Ząbki-2”, jednak mają niewielki wpływ na obszar (poza obsługą komunikacyjną cmentarza), ponieważ sąsiadujący z nimi teren szpitala jest ogrodzony i nie ma możliwości wejścia na jego teren od strony tych przystanków.

Przestrzenie publiczne

Obszar leśny występujący na obszarze jest ogólnodostępny dla pieszych i rowerzystów i jest popularnym miejscem spacerów. Jednak brakuje tam infrastruktury (urządzone alejki, ławki, kosze, oświetlenie parkowe). Terenem dostępnym jest również teren otaczający budynki starego szpitala Drewnica. Jednak z racji ogrodzenia terenu i dostępności tylko jedną bramą od ul. Rychlińskiego jego dostępność przestrzenna jest ograniczona. Stan utrzymania zieleni oraz infrastruktury otaczającej budynki szpitalne (chodniki, uliczki) jest zły. Przy ul. Prusa znajduje się skwer, na którym jest zlokalizowany plac zabaw – stan dobry.

Przy większości budynków na tym obszarze występują ogródki przydomowe, mieszkańcy mogą zaspakajać większość swoich potrzeb w zakresie obcowania z zielenią. Pod względem urbanistycznym

jest to jeden z najlepiej urządzonych obszarów Miasta Ząbki jednak stan ogólnodostępnych przestrzeni publicznych nie jest zadowalający, dlatego jego ogólna ocena otrzymuje notę średnią.

Dostępność usług publicznych i usług dla ludności

Na terenie okręgu nr 5 zlokalizowany jest Urząd Miasta, Ośrodek Pomocy Społecznej, posterunek Straży Miejskiej oraz Przedszkole Publiczne nr 2 „Leśny Zakątek”. Na terenie znajdują się sklepy spożywcze oraz ograniczony zakres usług dla ludności. Brak jest: przychodni podstawowej opieki zdrowotnej, kawiarni, restauracji i miejsc spotkań. Pod względem dostępności usług można zaklasyfikować obszar jako średni.

Okręg nr 15 „Piłsudskiego”

Informacje ogólne

Obszar ograniczony: od północy ul. Skowronka, ul. Rybną do ul. Piłsudskiego, ul. Piłsudskiego (numery parzyste od nr 126) do ul. Powstańców, osi ul. Powstańców (numery parzyste do nr 4b) do ulicy dojazdowej do osiedla przy ul. Powstańców 2, od wschodu osi ulicy dojazdowej do osiedla przy ul. Powstańców 2 i ulicą osiedlową do granicy administracyjnej Miasta Ząbki z m. st. Warszawa, od południa i zachodu granicą administracyjną Miasta Ząbki z m. st. Warszawa.

Za wyjątkiem terenu rezerwy pod drogę wojewódzką klasy G (ul. Nowoziemowita), strefy ochronnej cmentarza oraz otoczenia ulicy Zycha, Skowronka, Łabędziej i granicy Warszawy, jest to teren już zagospodarowany. Cały obszar objęty jest planem zagospodarowania przestrzennego - Uchwała Nr 90/XVIII/2003 z dnia 19 grudnia 2003 r. w sprawie uchwalenia Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Ząbki.

Na tym obszarze brak jest intensywnej zabudowy wielorodzinnej, dominuje zabudowa jednorodzinna o różnej architekturze, parametrach i zróżnicowanym stanie. Część północno – zachodnia to zabudowa jednorodzinna. Jest to jedna z najstarszych części Ząbek, zwłaszcza zabudowania położone bezpośrednio przy ulicach Warszawskiej i Piłsudskiego. Obszar charakteryzuje się dużą intensywnością zabudowy jednorodzinnej, budynki są ulokowane bardzo gęsto, często nie spełniają wymogów obecnych warunków technicznych w zakresie odległości między budynkami. Działki bardzo małe, a ulice obsługujące posesje bardzo wąskie. Wiele budynków mieszkalnych jest bardzo zbliżona do jezdni dróg wojewódzkich i powiatowych. Część północno-wschodnia obszaru to zabudowa jednorodzinna z pojedynczymi budynkami w zabudowie segmentowej lub bliźniaczej z wyodrębnionymi lokalami mieszkalnymi. Znaczną część obszaru w części południowo wschodniej zajmuje cmentarz parafialny ze strefą ochronną, ponadto w tej części zlokalizowane są sklepy wielkopowierzchniowe oraz mniejsze sklepy z różnym asortymentem. W rejonie cmentarza znajduje się zakład przemysłowy wytwarzający prefabrykaty betonowe oraz zakład branży chemicznej. Pomiędzy cmentarzem i zabudowaniami przy ul. Miłej znajduje się rezerwa terenowa pod przyszłą drogę wojewódzką – obecnie pas nieużytków i miejsce składowania ziemi i odpadów z budów, wyjątkowo nieestetyczne. W obszarze brak jest obiektów zabytkowych o charakterze kubaturowym, jedynym obiektem wpisanym do gminnej ewidencji zabytków jest cmentarz parafialny – jego część z okresu Wojny 1920 r. (mogiły i pomnik). Pozostałe, nowsze części cmentarza rozwijały się chaotycznie, brak jest czytelnego układu alejek, zieleni czy dodatkowej infrastruktury okołocmentarnej. Mając na względzie obszary nieużytków (rezerwa terenowa pod drogę), obszar przemysłowy, chaos urbanistyczno-architektoniczny w istniejącej zabudowie oraz nisko-kosztową

zabudowę obiektów handlowych (szkieletowe hale bez walorów architektonicznych) pod względem przestrzennym obszar należy ocenić źle.

Aspekty społeczne

Na obszarze okręgu nr 15 „Piłsudskiego” skupiają się mieszkańcy ubodzy i zagrożeni wykluczeniem. Mieszkańcy tego obszaru intensywnie korzystają z usług Ośrodka Pomocy Społecznej. Mimo, że okręg ze względu na strukturę zabudowy należy do tzw. „starych Ząbek”, to odnotowano tu niską frekwencję wyborczą. Na terenie okręgu znajdują się nisko standardowe budynki z mieszkaniami gminnymi; notuje się tu rekordowy poziom zaległości czynszowych. Obszar uchodzi za niebezpieczny, odnotowuje się sporą liczbę interwencji Straży Miejskiej i Policji.

Pod kątem demografii, w okręgu występuje wyższa niż średnio w mieście koncentracja osób starszych.

Okręg nr 15 „Piłsudskiego” odnotował najwięcej niekorzystnych wskazań w analizie zjawisk społecznych spośród wszystkich okręgów wyborczych w Mieście Ząbki.

Infrastruktura techniczna

Obszar w osi północ – południe dzieli ul. Piłsudskiego (droga powiatowa o intensywnym ruchu samochodów), północną granicę stanowi ul. Warszawska, będąca w części drogą wojewódzką. Na granicy obszaru znajduje się skrzyżowanie z sygnalizacją świetlną, które jest najbardziej zakorkowanym rejonem w Ząbkach. Wielu kierowców próbuje omijać ten rejon jadąc układem wąskich ulic lokalnych.

Stan ulic wojewódzkich i powiatowych w tym obszarze jest średni; były wykonywane remonty nawierzchni i remonty części chodników, jednak w wielu miejscach konieczna jest generalna przebudowa lub dalsze remonty.

Obszar przecinają lub ograniczają ulice gminne o charakterze zbiorczym. Są to ulice: Warszawska i Zycha – stan dobry, ulica Szwoleżerów – stan średni (odcinkowo rak pełnowymiarowych obustronnych chodników, występują bariery utrudniające poruszanie się na wózkach). W obszarze występują ulice gminne lokalne lub dojazdowe w stanie dobrym lub fazie budowy, są to ul. Jesienna, Mała, Zielona, Ceglana, Brukowa, Błękitna, Zimna, Łagodna, Ułańska. Ulice gruntowe lub w złym stanie technicznym to: ul. Bociania, Bartosza, Dolna, Łabędzia, Kamienna, Krzywa, Olszewskiego, Słowicza, Sokola, Skowronka, Kołtąta i Obrońców, Reymonta, Tęczowa. W obszarze jest rozwinięta sieć gazowa, kanalizacja sanitarna i sieć wodociągowa, jednak bez 100 % pokrycia. Brak jest systemu odprowadzenia wód opadowych poza fragmentami w ulicach wojewódzkich i gminnych o charakterze zbiorczym. Do 2014 roku obszar ten miał największy udział dróg gruntowych w skali miasta jednak sytuacja ta uległa poprawie dzięki inwestycją realizowanym w latach 2014-2016, jednak nadal dużo zostało w tej dziedzinie do zrobienia. Obecnie pod względem infrastruktury technicznej można ocenić go jako średni.

Dostępność komunikacji publicznej

Teren jest dobrze obsługiwany komunikacją autobusową kursującą ulicami Piłsudskiego i Warszawską - linie 145, 345 i nocna N66 ZTM oraz linie Ząbki-1, 2 i 3. Standard przystanków jest zróżnicowany i wynika z dostępności miejsca w pasie drogowym. Jeden przystanek jest wyposażony w zatokę,

większość posiada wiaty przystankowe. Autobusy zapewniają powiązanie z węzłami przesiadkowymi w Warszawie oraz z pozostałymi terenami Ząbek oraz stacją PKP Ząbki oraz PKP Rembertów. Pod względem dostępności komunikacji publicznej i oferty należy obszar ocenić jako dobry.

Przestrzenie publiczne

Brak jest urządzonych przestrzeni publicznych (terenów zieleni, ogólnodostępnych placów zabaw, placów publicznych). Pod tym względem obszar można ocenić źle.

Dostępność usług publicznych i usług dla ludności

W sąsiednim okręgu „Harcerska” znajduje się zgrupowanie placówek oświaty: szkoła podstawowa, gimnazjum, przedszkole publiczne, są one osiągalne pieszo na dystansie do 700 m. Dostępność usług zdrowotnych jest zła w tym i w sąsiadujących obszarach brak jest przychodni podstawowej opieki zdrowotnej. Wobec powyższego dostępność usług publicznych jest na poziomie średnim. Z racji lokalizacji sklepów wielkopowierzchniowych (LIDL, Biedronka, Kaufland) oraz koncentracji sklepów i zakładów usługowych wielu branż dostępność usług dla ludności jest dobra.

Okręg nr 17 – „Różana”

Informacje ogólne

Obszar ograniczony jest od północy osią ul. Szwoleżerów (numery parzyste od nr 42 do nr 72) do ul. Dzikiej, od wschodu osią ul. Dzikiej (strona parzysta) do ul. Powstańców, od południa osią ul. Powstańców (numery nieparzyste od nr 15 do nr 15e) do ul. Reymonta, od zachodu osią ul. Reymonta (strona nieparzysta) do ul. Szwoleżerów.

Obszar jest zróżnicowany pod względem form zagospodarowania. Obszar jest urbanistycznie obciążony rezerwą terenową pod drogę przyszłą drogą wojewódzką klasy technicznej G, która przecina obszar na dwie części. Są to nieużytki, oraz dotychczasowe zagospodarowanie na gruntach prywatnych. Z racji przeznaczenia terenu na cel publiczny stan tej infrastruktury jest zły. W pasie rezerwy rozwija się roślinność krzaczasta i rosną drzewa „samosiejki” oraz wysokie trawy. Na tym terenie często pojawiają się dzikie wysypiska. W północno-zachodniej części obszaru występuje zabudowa jednorodzinna z pojedynczymi budynkami w zabudowie segmentowej. Część północno – wschodnia – to nowa intensywna zabudowa wielorodzinna z deficytem terenów zieleni w granicach inwestycji. Południowa część obszaru to zabudowa wielorodzinna, po stronie zachodniej jedno z najstarszych osiedli przy ul. Powstańców (nr 15) położone pomiędzy ul. Reymonta i Różaną z intensywną zabudową wielorodzinną, deficytami zieleni i miejsc parkingowych, po stronie zachodniej zabudowa wielorodzinna luźna (osiedle wybudowane przez WAM).

Po środku wzdłuż wschodniej pierzei południowego odcinka ul. Różanej powstają nowe bloki wielorodzinne. Teren między ulicami Dziką i Różaną od północy graniczący z rezerwą pod drogą wojewódzką, jest przeznaczony na cele publiczne z przeznaczeniem na zespół szkół z infrastrukturą towarzyszącą w tym szkołę podstawową nr 4.

Aspekty społeczne

Okręg nr 17 „Różana” został włączony do obszaru rewitalizacji z racji roli, jaką ma odegrać w wyrównywaniu dostępu do kultury i edukacji dla obszaru Południowych Ząbek. O ile występują tam problemy przestrzenne, ekonomiczne (niska aktywność gospodarcza), środowiskowe i techniczno-funkcjonalne, to z zakresu społecznego wyższy niż przeciętnie jest w tym okręgu jedynie wskaźnik odsetka osób bezrobotnych z wykształceniem wyższym. Inne wskaźniki społeczne plasują ten obszar z reguły w strefie przeciętnych wartości tych wskaźników.

Infrastruktura techniczna

Granicą obszaru od północy jest ul. Szwoleżerów, po której kursuje komunikacja autobusowa ZTM. Jest ona obciążona dużym ruchem samochodowym ze znacznym udziałem pojazdów ciężkich. Stan ul. Szwoleżerów jest średni (ostatni remont nawierzchni przeprowadzono w 2006 r.). Chodniki znajdują się w różnym stanie, część przejść dla pieszych ma obniżone krawężniki na przejściach. Miejscami chodniki są bardzo wąskie. Brak infrastruktury rowerowej i ogólnodostępnych miejsc parkingowych.

Granicą obszaru od południa jest ul. Powstańców, która jest bardzo ważnym ciągiem komunikacyjnym w skali miasta, obsługującym sąsiadującą intensywną zabudowę mieszkaniową. Stan ulicy Powstańców wzdłuż granicy obszaru jest w stanie dobrym – została wybudowana w 2011 r., posiada po stronie południowej chodnik, po północnej drogę dla pieszych i rowerów, odwodnienie, zatoki autobusowe, pasy zieleni i miejsca parkingowe. Ta część ulicy Powstańców jest dostosowana do poruszania się osób z trudnościami w poruszaniu się (na wózkach i z wózkami, niewidomych) krawężniki są poobniżane, przy krawężniach występują pasy płytek ostrzegawczych z guzkami wyczuwalnymi przez niewidomych.

Na obszarze znajdują się drogi utwardzone w dobrym stanie technicznych północna część ul. Reymonta, Bratnia, Dzika, północna część ul. Różanej, wewnętrzna nowoprojektowana – bez nazwy równoległa do Różanej. W obszarze znajdują się drogi gruntowe lub tymczasowo utwardzone w złym stanie technicznym: ul. Andersena, Kwiatowa (odcinek w granicy obszaru) południowe odcinki ulic Reymonta, Różanej, łącznik między bratnią i Różaną.

W pasie pod drogę wojewódzką biegnie infrastruktura techniczna, kolektor kanalizacji sanitarnej Z2 odbierający ścieki z Ząbek, Zielonki i Rembertowa, kolektor burzowy oraz linia wysokiego napięcia 110 kV. Teren posiada dostęp do sieci gazowej, kanalizacyjnej, szkieletu sieci kanalizacji deszczowej. Pod względem infrastruktury technicznej obszar można zaklasyfikować jako średni.

Dostępność komunikacji publicznej

Ulicą Powstańców wzdłuż południowej granicy obszaru kursuje dwukierunkowo linia 345 i linia „Ząbki-2” oraz jednokierunkowo lokalne linie „Ząbki-1” i „3”. Przez ul. Powstańców kursuje linia nocna N66. Przystanki zlokalizowane na ul. Powstańców obszarze posiadają zatoki autobusowe, są wyposażone w ławki i kosze. Na przystankach, na których jest wystarczająca ilość miejsca, planowane jest ustawienie wiat przystankowych. Wzdłuż północnej granicy obszaru ul. Szwoleżerów kursuje linia 199 ZTM (całotygodniowa linia zwykła relacji Targówek – Rembertów). Linia 199 ma przystanki na krańcach obszaru (przystanki Kwiatowa i Zieleniecka bez zatok, jeden z 3 przystanków wyposażony w wiatę). W odległości ok 700 metrów, na ul. Piłsudskiego zlokalizowane są przystanki linii 145 (linia kursuje często przez cały dzień, kursuje też w soboty, niedziele i święta). Na chwilę obecną obsługa komunikacyjna tego obszaru w porównaniu z resztą obszaru Miasta Ząbki jest dobra, ale ze względu na duże potoki pasażerskie i oczekiwania mieszkańców jest niewystarczająca. Największe deficyty są

w porannych godzinach szczytu w dni robocze – duże zatłoczenie na liniach 199 i 345 oraz w okresie weekendu, gdy na ul. Powstańców kursuje linia autobusowa „Ząbki-1” tylko w jednym kierunku. Ogólna ocena obszaru pod względem warunków obsługi komunikacyjną publiczną – zróżnicowana, w skali miasta dobra, ale z racji lokalnych potrzeb niewystarczająca.

Przestrzenie publiczne

W obszarze nie ma stref zieleni urządzonej, ścieżek spacerowych itp. Mieszkańcy traktują jako enklawę zieleni zakrzaczenie i samosiejki drzew, które rosną w rezerwie pod ul. Nowoziemowita (droga wojewódzka). Wzdłuż ul. Różanej przy ul. Powstańców jest zlokalizowany ogólnodostępny plac zabaw, jednak z uwagi na nieprzepisową odległość od okien pobliskiego bloku plac musi zostać zlikwidowany i przeniesiony. Pod względem dostępności przestrzeni publicznych obszar należy ocenić źle.

Dostępność usług publicznych

W obszarze brak jest usług publicznych (szkolnictwo, usługi zdrowia). Brak jest sklepów i usług dla ludności. Mieszkańcy muszą swoje potrzeby w tym zakresie zaspakajać w sąsiednich obszarach. Ocena obszaru po względem dostępności usług publicznych i usług dla ludności jest negatywna.

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt pn. „Opracowanie programu rewitalizacji dla Miasta Ząbki” współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020 oraz z budżetu państwa

CZĘŚĆ VI. Analiza SWOT

Analiza SWOT dla obszaru rewitalizacji w Mieście Ząbki została opracowana metodą ekspercką, z uwzględnieniem wyników analizy SWOT dla całego miasta, określoną w strategii rozwoju miasta oraz ustaleń w czasie prac nad programem rewitalizacji (tabela nr 18).

Tabela 18 Analiza SWOT dla obszaru rewitalizacji w Mieście Ząbki

Mocne strony	Słabe strony
Duży potencjał ludnościowy	Słabo wykształcona tożsamość
Wysoki poziom usług edukacyjnych	Przekroczone normy zanieczyszczenia powietrza
Wysoki poziom kapitału ludzkiego	Brak miejskiej sieci ciepłowniczej
Gospodarność mieszkańców, dobre warunki mieszkaniowe większości mieszkańców	Zagrożenie wykluczeniem społecznym, kumulacja trudności życiowych u części mieszkańców
Sprawnie działająca administracja	Brak terenów na nowe inwestycje publiczne i prywatne
Centralne położenie w mieście, obecność obiektów dziedzictwa historycznego	Brak integracji społeczności lokalnej, niska aktywność społeczna, niska aktywność mieszkańców obszaru w konsultacjach społecznych programu rewitalizacji
Szanse	Zagrożenia
Dostępność środków finansowych UE na rozwój, w tym na rewitalizację obszarów kryzysowych oraz na poprawę sytuacji w miejskich obszarach funkcjonalnych	Niewystarczająca dostępność zewnętrznych środków pomocowych (UE, programy rządowe) na rewitalizację prowadząca do „mozaikowych efektów” programu rewitalizacji
Dostępność m.st. Warszawy, jako rynku pracy, miejsca zaspokajania usług wyższego rzędu	Dostępność m.st. Warszawy, jako miejsca zaspokajania potrzeb powszechnych, ograniczająca lokalny rynek tych usług w obszarze rewitalizacji
Wzrost świadomości społeczeństwa w zakresie ekologii i ładu przestrzennego	Powierzenie samorządowi niewystarczających środków na wykonywanie zadań, w szczególności w zakresie oświaty i wychowania, ograniczające zakres zaangażowania finansowego gminy w odnowę obszaru rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

Analizę SWOT dla obszaru rewitalizacji w Ząbkach przeprowadzono w klasycznym ujęciu, identyfikując mocne i słabe strony z czynnikami wewnętrznymi, endogenicznymi, które są funkcją charakteru tego obszaru, społeczności lokalnej i prowadzonych działań. W takim ujęciu działania miejskie są również zaliczane do czynników wewnętrznych. Czynniki zewnętrznymi, mogącymi korzystnie lub niekorzystnie oddziaływać na obszar rewitalizacji są przede wszystkim kwestie dostępności źródeł zewnętrznego, preferencyjnego finansowania projektów rewitalizacji.

CZĘŚĆ VII. Wizja obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

W wyniku realizacji wieloletniego programu rewitalizacji nastąpi znaczna poprawa kondycji ekonomicznej słabszych grup obywateli miasta, zostaną wyrównane, co najmniej częściowo, warunki rozwoju osobistego mieszkańców wskutek wzrostu kapitału ekonomicznego i społecznego, integracji mieszkańców wokół wspólnych celów i zadań, zasypane zostaną podziały na starych i nowych mieszkańców miasta. Znacząco poprawi się ład przestrzenny dzięki uporządkowaniu przestrzeni publicznych, zagospodarowaniu terenów zieleni. Miasto Ząbki, wzbogacone o nowe centrum miasta, wyposażone w obiekty infrastruktury społecznej służące kontaktom społecznym i zaspokajaniu potrzeb kulturalnych, edukacyjnych, potrzeb samorealizacji oraz o plac miejski, spełniający rolę przestrzeni publicznej sprzyjającej kontaktom, zaoferuje mieszkańcom i gościom lepsze warunki codziennego życia, pracy i wypoczynku, będzie ładniejsze i zdrowsze wskutek poprawy stanu zagospodarowania, ładu przestrzennego i ograniczenia zanieczyszczeń. Społeczność lokalna, bez podziałów na starych i nowych obywateli, będzie samodzielnie wypracowywać i wprowadzać w życie pomysły na współtworzenie i ulepszenie miasta oraz swojego bezpośredniego sąsiedztwa. Ząbki zasłużą na opinię miasta zielonych ogrodów i miasta zieleni, nawiążą tym samym do swojej idei założycielskiej miasta-ogrodu.

Rysunek 24 Schematyczne ujęcie wizji efektów rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

Wizja obszaru po rewitalizacji dotyczy w zasadzie planów i ambicji dotyczących funkcjonowania całego organizmu miejskiego po skutecznym przeprowadzeniu programu rewitalizacji. Wizja została przedstawiona w ten sposób, ponieważ program wyrówna dysproporcje między poszczególnymi częściami miasta. Należy zwrócić uwagę na dwa czynniki obiektywne. Konkurencyjność miejsc pracy i rozwój działalności gospodarczej na terenie miasta nie zmienią relacji funkcjonalnych między miastem st. Warszawą i miastem Ząbki, stolica pozostanie większym rynkiem pracy, a w Ząbkach utrwalać się funkcje mieszkaniowe. Z kolei optymistyczna wizja miasta może napotkać trudności

realizacyjne w perspektywie najbliższych siedmiu lat ze względu na wykazany w diagnozie szeroki zasięg terytorialny obszarów zdegradowanych w mieście.

CZĘŚĆ VIII. Cele strategiczne, operacyjne oraz główne pola interwencji programu rewitalizacji

1. Cele strategiczne programu rewitalizacji

Realizacji wizji miasta po skutecznym zakończeniu programu rewitalizacji służyć będą cele strategiczne i przyporządkowane im cele operacyjne oraz projekty rewitalizacji. Pośród celów operacyjnych występują sprzężenia. Dla projektów społecznych (tzw. miękkich) korzystną okolicznością będą inwestycje w budowę nowych obiektów edukacji i kultury, dla poprawy jakości życia istotne będą w zasadzie wszystkie cele operacyjne.

Tabela 19 Cele programu rewitalizacji

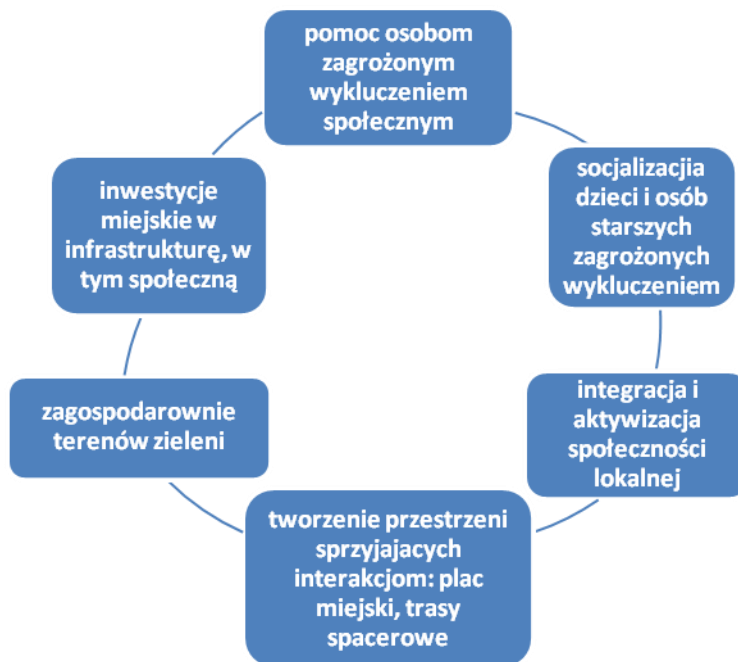
nr	Cele strategiczne	nr	Cele operacyjne
1	Integracja i aktywizacja mieszkańców Ząbek	1.1.	Akcje społeczne, w tym na rzecz bezpieczeństwa, ładu przestrzennego, ochrony środowiska
		1.2.	Przestrzenie publiczne przyjazne interakcjom
		1.3.	Projekty edukacyjne adresowane do różnych grup mieszkańców
		1.4.	Cykliczne imprezy miejskie
2	Poprawa jakości życia mieszkańców, promocja zdrowego trybu życia	2.1.	Wsparcie osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym
		2.2.	Akcje edukacyjne
		2.3.	Poprawa stanu środowiska
3	Poprawa stanu zagospodarowania, dążenie do przywrócenia ładu przestrzennego, poprawa stanu infrastruktury i obiektów użyteczności publicznej	3.1.	Budowa tras spacerowych pieszo-rowerowych, małej architektury
		3.2.	Zagospodarowanie terenów zieleni
		3.3.	Promowanie porządku i ładu przestrzennego
		3.4.	Inwestycje w infrastrukturę i obiekty użyteczności publicznej
		3.5.	Tworzenie przestrzeni publicznej wyznaczającej centrum miasta
4	Ożywienie gospodarcze, promocja przedsiębiorczości	4.1.	Przestrzeń dla współpracy przedsiębiorców
		4.2.	Wsparcie podejmujących działalność gospodarczą

Źródło: opracowanie własne

Spośród wskazanych celów strategicznych można wyróżnić cel, który jest najbardziej ogólny, któremu w zasadzie można przypisać wszystkie cele operacyjne jak również zadania i projekty rewitalizacji. Chodzi o pierwszy człon celu nr 2 – poprawę jakości życia mieszkańców.

Główne pola działań interwencyjnych na rzecz wyprowadzenia obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego (rysunek nr 25) równoważą działania społeczne, wliczając w to działania edukacyjne, integracyjne, akcje społeczne, z działaniami o charakterze inwestycyjnym.

Rysunek 25 Główne pola interwencji w LPR dla Miasta Ząbki na lata 2016 - 2023

Źródło: opracowanie własne

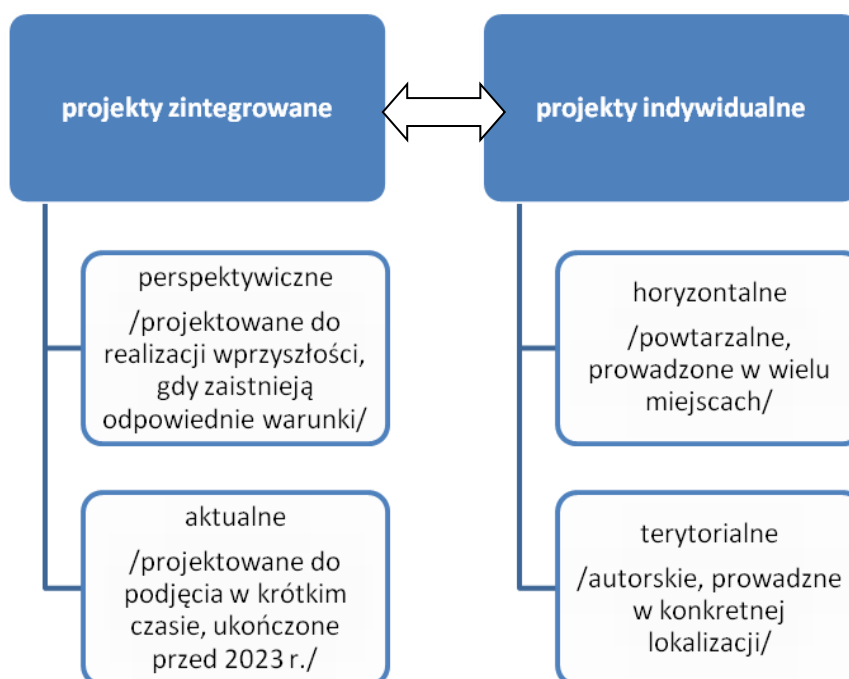
Cele operacyjne i obszary interwencji są wzajemnie powiązane. Dopiero w poszczególnych projektach rewitalizacji będzie można określić konkretne powiązania między celami a obszarami interwencji. W szczególności w projektach kompleksowych, zintegrowanych na poziomie zadań (podprojektów) będzie występowało wiele relacji.

CZĘŚĆ IX. Projekty rewitalizacji – klasyfikacja i zakres merytoryczny

1. Klasyfikacja projektów rewitalizacji

Wizję programu, cele strategiczne i operacyjne będą wypełniały konkretne projekty rewitalizacji. Mając na uwadze kompleksowość procesu rewitalizacji, specyfikę wyzwań merytorycznych i organizacyjnych oraz zróżnicowane zasady organizacji przedsięwzięć, przyjmuje się – dla programu rewitalizacji w Mieście Ząbki - cztery kategorie projektów rewitalizacji (rysunek nr 26). Pierwszą osią delimitacji jest skala projektu i jego złożoność. Jeśli projekty mają szeroki zakres, są prowadzone w partnerstwie z podmiotami (innymi niż gmina i jej jednostki organizacyjne), określamy je jako projekty zintegrowane. Jeśli natomiast projekty mają prostszą strukturę, są jednozadaniowe, określa się je jako projekty indywidualne. Zgodnie z dotychczasową praktyką i rekomendacjami specjalistów ustala się, że projekty realizowane w ramach Lokalnego programu rewitalizacji dla Miasta Ząbki na lata 2016 – 2023 będą prowadzone przede wszystkim na obszarze rewitalizacji. Niemniej, w programie rewitalizacji dopuszcza się realizację projektów rewitalizacji również poza obszarem rewitalizacji, o ile przemawiają za tym względy merytoryczne²⁹, a projekty zostały ujęte w LPR.

Rysunek 26 Typologia projektów rewitalizacji w Lokalnym programie rewitalizacji dla Miasta Ząbki na lata 2016 - 2023

Źródło: opracowanie własne

Ze względu na wysoką dynamikę działań rewitalizacyjnych przyjęto następujące reguły włączania projektów do Lokalnego programu rewitalizacji dla Miasta Ząbki na lata 2016 – 2023:

1. Projekty zintegrowane są wpisywane bezpośrednio do LPR, przy czym w programie określa się podstawowe cele projektu, zasady realizacji, orientacyjne ramy finansowe, harmonogram,

²⁹ Takie podejście znalazło również podstawę w ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (art. 15 ust. 3).

strukturę projektu /główne części projektu ujęte w odrębne zadania, wzajemnie skorelowane i zsynchronizowane/

2. Listę zadań, szczegółowy zakres zadań, budżety i harmonogramy są ustalane w formie załącznika do LPR. Załącznik jest wprowadzany do LPR i modyfikowany stosownie do bieżącego stanu zaawansowania realizacji projektu na podstawie zarządzeń burmistrza wydawanych w oparciu o art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 9 marca 1990 r. o samorządzie gminnym w związku z Uchwałą Rady Miasta Ząbki o przyjęciu Lokalnego programu rewitalizacji dla Miasta Ząbki na lata 2016 – 2023
3. Indywidualne projekty horyzontalne są wpisywane do LPR w formie projektów wzorcowych poprzez określenie ich celów, zasad realizacji, źródeł finansowania, partnerów uczestniczących w realizacji projektu, lokalizacji i czasu realizacji oraz uzasadnienie włączenia projektu do LPR
4. Indywidualne projekty horyzontalne podejmowane przez interesariuszy w konkretnych miejscach (nazwane poprzez określenie lokalizacji przedsięwzięcia) są wprowadzane do LPR na podstawie fiszki projektowej, złożonej przez partnera /interesariusza/, zaakceptowanej przez komórkę merytoryczną oraz Komitet Rewitalizacji i wprowadzane do LPR w formie załącznika do programu na podstawie zarządzeń burmistrza wydawanych w oparciu o art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 9 marca 1990 r. o samorządzie gminnym w związku z Uchwałą Rady Miasta Ząbki o przyjęciu Lokalnego programu rewitalizacji dla Miasta Ząbki na lata 2016 – 2023
5. Indywidualne projekty terytorialne, prowadzone przez samorząd Miasta Ząbki i inne podmioty publiczne są wprowadzane bezpośrednio do LPR, ewentualne modyfikacje projektów wymagają zmiany Uchwały Rady Miasta Ząbki o przyjęciu Lokalnego programu rewitalizacji dla Miasta Ząbki na lata 2016 – 2023. Zmiany zakresu projektu, nieprowadzące do istotnych odstępstw, w tym niepowodujące zmiany budżetu projektu o ponad 20% lub zmiany terminu realizacji o ponad jeden rok, z wyjątkiem projektów przedstawianych do współfinansowania w trybie konkursowym.
6. Indywidualne projekty terytorialne prowadzone przez partnerów prywatnych są wprowadzane do LPR na podstawie fiszki projektowej, złożonej przez partnera, zaakceptowanej przez komórkę merytoryczną oraz Komitet Rewitalizacji i wprowadzane do LPR w formie załącznika do programu na podstawie zarządzeń burmistrza wydawanych w oparciu o art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 9 marca 1990 r. o samorządzie gminnym w związku z Uchwałą Rady Miasta Ząbki o przyjęciu Lokalnego programu rewitalizacji dla Miasta Ząbki na lata 2016 – 2023
7. Zmiana załączników do LPR nie wymaga zmiany uchwały o przyjęciu programu rewitalizacji. Komórka merytoryczna prowadzi systematyczny wykaz zmian załączników do LPR i udostępnia w BIP aktualną treść LPR i obowiązujących załączników.

2. Lista projektów rewitalizacji

Przedstawiona poniżej lista projektów jest wykazem kompletnym na dzień 17 listopada 2016 r. W wykazie tym określono 3 projekty zintegrowane. Projekt zintegrowany „Nowe zagospodarowanie i nowe funkcje terenu starego szpitala Drewnica” o charakterze perspektywicznym nie zostanie włączony do dalszych ustaleń organizacyjno-finansowych. Dwa pozostałe projekty zintegrowane zostaną określone poprzez szczegółowe wykazy zadań³⁰, które w stosownym czasie uzyskają wpis do LPR w formie załącznika. Wszystkie projekty i zadania w projektach zintegrowanych zostały określone w maksymalnej skali, jeśli chodzi o działania inwestycyjne na terenie Miasta Ząbki. Należy się

³⁰ Dla przykładu w zestawieniu projektów wyjątkowo umieszczono również zadanie 5 projektu zintegrowanego Nowe centrum miasta. Jego budżet został wliczony do budżetu projektu zintegrowanego.

natomiast liczyć z tym, że wykaz projektów zostanie uzupełniony o projekty społeczne (tzw. „miękkie”) w wyniku dalszych konsultacji społecznych LPR 2016 – 2023.

Tabela 20 Projekt „Nowe zagospodarowanie i nowe funkcje terenu starego szpitala Drewnica”

Zintegrowany projekt perspektywiczny: „Nowe zagospodarowanie i nowe funkcje terenu starego szpitala Drewnica”	
Lokalizacja	Obiekty starego szpitala w Drewnicy wraz z otaczającym parkiem
Koordynator	Urząd Miasta Ząbki
Partnerzy	Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe
Krótki opis	Zabytkowe obiekty (w ewidencji zabytków) w otoczeniu parkowym powinny być bazą działalności w szeroko rozumianym leczeniu i usługach pokrewnych, zgodnie z ustaleniami mpzp (usługi zdrowia, kultury, oświaty). Obszar stanowi teren atrakcyjny ze względu na lokalizację i historyczne zabudowania. Nowa działalność powinna mieć charakter biznesowy (koszty utrzymania obszaru), z możliwością częściowego ograniczenia działalności komercyjnej na rzecz działalności NGO w formule not-for-profit, oraz powinna służyć podtrzymaniu historycznej specjalizacji tego obszaru
Uzasadnienie	Po zakończeniu działalności leczniczej teren wymaga nowego przeznaczenia i zainwestowania. Należy kontynuować tradycje medyczno-opiekuńcze. Wokół takiego przeznaczenia, po uporządkowaniu parku należy
Cele LPR	Cel 3, Cel 4
Czas realizacji	Do ustalenia w terminie późniejszym
Orientacyjny koszt	Do ustalenia w terminie późniejszym
Źródła finansowania	Do ustalenia w terminie późniejszym
Uwagi	Właścicielem terenu jest samorząd województwa mazowieckiego, Mazowieckie Centrum Psychiatrii „Drewnica” sp. z o.o. oraz inne jednostki podlegające Marszałkowi Województwa, szczegółowe opracowanie projektu wymaga uzgodnień z ww. urzędem oraz przeniesienia działalności leczniczej do nowo budowanego szpitala. Planowany termin zakończenia działalności szpitalnej w starych obiektach – 2017 r.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 21 Projekt „Nowe centrum miasta”

Zintegrowany projekt aktualny: „Nowe centrum miasta”	
Lokalizacja	Ul. Targowa – ul. Kołłątaja – ul. 3 Maja – ul. Poniatowskiego – ul. Orla
Koordynator	Urząd Miasta Ząbki
Partnerzy	Przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe
Krótki opis	Przekształcenie obszaru w nowoczesne centrum miasta – realizacja projektu budowy placu miejskiego i obiektów usługowo-mieszkalnych oraz nowych obiektów użyteczności publicznej o funkcjach społeczno-kulturalnych i administracyjnych. Przewiduje się udostępnienie części powierzchni organizacjom pozarządowym i stowarzyszeniom przedsiębiorców (centrum przedsiębiorczości) na cele prowadzenia działalności statutowej, koncentrację usług administracji publicznej wymagających bezpośrednich kontaktów, budowę sali widowiskowej.
Uzasadnienie	Utworzenie centrum miasta z reprezentacyjnym placem miejskim jest jednym z postulatów społecznych oraz przedmiotem rekomendacji urbanistów. W ściśle zabudowanym mieście brakuje atrakcyjnej przestrzeni publicznej, służącej integracji społecznej.
Cele LPR	Cel 1, Cel 2, Cel 3, Cel 4
Czas realizacji	2017 – 2023

Orientacyjny koszt	90 mln zł
Źródła finansowania	Środki publiczne – fundusze strukturalne i środki budżetu miasta, środki prywatne – część obiektów usługowych
Uwagi	Projekt jest kontynuacją działań proponowanych w LPR 2007 – 2013, jego realizacja w pierwszej fazie będzie polegała na przeprowadzeniu działań przygotowawczych.

Źródło: opracowanie własne

Wstępna struktura projektu zintegrowanego „Nowe centrum miasta”:

1. Zadanie 1: Szczegółowe konsultacje społeczne projektu
2. Zadanie 2. Wsparcie dla organizacji pozarządowej podejmującej się promocji projektu
3. Zadanie 3: Zorganizowane debaty eksperckiej
4. Zadanie 4: Opracowanie szczegółowego zakresu projektu i studium wykonalności
5. Zadanie 5: Budowa nowego budynku z mieszkaniami komunalnym przy ul. Kaszubskiej
6. Zadanie 6: Przygotowanie terenu pod budowę
7. Zadanie 7: Przetarg na wykonanie projektu budowlanego i realizację placu miejskiego w otoczeniu obiektów usługowych, uzyskanie stosownych zezwoleń
8. Zadanie 8: Pozyskanie użytkowników obiektów usługowych - partnerów biznesowych i NGO
9. Zadanie 9: Przetarg na wykonanie projektu budowlanego i realizację budynków użyteczności publicznej
10. Zadanie 10: Działania organizacyjne fazy odbioru inwestycji - przyjęcie realizacji inwestycji, zawieranie umów z użytkownikami
11. Zadanie 11: Przekazanie obiektów użytkownikom
12. Zadanie 12: Uroczyste zakończenie projektu

Tabela 22 Projekt „Nasze miasto”

Zintegrowany projekt aktualny: „Nasze miasto”	
Lokalizacja	Teren całego miasta, w szczególności obszar rewitalizacji
Koordynator	Urząd Miasta Ząbki
Partnerzy	Przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe
Krótki opis	Wielozadaniowy projekt społeczny i funkcjonalno-przestrzenny - program integracji i aktywizacji społecznej mieszkańców i działań na rzecz przywrócenia ładu przestrzennego w mieście, nawiązania do tradycji miasta-ogrodu poprzez promocję zieleni miejskiej, uporządkowanie terenów zieleni, przystosowanie ich do funkcji rekreacji czynnej i biernej, stworzenie tras spacerowych łączących części miasta, działania na rzecz poprawy zagospodarowania obszarów zdegradowanych
Uzasadnienie	Mieszkańcom Ząbek doskwiera brak zagospodarowania terenów zieleni, brak możliwości rekreacji na świeżym powietrzu, utrudnienia w komunikacji pieszej i rowerowej pomiędzy różnymi częściami miasta, szczególne niedogodności dla matek z wózkami dziecięcymi i małymi dziećmi, osób starszych. Poprawa stanu zagospodarowania i otwarcie miasta dla mieszkańców powinny wzmocnić aktywność społeczną i tendencje integracyjne miejscowej społeczności.
Cele LPR	Cel 1, Cel 2, Cel 3
Czas realizacji	2017 – 2023
Orientacyjny koszt	20 mln zł
Źródła finansowania	Środki publiczne – fundusze strukturalne i środki budżetu miasta, środki prywatne
Uwagi	----

Źródło: opracowanie własne

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Miasto Ząbki

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt pn. „Opracowanie programu rewitalizacji dla Miasta Ząbki” współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020 oraz z budżetu państwa

Wstępna struktura projektu zintegrowanego „Nasze miasto”:

1. Zadanie 1: Szczegółowe konsultacje społeczne projektu
2. Zadanie 2: Opracowanie wytycznych do projektu tras spacerowych³¹
3. Zadanie 3: Podjęcie uzgodnień z właścicielami/zarządcami terenów dotyczących warunków i trybu zmiany użytkowania chodników, terenów zieleni przyulicznej i przydomowej na potrzeby nowych tras spacerowych
4. Zadanie 4. Wsparcie dla organizacji pozarządowej podejmującej się promocji projektu
5. Zadanie 5. Program edukacyjny „Nasza wspólna przestrzeń”, kierowany do różnych grup społecznych, w szczególności do dzieci i młodzieży
6. Zadanie 6. Akcja społeczna „Zazieleniamy Ząbki – miejskie ogrody społeczne”
7. Zadanie 7. Utworzenie spółdzielni socjalnej „Zielone Ząbki”, zajmującej się porządkowaniem terenów zieleni
8. Zadanie 8. Powołanie Społecznej Rady Seniorów – ciała doradczego dla burmistrza w zakresie lokalnej polityki senioralnej
9. Zadanie 9. Integracja mieszkańców I – projekt „Nie bądź gapowiczem” /rejestracja podatników/
10. Zadanie 10. Integracja mieszkańców II – projekt „Poznajmy się” /cykliczne spotkania mieszkańców miasta, organizowane w celu poznania ciekawych ludzi, historii miasta, nowych pomysłów i projektów/
11. Zadanie 11. Opracowanie i wdrożenie systemu informacji przestrzennej miasta
12. Zadanie 12. Akcja edukacyjna „Ucywilizujmy reklamy w naszym mieście”
13. Zadanie 13. Utworzenie trasy spacerowej wzdłuż Lasów Warszawskich, z małą architekturą i urządzeniami do ćwiczeń, ścieżką rowerową
14. Zadanie 14. Zagospodarowanie zieleni w pasie ul. Gałczyńskiego
15. Zadanie 15. Utworzenie trasy spacerowej wzdłuż granicy z Zieloną.

Tabela 23 Projekt „Odnowa Parku Miejskiego im. M. Szuberta”

Indywidualny projekt terytorialny „Odnowa Parku Miejskiego im. M. Szuberta”	
Lokalizacja	Teren parku, pomiędzy ul. Batorego i Wojska Polskiego, poza obszarem rewitalizacji
Koordynator	Urząd Miasta Ząbki
Partnerzy	Mieszkańcy okolic parku, użytkownicy parku
Krótki opis	Park wymaga poprawy stanu infrastruktury i małej architektury oraz przeprowadzenia programu redukcji wysokiego zadrzewienia
Uzasadnienie	Włączenie projektu do programu rewitalizacji wynika z pilności działań sanacyjnych w jedynym na terenie miasta parku miejskim, oraz z założenia, że odnowa parku będzie swego rodzaju poligonem doświadczalnym w zakresie urządzania terenów zieleni w sferze angażowania społeczności w opracowanie szczegółowego zakresu projektu
Cele LPR	Cel 1, Cel 2, Cel 3
Czas realizacji	2017
Orientacyjny koszt	2 mln zł

³¹ Określenie „trasa spacerowa” zostało tu użyte dla uproszczenia, w rzeczywistości poszczególne odcinki tych tras będą przeznaczone do ruchu pieszego, rowerowego, dla obydwu form, trasy te, w miarę możliwości, będą wyposażone w ławki, zieleń, w niektórych miejscach będą urządzone siłownie na wolnym powietrzu, małe place zabaw.

Źródła finansowania	Środki publiczne – fundusze strukturalne i środki budżetu miasta
Uwagi	-----

Źródło: opracowanie własne

Tabela 24 Projekt „Wymiana lokalnych źródeł ciepła i inne działania na rzecz efektywności energetycznej”

Projekt horyzontalny „Wymiana lokalnych źródeł ciepła i inne działania na rzecz efektywności energetycznej”	
Lokalizacja	Teren całego miasta
Koordynator	Urząd Miasta Ząbki /organizacja pozarządowa
Partnerzy	Mieszkańcy miasta, podmioty prowadzące działalność gospodarczą, instytucje publiczne
Krótki opis	Zły stan powietrza w Ząbkach, wysokie zanieczyszczenie pyłami w dużej mierze wynika z braku centralnego, ekologicznie zorientowanego systemu ciepłowniczego w mieście. W ramach projektu wspierane będą – poprzez udostępnianie informacji, wsparcie organizacyjne, promocję - wszystkie inicjatywy mające na celu podniesienie efektywności energetycznej i eliminację zanieczyszczeń w systemach grzewczych.
Uzasadnienie	Włączenie projektu do programu rewitalizacji wynika z rangi działań objętych projektem i zapowiadanej dostępności zewnętrznych, preferencyjnych sposobów finansowania.
Cele LPR	Cel 2, Cel 3
Czas realizacji	2017 - 2023
Orientacyjny koszt	5 – 15 mln zł /szacunek/
Źródła finansowania	Środki publiczne zewnętrzne, środki prywatne – właściciele nieruchomości
Uwagi	Program będzie uruchamiany sukcesywnie w miarę udostępniania środków z RPO i Programu Operacyjnego „Infrastruktura i środowisko”

Źródło: opracowanie własne

Tabela 25 Projekt „Droga do szkoły, bezpieczne zachowanie na drogach”

Projekt horyzontalny „Droga do szkoły, bezpieczne zachowanie na drogach”	
Lokalizacja	Teren całego miasta - placówki szkolne
Koordynator	Urząd Miasta Ząbki
Partnerzy	Dzieci w wieku szkolnym, ich rodzice i opiekunowie, mieszkańcy miasta
Krótki opis	Obserwuje się dużo nieodpowiedzialnych zachowań dzieci na ulicach. Z kolei powszechność dowozów autami dzieci do szkół powoduje lokalne korki uliczne, wzrost zanieczyszczeń powietrza, częste sytuacje zagrożenia kolizjami. Warto upowszechnić wśród dzieci w wieku szkolnym prawidłowe zachowania na drogach, wspierać ograniczenie ruchu kołowego w związku z dowożeniem dzieci do szkół. Może to mieć miejsce w sytuacjach, gdy część rodziców wybierze pieszą drogę do szkoły oraz gdy rodzice zastosują zasadę „dzielenia się autem” w procesie dowozu dzieci do szkół, czyli na zmianę będą odwozić razem dzieci własne i sąsiadów.
Uzasadnienie	Wpajanie dzieciom zasad bezpiecznego zachowania się na drodze, wspieranie współpracy między rodzicami w zakresie odprowadzania i odwożenia dzieci do będą korzystne dla wzrostu bezpieczeństwa w mieście i dla częściowego rozładowania korków w godzinach szczytu porannego. Można zaproponować te działania również w odniesieniu do dzieci w wieku przedszkolnym.
Cele LPR	Cel 2, Cel 3
Czas realizacji	2017 - 2020
Orientacyjny koszt	0,1 mln zł

Źródła finansowania	Środki publiczne zewnętrzne, sponsorzy
Uwagi	Program będzie prowadzony we współpracy z jednostkami oświaty

Źródło: opracowanie własne

Tabela 26 Projekt „Termomodernizacja Miejskiej Przychodni Zdrowia”

Projekt terytorialny „Termomodernizacja Miejskiej Przychodni Zdrowia”	
Lokalizacja	Ul. Orla 1, obszar rewitalizacji
Koordynator	Urząd Miasta Ząbki
Partnerzy	Miejska Przychodnia Zdrowia
Krótki opis	Budynek Miejskiej Przychodni Zdrowia jest drogi w utrzymaniu, między innymi z powodu wysokich strat ciepła w ścianach wewnętrznych
Uzasadnienie	Budynek przychodni wymaga remontu bieżącego i docieplenia
Cele LPR	Cel 1, Cel 2, Cel 3
Czas realizacji	2016 - 2019
Orientacyjny koszt	5 mln zł
Źródła finansowania	Środki publiczne zewnętrzne, środki UM
Uwagi	Preferencje w finansowaniu ze środków UE

Źródło: opracowanie własne

Tabela 27 Projekt "Parking pod płytą boiska na terenie MOSiR w Ząbkach”

Projekt terytorialny "Parking pod płytą boiska na terenie MOSiR w Ząbkach”	
Lokalizacja	MOSiR, obszar rewitalizacji
Koordynator	Urząd Miasta Ząbki
Partnerzy	MOSiR
Krótki opis	Budynek MOSiR i sąsiadujące obiekty sportowe powodują intensywny ruch samochodów, bywa, że kierowcy parkując auta zagrażają bezpieczeństwu, ograniczona jest mobilność ruchu w tym obszarze. W ramach projektu powstanie podziemny parking na 150 aut
Uzasadnienie	Obecnie znajduje się boisko do piłki nożnej wraz z trybuną, która stanowi budynek administracyjno-rekreacyjny. Na parkingu przewidziane będą stanowiska do ładowania samochodów elektrycznych. Projekt zawiera elementy zmniejszające zanieczyszczenie powietrza oraz elementy promujące zrównoważony rozwój układu urbanistycznego, a także wpisuje się w działania mające na celu zmniejszenie zatłoczenia motoryzacyjnego w miastach, poprawę płynności ruchu i ograniczenie negatywnego wpływu transportu na środowisko naturalne w miastach i na ich obszarach funkcjonalnych
Cele LPR	Cel 2, Cel 3
Czas realizacji	2016 - 2018
Orientacyjny koszt	20 mln zł
Źródła finansowania	Środki UE
Uwagi	Istnieje możliwość partnerstwa międzygminnego ZIT WOF

Źródło: opracowanie własne

Tabela 28 Zadanie nr 5, Projekt „Nowe centrum miasta”

Zadanie nr 5 – budowa budynku komunalnego przy ul. Kaszubskiej Projekt zintegrowany „Nowe centrum miasta”
--

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt pn. „Opracowanie programu rewitalizacji dla Miasta Ząbki” współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020 oraz z budżetu państwa

Lokalizacja	Ul. Kaszubska, poza obszarem rewitalizacji
Koordynator	Urząd Miasta Ząbki
Partnerzy	PGM
Krótki opis	Realizacja projektu „Nowe centrum miasta” wymaga rozbiórki budynków komunalnych w okręgu nr 10 „Harcerska”. Miasto przygotowuje projekt budynku mieszkalnego z 20 lokalami
Uzasadnienie	Inwestycję można zrealizować w ramach rządowego programu wsparcia budownictwa socjalnego i komunalnego (Fundusz Dopłat w BGK). Przy budowie nowego obiektu można uzyskać 45% dofinansowania kosztów budowy.
Cele LPR	Cel 1, Cel 2, Cel 3
Czas realizacji	2017 - 2019
Orientacyjny koszt	2,7 mln zł
Źródła finansowania	Środki UM i środki Funduszu Dopłat (45%)
Uwagi	Wnioski o dofinansowanie są przyjmowane w marcu i we wrześniu

Źródło: opracowanie własne

Fotografia 3 Budynki komunalne przy ul. Piłsudskiego 5 i 5a przeznaczone do wyburzenia³²

Źródło: UM Ząbki /widok od ul. Kołtątaja i ul. Piłsudskiego, listopad 2016 r./

Tabela 29 Projekt „Wymiana oświetlenia drogowego na lampy LED wraz z systemem zarządzania energią”

Projekt horyzontalny „Wymiana oświetlenia drogowego na lampy LED wraz z systemem zarządzania energią”	
Lokalizacja	Teren miasta
Koordynator	Urząd Miasta Ząbki
Partnerzy	
Krótki opis	Wymiana oświetlenia sodowego na energooszczędne lampy LED wraz z inteligentnym systemem zarządzania energią.
Uzasadnienie	Inwestycja jest wskazana ze względu na wzrost efektywności energetycznej i rozwój sieci oświetlenia oraz wprowadzenie nowoczesnego systemu zarządzania energią.
Cele LPR	Cel 1, Cel 2, Cel 3
Czas realizacji	2017 - 2019
Orientacyjny koszt	7 mln zł

³² Na tym terenie, po wyburzeniu zdegradowanych budynków przewidziana jest budowa Placu Miejskiego w ramach projektu zintegrowanego „Nowe centrum miasta”.

Źródła finansowania	Środki UM (20%), EFR (80%)
Uwagi	----

Źródło: opracowanie własne

Tabela 30 Projekt „Budowa ul. Powstańców na odcinku Dzika – DW631”

Projekt terytorialny „Budowa ul. Powstańców na odcinku Dzika – DW631”	
Lokalizacja	Ul. Powstańców
Koordynator	Urząd Miasta Ząbki
Partnerzy	
Krótki opis	Budowa ul. Powstańców na odcinku Dzika – DW631 z budową bezkolizyjnego skrzyżowania z DW631 wraz z infrastrukturą dla transportu publicznego i ruchu rowerowego
Uzasadnienie	Podstawowymi celami projektu są: poprawa jakości życia, poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, dostosowania ulicy dla ruchu rowerowego i poprawa warunków ruchu pieszego (likwidacja barier), poprawa estetyki przestrzeni, poprawa warunków dla funkcjonowania regularnej komunikacji zbiorowej, poprawa płynności ruchu. Wybudowanie 980 m ulicy miejskiej z infrastrukturą towarzyszącą (oświetlenie, chodniki, ścieżka rowerowa, zatoki autobusowe), bezkolizyjne skrzyżowanie z drogą wojewódzką.
Cele LPR	Cel 2, Cel 3
Czas realizacji	2017 - 2020
Orientacyjny koszt	7 mln zł
Źródła finansowania	Środki UM (20%), EFR (80%)
Uwagi	---

Źródło: opracowanie własne

Tabela 31 Projekt „Budowa bezkolizyjnego, podziemnego przejścia kolejowego – ul. Batorego”

Projekt terytorialny „Budowa bezkolizyjnego, podziemnego przejścia kolejowego – ul. Batorego	
Lokalizacja	Ul. Batorego, w miejscu zamkniętego przejścia kolejowego
Koordynator	Urząd Miasta Ząbki
Partnerzy	PKP
Krótki opis	Budowa bezkolizyjnego, podziemnego przejścia kolejowego w miejscu zamkniętego przejazdu kolejowego na ulicy Batorego
Uzasadnienie	Przeprowadzenie inwestycji jest konieczne dla zapewnienia bezpieczeństwa i dla podniesienia estetyki otoczenia
Cele LPR	Cel 2, Cel 3
Czas realizacji	2017 - 2020
Orientacyjny koszt	5 mln zł
Źródła finansowania	Środki UM (20%), EFR (80%)
Uwagi	---

Źródło: opracowanie własne

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt pn. „Opracowanie programu rewitalizacji dla Miasta Ząbki” współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020 oraz z budżetu państwa

Tabela 32 Projekt „Budowa przejścia pod torami kolejowymi w ul. Mokrej”

Projekt terytorialny „Budowa przejścia pod torami kolejowymi w ul. Mokrej”	
Lokalizacja	Ul. Mokra
Koordynator	Urząd Miasta Ząbki
Partnerzy	PKP
Krótki opis	Budowa bezkolizyjnego, podziemnego przejścia kolejowego w miejscu zamkniętego przejazdu kolejowego na ulicy Batorego
Uzasadnienie	Przeprowadzenie inwestycji jest konieczne dla zapewnienia bezpieczeństwa i dla podniesienia estetyki otoczenia
Cele LPR	Cel 2, Cel 3
Czas realizacji	2017 - 2020
Orientacyjny koszt	7 mln zł
Źródła finansowania	Środki UM (20%), EFR (80%)
Uwagi	---

Źródło: opracowanie własne

Tabela 33 Projekt „Budowa ciągu ul. Złotej, Nowoprojektowanej, Herberta”

Projekt terytorialny „Budowa ciągu ul. Złotej, Nowoprojektowanej, Herberta”	
Lokalizacja	Ul. Złota, Nowoprojektowana, Herberta
Koordynator	Urząd Miasta Ząbki
Partnerzy	
Krótki opis	Budowa ciągu ulic Złotej, Nowoprojektowanej i Herberta w południowej części Ząbek o długości, o nawierzchni asfaltowej krzyżujących się z ul. Powstańców. Projekt obejmuje budowę drogi wraz z odwodnieniem do kanalizacji deszczowej oraz wykonanie elementów bezpieczeństwa ruchu, oświetlenia
Uzasadnienie	Przeprowadzenie inwestycji jest konieczne dla zapewnienia bezpieczeństwa, sprawności systemu drogowego
Cele LPR	Cel 2, Cel 3
Czas realizacji	2016 - 2020
Orientacyjny koszt	5 mln zł
Źródła finansowania	Środki UM, środki zewnętrzne
Uwagi	---

Źródło: opracowanie własne

Tabela 34 Projekt „Rewaloryzacja budynku przy ul. Langiewicza i adaptacja na przedszkole”

Projekt terytorialny „Rewaloryzacja budynku przy ul. Langiewicza i adaptacja na przedszkole”	
Lokalizacja	Ul. Langiewicza, obszar rewitalizacji
Koordynator	Urząd Miasta Ząbki
Partnerzy	---
Krótki opis	Budynek w rejestrze zabytków, przewidziane jest przejęcie na majątek gminy, rewaloryzacja obiektu i wprowadzenie funkcji oświatowych – przedszkola publicznego
Uzasadnienie	Podstawowymi celami projektu są: poprawa jakości życia, poprawa estetyki miasta, ochrona zabytku.
Cele LPR	Cel 1, Cel 2, Cel 3
Czas realizacji	2017 - 2020

Orientacyjny koszt	3 mln zł
Źródła finansowania	Środki UM (20%), EFR (80%)
Uwagi	---

Źródło: opracowanie własne

Tabela 35 Projekt „Szkolenia dla przedsiębiorców”

Projekt horyzontalny „Szkolenia dla przedsiębiorców”	
Lokalizacja	Budynek Urzędu Miasta, Centrum Przedsiębiorczości Smolna 4
Koordynator	Urząd Miasta Ząbki
Partnerzy	Centrum Przedsiębiorczości Smolna lub inny podmiot z systemu KSU
Krótki opis	Przedsiębiorcy zgłaszają zainteresowanie udziałem w zorganizowanym cyklu szkoleń profesjonalnych dotyczących wybranych aspektów prawnych, fiskalnych i organizacyjnych prowadzenia działalności gospodarczej
Uzasadnienie	W programie rewitalizacji jeden z celów zakłada wspieranie przedsiębiorczości
Cele LPR	Cel 4
Czas realizacji	2017 - 2023
Orientacyjny koszt	0,5 mln zł
Źródła finansowania	Środki UM (20%), EFR (80%)
Uwagi	Przy wyborze instytucji szkolącej zastosowane zostanie kryterium ceny i jakości

Źródło: opracowanie własne

Tabela 36 Projekt „Wspieranie przedsiębiorczości w Mieście Ząbki – system zwolnień z podatku od nieruchomości”

Projekt horyzontalny „Wspieranie przedsiębiorczości w Mieście Ząbki – system zwolnień z podatku od nieruchomości”	
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji
Koordynator	Urząd Miasta Ząbki
Partnerzy	---
Krótki opis	Popularną formą mobilizacji właścicieli nieruchomości (prowadzących działalność gospodarczą lub nie) jest program przedmiotowych zwolnień z podatku od nieruchomości. Przedmiotem zwolnienia z daniny jest: a/ przeprowadzenie termomodernizacji budynku mieszkalnego lub użytkowego wraz z innymi działaniami remontowymi, który doprowadzi do zmniejszenia zużycia energii i poprawy estetyki obiektu lub b/ rewaloryzacja budynku wpisanego do rejestru zabytków. Ustalone będą minimalne limity inwestycji dające dostęp do instrumentu zwolnienia podatkowego
Uzasadnienie	Instrument jest często stosowany przez gminy do stymulowania właścicieli nieruchomości do podejmowania inwestycji podnoszących standard i walory obiektów. W przypadku zwolnień dotyczących działalności gospodarczej, będzie to pomoc <i>de minimis</i>
Cele LPR	Cel 3, Cel 4
Czas realizacji	2017 - 2023
Orientacyjny koszt	0,0 zł /w pierwszych latach funkcjonowania projektu/
Źródła finansowania	UM – finansowanie pośrednie – poprzez nieznaczne zmniejszenie dochodów własnych
Uwagi	Przed wdrożeniem instrumentu należy poprowadzić analizę optymalizacji instrumentu w warunkach lokalnych. Projekt nie przeszedł pełnej fazy akceptacyjnej ze strony Urzędu Miasta Ząbki

Źródło: opracowanie własne

Tabela 37 Projekt „Budowa wiaduktu nad torami kolejowymi i drogą wojewódzką 634 – ul. Łodygowa”

Projekt terytorialny „Budowa wiaduktu nad torami kolejowymi i drogą wojewódzką 634 – ul. Łodygowa”	
Lokalizacja	Ul. Łodygowa, obszar rewitalizacji
Koordynator	Urząd Miasta Ząbki
Partnerzy	Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego
Krótki opis	W ramach działań podnoszących jakość i bezpieczeństwo systemu komunikacji w Mieście Ząbki proponuje się, podjęcie modernizacji tego odcinka systemu drogowego, we współpracy z Urzędem Marszałkowskim
Uzasadnienie	Przedsięwzięcie znacząco poprawi warunki komunikacyjne w obszarze rewitalizacji
Cele LPR	Cel 3, Cel 4
Czas realizacji	2017 - 2020
Orientacyjny koszt	30 mln zł
Źródła finansowania	Środki UM, Urzędu Marszałkowskiego i fundusze UE
Uwagi	---

Źródło: opracowanie własne

Tabela 38 Projekt terytorialny „Budowa Szkoły Podstawowej nr 4 wraz z infrastrukturą kultury i sportu”

Projekt terytorialny „Budowa Szkoły Podstawowej nr 4 wraz z infrastrukturą kultury i sportu”	
Lokalizacja	Ul. Różana, obszar rewitalizacji
Koordynator	Urząd Miasta Ząbki
Partnerzy	MOK, organizacje pozarządowe
Krótki opis	W ramach działań służących poprawie dostępności do edukacji, kultury i rekreacji planuje się, przy okazji budowy nowej szkoły lokalizację filii MOK, wyposażenie w boisko wielofunkcyjne oraz uporządkowanie otoczenia obiektu
Uzasadnienie	Projekt będzie kluczowym przedsięwzięciem prowadzącym do likwidacji deficytów infrastruktury społecznej na obszarze Ząbek Południowych
Cele LPR	Cel 1, Cel 2, Cel 3, Cel 4
Czas realizacji	2017 - 2023
Orientacyjny koszt	36mln zł
Źródła finansowania	Środki UM, fundusze UE
Uwagi	---

Źródło: opracowanie własne

Tabela 39 Projekt "Budowa tras rowerowych na terenie Miasta Ząbki - projekt I"

Projekt horyzontalny "Budowa tras rowerowych na terenie Miasta Ząbki - projekt I"	
Lokalizacja	obszar Miasta, w tym obszar rewitalizacji
Koordynator	Urząd Miasta Ząbki
Partnerzy	Miasta: Zielonka, Marki, Kobyłka
Krótki opis	Planowana trasa liczy 2,375 km, będzie realizowana w partnerstwie z Zielonką, Markami i Kobyłką.

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt pn. „Opracowanie programu rewitalizacji dla Miasta Ząbki” współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020 oraz z budżetu państwa

Uzasadnienie	Projekt jest częścią projektu partnerskiego „Zintegrowana sieć ścieżek rowerowych na terenie Gmin Marki, Ząbki, Zielonka, Kobyłka w ramach ZIT WOF”. Postulat rozbudowy i łączenia sieci ścieżek rowerowych był jednym z bardziej popularnych wątków - propozycji projektowych w czasie konsultacji społecznych projektu LPR
Cele LPR	Cel 2, Cel 3
Czas realizacji	2016 - 2018
Orientacyjny koszt	1,4 mln zł
Źródła finansowania	Środki UM, fundusze UE (ZIT WOF)
Uwagi	---

Źródło: opracowanie własne

Tabela 40 Projekt "Budowa tras rowerowych na terenie Miasta Ząbki - projekt II"

Projekt horyzontalny "Budowa tras rowerowych na terenie Miasta Ząbki - projekt II"	
Lokalizacja	obszar Miasta, w tym obszar rewitalizacji
Koordynator	Urząd Miasta Ząbki
Partnerzy	Miasta: Zielonka, Marki, Kobyłka
Krótki opis	Budowa ścieżki rowerowej w ul. Radzimińskiej na odcinku biegnącym w Ząbkach. Projekt realizowany w partnerstwie z m.st. Warszawą i Markami.
Uzasadnienie	Projekt jest częścią projektu partnerskiego „Zintegrowana sieć ścieżek rowerowych na terenie Gmin Marki, Ząbki, Zielonka, Kobyłka w ramach ZIT WOF”. Postulat rozbudowy i łączenia sieci ścieżek rowerowych był jednym z bardziej popularnych wątków - propozycji projektowych w czasie konsultacji społecznych projektu LPR
Cele LPR	Cel 2, Cel 3
Czas realizacji	2016 - 2018
Orientacyjny koszt	1,3 mln zł
Źródła finansowania	Środki UM, fundusze UE (ZIT WOF)
Uwagi	---

Źródło: opracowanie własne

Tabela 41 Projekt „Biblioteka i Centrum gier umysłowych „Ząbki”

Projekt terytorialny „Biblioteka i Centrum gier umysłowych „Ząbki”	
Lokalizacja	Ul. Orła, obszar rewitalizacji
Koordynator	Partner prywatny
Partnerzy	UM Ząbki
Krótki opis	Stworzenie miejskiej biblioteki gier planszowych, posiadającej ciekawe, rzadko spotykane, antyczne i najnowsze gry do użytku publicznego, wraz z miejscem spotkań, w którym będzie można spotykać się, grać, dyskutować.
Uzasadnienie	Centrum będzie miejscem o ważnych funkcjach społecznych – umożliwi integrację oraz zacieśnianie więzi pomiędzy mieszkańcami poprzez wspólne spędzanie czasu przy grach planszowych, da szansę rodzicom na wspólne spędzanie czasu z dziećmi przy grach. Będzie zapewniona pomoc w poznawaniu zasad skomplikowanych gier, młodzież może przejść szkolenie mentorskie z zakresu organizacji wydarzeń opartych na grach planszowych
Cele LPR	Cel 1, cel 2
Czas realizacji	2016 - 2017
Orientacyjny koszt	0,1 mln zł
Źródła finansowania	Środki prywatne, fundusze

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt pn. „Opracowanie programu rewitalizacji dla Miasta Ząbki” współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020 oraz z budżetu państwa

Uwagi	Projekt partnera prywatnego
-------	-----------------------------

Źródło: opracowanie własne

Tabela 42 Projekt „Zapobieganie i zwalczanie wad postawy”

Projekt horyzontalny „Zapobieganie i zwalczanie wad postawy”	
Lokalizacja	obszar Miasta, w tym obszar rewitalizacji
Koordynator	Towarzystwo Przyjaciół Ząbek
Partnerzy	----
Krótki opis	Projekt zakłada kilka działań - organizację: zajęć korekcyjnych i nauki pływania na Miejskiej Pływalni, ćwiczeń korekcyjnych dla różnych grup wiekowych, spotkań na temat potrzeby kształtowania i utrzymania prawidłowej postawy ciała.
Uzasadnienie	Projekt będzie adresowany do różnych grup mieszkańców, w tym dla dzieci z ubogich rodzin (przy braku odpłatności za zajęcia), osób starszych, dzieci kierowanych przez szkoły.
Cele LPR	Cel 1, Cel 2
Czas realizacji	2017 - 2023
Orientacyjny koszt	0,2 mln zł
Źródła finansowania	Środki UM, fundusze UE, środki prywatne
Uwagi	---

Źródło: opracowanie własne

Tabela 43 Projekt „Dawne Ząbki”

Projekt terytorialny „Dawne Ząbki”	
Lokalizacja	obszar Miasta, w tym obszar rewitalizacji
Koordynator	Towarzystwo Przyjaciół Ząbek
Partnerzy	----
Krótki opis	Projekt zakłada opracowanie i wdrożenie programu poznawania historii miasta Ząbki i tworzenie zasobów informacji służących budowie zbiorów historii miasta. Przede wszystkim gromadzone będą kopie zdjęć, innych materiałów archiwalnych dotyczących historii miasta, w tym w wymiarze prywatnym, rodzinnym. Będą rejestrowane rozmowy z seniorami – mieszkańcami Ząbek, z osobami znanymi i aktywnymi w życiu miasta. Opracowane zostaną też popularne materiały dotyczące historii miasta, np. komiksy, konkursy szkolne, planuje się też udostępnienie zgromadzonych materiałów w portalu internetowym.
Uzasadnienie	Projekt będzie adresowany do różnych grup mieszkańców, zbiórki materiałów, zdjęć będą prowadzone przy okazji różnych wydarzeń w mieście, w tym powiązanych z programem rewitalizacji.
Cele LPR	Cel 1, Cel 2
Czas realizacji	2017 - 2023
Orientacyjny koszt	0,5 mln zł
Źródła finansowania	Środki UM, fundusze UE, środki prywatne
Uwagi	Przewiduje się zorganizowanie kampanii informacyjnej poprzedzającej rozpoczęcie projektu.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 44 Projekt „Lokalny Program Stypendialny Towarzystwa Przyjaciół Ząbek”

Projekt horyzontalny „Lokalny Program Stypendialny Towarzystwa Przyjaciół Ząbek”	
Lokalizacja	obszar Miasta, w tym obszar rewitalizacji
Koordynator	Towarzystwo Przyjaciół Ząbek
Partnerzy	---
Krótki opis	Projekt, bazujący na doświadczeniach TPZ z programem stypendialnym dla studentów, obejmie młodzież studencką i uczniów szkół średnich mieszkających w Ząbkach. Projekt obejmie 5 rocznych cykli, począwszy od wiosny 2017 r. Stypendyści, wyłonieni w drodze konkursu, będą otrzymywali stypendium na podstawie umowy, jednym z założeń jest włączenie stypendystów do realizacji projektów społecznych
Uzasadnienie	Cele programu stypendialnego: <ul style="list-style-type: none"> - przeciwdziałanie wykluczeniu i trudnościom edukacyjnym zdolnej młodzieży z ubogich środowisk - podnoszenie szans edukacyjnych - promocja wolontariatu .
Cele LPR	Cel 1, Cel 2
Czas realizacji	2017 - 2023
Orientacyjny koszt	0,5 mln zł
Źródła finansowania	Środki UM, fundusze UE, środki prywatne
Uwagi	---

Źródło: opracowanie własne

Tabela 45 Projekt „Ząbki Q wspieraniu umiejętności psychospołecznych oraz więzi rodzinnych”

Projekt horyzontalny „Ząbki Q wspieraniu umiejętności psychospołecznych oraz więzi rodzinnych”	
Lokalizacja	obszar Miasta, w tym obszar rewitalizacji
Koordynator	Stowarzyszenie PRO – Pracownia Rozwoju Osobowości
Partnerzy	UM Ząbki, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego
Krótki opis	Projekt składa się z dwóch części: inwestycyjnej (odnowa jednego z budynków po szpitalnych w Drewnicy i jego adaptacja do prowadzenia zajęć) programowej (miękkiej), polegającej na prowadzeniu długoterminowych i krótkookresowych grupowych programów psychoedukacyjnych dla osób zagrożonych wykluczeniem, długookresowych i krótkookresowych indywidualnych terapii, zajęć wspierających, prowadzenie akcji promujących styl życia oparty na rozwoju osobistym i relacjach rodzinnych.
Uzasadnienie	W prężnie rozwijającym się mieście Ząbki nie przybywa więzi i rośnie anonimowość. W zapracowanych rodzinach więzi też ulegają wątleniu. Brakuje wsparcia psychologicznego dla rodzin, w tym na wczesnym etapie pojawiania się problemów. Warto stworzyć miejsce integracji rodzinnej i rozwoju umiejętności psychospołecznych. Dobrym miejscem dla tego typu aktywności byłby teren po szpitalu w Drewnicy (odnowa istniejącego budynku lub budowa nowego obiektu).
Cele LPR	Cel 1, Cel 2, Cel 3, Cel 4
Czas realizacji	2017 - 2023
Orientacyjny koszt	1,2 mln zł
Źródła finansowania	Środki UM, fundusze UE, inne środki publiczne
Uwagi	Część inwestycyjna projektu jest zgłoszona do programu warunkowo; jej realizacja będzie uwarunkowana, między innymi, zakończeniem działalności szpitalnej w starych obiektach i wdrożeniem Zintegrowanego Projektu Perspektywicznego „Nowe

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt pn. „Opracowanie programu rewitalizacji dla Miasta Ząbki” współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020 oraz z budżetu państwa

	zagospodarowanie i nowe funkcje terenu starego szpitala Drewnica”.
--	--

Źródło: opracowanie własne

Tabela 46 Projekt „Seniorzy w akcji”

Projekt horyzontalny „Seniorzy w akcji”	
Lokalizacja	obszar rewitalizacji
Koordynator	Towarzystwo Przyjaciół Ząbek
Partnerzy	----
Krótki opis	Projekt polega na kompleksowym wsparciu seniorów zamieszkujących centrum miasta. Będzie miał charakter cyklicznych działań w rodzaju: spotkania z kulturą (wyjścia/wyjazdy do instytucji kultury, spotkania z jej przedstawicielami), działania prozdrowotne (spotkania z dietetykami, lekarzami), działania integracyjne i aktywizujące (spotkania, zajęcia sportowe dla seniorów).
Uzasadnienie	Cele programu: <ul style="list-style-type: none"> - przeciwdziałanie wykluczeniu i osamotnieniu - poprawa jakości życia seniorów - integracja między- i wewnątrzpokoleniowa
Cele LPR	Cel 1, Cel 2
Czas realizacji	2017 - 2023
Orientacyjny koszt	0,4 mln zł
Źródła finansowania	Środki UM, fundusze UE, środki prywatne
Uwagi	---

Źródło: opracowanie własne

Tabela 47 Projekt „Klub świadomych rodziców”

Projekt horyzontalny „Klub świadomych rodziców”	
Lokalizacja	obszar rewitalizacji
Koordynator	Towarzystwo Przyjaciół Ząbek
Partnerzy	----
Krótki opis	Projekt jest adresowany do przyszłych rodziców i jest organizowany w bezpośredniej współpracy z uczestnikami w ten sposób, by jak najlepiej odpowiedzieć na ich potrzeby i zainteresowania.
Uzasadnienie	Pod opieką profesjonalistów przyszli rodzice mogą zdobywać wiedzę teoretyczną i praktyczną o rodzicielstwie, prowadzić ćwiczenia, konsultacje z profesjonalistami. Projekt tego typu jest prowadzony przez TPZ i cieszy się b. dużym powodzeniem, odpowiedź na potrzeby wszystkich zainteresowanych przekracza możliwości finansowe TPZ.
Cele LPR	Cel 1, Cel 2
Czas realizacji	2017 - 2023
Orientacyjny koszt	0,2 mln zł
Źródła finansowania	Środki UM, fundusze UE, środki prywatne
Uwagi	Projekt oparty na programie prowadzonym wcześniej

Źródło: opracowanie własne

Powyższe projekty stanowią podstawy LPR dla Miasta Ząbki na lata 2016 – 2023, w obszarze planów działania Miasta Ząbki oraz partnerów zewnętrznych (jeden przedsiębiorca i dwa stowarzyszenia). Plany opracowane ze strony Miasta Ząbki wydają się być zdominowane przedsięwzięciami o charakterze inwestycyjnym. Wynika to z jednej strony z kompetencji samorządu terytorialnego, z drugiej zaś z niższego poziomu przygotowania projektów przez partnerów zewnętrznych. Przewidując taką sytuację, dla zneutralizowania efektów wolniejszej mobilizacji partnerów zewnętrznych opracowano system modyfikacji listy indywidualnych projektów rewitalizacji bez konieczności uchwalania zmiany LPR, poprzez aktualizację załącznika do programu.

Sytuacja ulegnie zmianie z chwilą zainicjowania dwóch projektów zintegrowanych – „Nowe centrum miasta” i „Nasze miasto”. Pierwsze zadania w ramach tych projektów dotyczą konsultacji społecznych tychże projektów, tym samym opinia publiczna i interesariusze będą mogli poznać założenia tych projektów i włączyć do nich swoje propozycje.

Zbiorcze zestawienie kosztów projektów ujęto w cz. XII.

Orientacyjny budżet Lokalnego programu rewitalizacji dla Miasta Ząbki na lata 2016 – 2023, pomijając zintegrowany projekt perspektywiczny dla Drewnicy, wynosi 261,9 mln zł. Większość projektów, zaplanowanych do realizacji do 2020 r. opiera się na montażu finansowym środków własnych Miasta Ząbki i środków funduszy unijnych, przede wszystkim z RPO WM.

CZĘŚĆ X. Komplementarność przedsięwzięć w różnych aspektach działania

1. Przedsięwzięcia towarzyszące

Komplementarność przedsięwzięć bezpośrednich programu rewitalizacji zostanie wzmocniona poprzez realizację zadań inwestycyjnych miasta przewidzianych w Wieloletniej Prognozie Finansowej. Dodatkowo, należy zaplanować następujące działania programowe dla wzmocnienia procesu rewitalizacji:

1. Opracowanie kolejnego perspektywicznego zintegrowanego projektu rewitalizacji pt. „Zagospodarowanie terenu po ogrodach działkowych przy ul. Wolności” – teren ogródków działkowych nie pełni już swojej funkcji, obszar ten stanowi atrakcyjny teren pod przyszłe inwestycje, w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego przewidziano tam funkcje usługowe, rekreacyjne i mieszkaniowe (rysunek nr 27), teren ten ma duży potencjał inwestycyjny, podjęte inwestycje przyczynią się do zmiany wizerunku miasta (przyciągnięcie inwestorów budujących biurowce klasy A) i upowszechnienia walorów rekreacyjnych obszaru (zieleń, jeziorko).
2. Opracowanie nowej edycji Gminnego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy – aktualny program nie jest przestrzegany, a plan budowy nowego budynku komunalnego jest okazją do modyfikacji gminnej polityki mieszkaniowej w zasobach własnych pod kątem reformy czynszów i mobilizacji najemców do terminowej regulacji czynszów.
3. Opracowanie nowego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Ząbki – obowiązujące studium z roku 2010 nie zawiera pogłębionych analiz zróżnicować struktur wewnątrzmijskich (nie wyznaczono na jego potrzeby jednostek urbanistycznych, jednostek funkcjonalnych) i obszarów zdegradowanych. Wskazane jest nowe podejście do polityki przestrzennej, a rekomendowany termin podjęcia prac nad studium to rok 2020.
4. Intensyfikacja programu modernizacji dróg gminnych – stan techniczny dróg, poboczy, chodników, rozwiązania w zakresie ruchu pieszego są jednym z głównych problemów rozwojowych miasta, brak aktywności w tym zakresie powodowałby osłabienie skuteczności programu rewitalizacji.

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

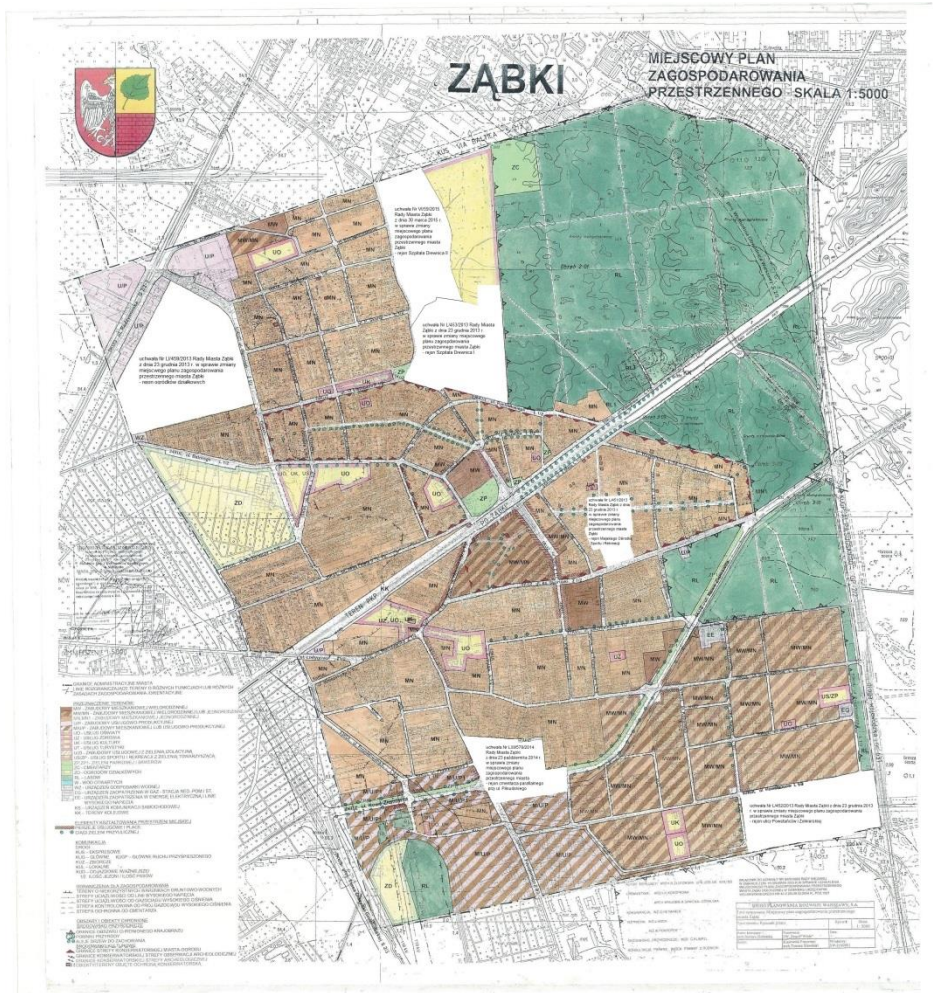

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt pn. „Opracowanie programu rewitalizacji dla Miasta Ząbki” współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020 oraz z budżetu państwa

Rysunek 27 Pokrycie terenu miasta planami miejscowymi – stan na 2015 r.

Źródło: materiały Urzędu Miasta w Ząbkach

2. Komplementarność działań rewitalizacyjnych

Kompleksowy program rewitalizacji spełnia wymogi komplementarności. Podstawowe wymiary „wzajemnego uzupełniania się” elementów programu, a w szczególności projektów rewitalizacji ujęto poniżej schematycznie.

Komplementarność przestrzenna

- jeden obszar rewitalizacji
- włączenie obszarów koncentracji problemów społecznych oraz obszaru o dużym potencjale rozwojowym
- dopuszczenie – po uzasadnieniu - realizacji projektów rewitalizacji poza obszarem /wyrównywanie deficytów w całej przestrzeni miasta/

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt pn. „Opracowanie programu rewitalizacji dla Miasta Ząbki” współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020 oraz z budżetu państwa

Komplementarność problemowa

- projekty ujęte w programie wzajemnie się uzupełniają
- projekty obejmują potrzebne sfery działań, w tym projekty społeczne (socjalne i integracyjne)
- w programie zawarte są projekty zintegrowane, międzysektorowe
- program jest komplementarny ze strategią rozwoju miasta

Komplementarność czasowa

- projekt „Nowe centrum miasta” w znaczącej części dotyczy działań zaprojektowanych w ramach LPR dla Miasta Ząbki na lata 2008 – 2015, nie zrealizowanych
- program przedstawia zarys przyszłych projektów strategicznych
- zaprojektowano system aktualizacji projektów i włączania nowych projektów do programu
- program obejmuje perspektywę finansową UE 2014 - 2020

Komplementarność finansowa

- przy orientacji na pozyskanie preferencyjnego finansowania ze środków funduszy unijnych program zakłada alternatywne źródła finansowania
- przewiduje się finansowanie części projektów ze środków programów rządowych
- przewiduje się włączenie źródeł prywatnych

Komplementarność proceduralna

- program przewiduje różne typy projektów
- zarządzanie programem odbywa się w trybie partycypacyjnym /Komitet ds. Rewitalizacji, podmioty zgłaszające projekt odpowiadają za jego realizację/
- Komórka merytoryczna UM współpracuje z partnerami i wspiera ich działania

Tabela 48 Powiązania problemów, celów i projektów rewitalizacji

Główne problemy /na podstawie diagnozy, ankietyzacji, ekspertyz, spotkań konsultacyjnych/	Cele Programu Rewitalizacji	Dedykowane projekty
starzenie się ludności i potrzeby rozwoju usług w sferze srebrnej ekonomii	C1	PZ2, PZ3, PH22, PT23, PT26
ubóstwo części mieszkańców i zagrożenie wykluczeniem społecznym	C2	PZ3, PH25, PH24, PH12, PT11, PT7, PT4
słaba integracja ludności nowo przybywającej do miasta z zasiedzonymi grupami mieszkańców i słabe poczucie więzi z miastem	C1, C2	PZ3, PZ2, PT10, PT21, PT22, PT23
brak ładu przestrzennego, brak atrakcyjnych przestrzeni publicznych	C3	PZ3, PZ2, PH19, PT17, PT13
brak centrum miasta, placu miejskiego, miejsca koncentracji usług publicznych	C3	PZ2
niska dostępność placówek kultury	C3	PZ1, PZ2, PT18, PT14
brak bezpieczeństwa	C1, C3	PZ2, PT4, PH6, PT8, PH9, PT11
zły stan terenów zieleni	C3	PZ1, PZ2, PT4, PH19, Ph20
brak zagospodarowanych terenów zieleni, przystosowanych do wypoczynku biernego i czynnego, brak ścieżek rowerowych	C2, C3	PZ3, PZ2, PT4, PH19, Ph20
podział przestrzeni miasta na tereny zabudowy jednorodzinnej i tereny zabudowy wielorodzinnej /różnice społeczne, demograficzne/	C1, C2, C3	PZ3, PZ2, PT23, PT21
niski standard mieszkalnictwa komunalnego	C3	Zadanie w PZ2
zły stan infrastruktury drogowej	C3	PT8, PH9, PT11, PT12, PT13
słaba współpraca przedsiębiorców, niska przedsiębiorczość	C4	PZ2 PH16, PH16
zły stan środowiska	C3	PZ2, PZ3, PH5

C1 - Integracja i aktywizacja mieszkańców Ząbek

C2 - Poprawa jakości życia mieszkańców, promocja zdrowego trybu życia

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Miasto Ząbki

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt pn. „Opracowanie programu rewitalizacji dla Miasta Ząbki” współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020 oraz z budżetu państwa

C3 - Poprawa stanu zagospodarowania, dążenie do przywrócenia ładu przestrzennego, poprawa stanu infrastruktury i obiektów użyteczności publicznej

C-4 Ożywienie gospodarcze, promocja przedsiębiorczości

Źródło: opracowanie własne

CZĘŚĆ XI. Indykatywne ramy finansowania projektów - źródła finansowania

Tabela 49 Lista projektów rewitalizacji - źródła finansowania, terminy realizacji, podmioty prowadzące projekty

Lp.	Rodzaj projektu	Nazwa projektu	termin realizacji	orientacyjny budżet	źródła finansowania	podmiot prowadzący
1	zintegrowany perspektywiczny	„Nowe zagospodarowanie i nowe funkcje terenu starego szpitala Drewnica”	bd	bd	bd	bd
2	zintegrowany aktualny	„Nowe centrum miasta”	2017-2023	90 mln zł	fundusze UE, środki gminy, partnerzy prywatni	UM
3	zintegrowany aktualny	"Nasze miasto"	2017 - 2023	20 mln zł	fundusze UE, środki gminy, partnerzy prywatni	UM, NGO
4	indywidualny terytorialny	"Odnowa Parku Miejskiego im. M. Szuberta"	2018 - 2019	2 mln zł	fundusze UE, środki gminy	UM
5	indywidualny horyzontalny	"Wymiana lokalnych źródeł ciepła i inne działania na rzecz efektywności energetycznej	2016 - 2023	5 - 15 mln zł	fundusze UE, krajowe programy rządowe, środki prywatne	do uzgodnienia
6	indywidualny horyzontalny	„Droga do szkoły, bezpieczne zachowanie na drogach”	2017 - 2018	0,1 mln zł	zewnętrzne środki publiczne	UM, jednostki oświaty
7	indywidualny terytorialny	Termomodernizacja Miejskiej Przychodni Zdrowia przy ul. Orlej	2016 - 2018	5 mln zł	fundusze UE, środki gminy	UM
8	indywidualny terytorialny	"Parking pod płytą boiska na terenie MOSiR w Ząbkach”	2016 - 2018	20 mln zł	fundusze UE	UM
9	indywidualny horyzontalny	„Wymiana oświetlenia drogowego na lampy LED wraz z systemem zarządzania energią”	2017 - 2019	7 mln zł	fundusze UE, środki gminy	UM
10	indywidualny terytorialny	„Budowa ul. Powstańców na odcinku Dzika – DW631”	2017 - 2020	20 mln zł	fundusze UE, środki gminy	UM
11	indywidualny terytorialny	„Budowa bezkolizyjnego, podziemnego przejścia kolejowego – ul. Batorego	2017 - 2020	5 mln zł	fundusze UE, środki gminy	UM

12	indywidualny terytorialny	„Budowa przejścia pod torami kolejowymi w ul. Mokrej”	2017 - 2020	5 mln zł	fundusze UE, środki gminy	UM
13	indywidualny terytorialny	„Budowa ciągu ul. Złotej, Nowoprojektowanej, Herberta”	2017 - 2020	5 mln zł	fundusze UE, środki gminy	UM
14	indywidualny terytorialny	„Rewaloryzacja budynku przy ul. Langiewicza i adaptacja na funkcje oświatowe”	2017 - 2020	3 mln zł	fundusze UE, środki gminy	UM
15	indywidualny horyzontalny	„Szkolenia dla przedsiębiorców”	2016 - 2023	0,5 mln zł	fundusze UE, środki gminy	UM
16	indywidualny horyzontalny	„Wspieranie przedsiębiorczości w Mieście Ząbki – system zwolnień z podatku od nieruchomości”	2017 - 2023	0,00 zł	środki gminy (pomniejszenie przychodów podatkowych)	UM
17	indywidualny terytorialny	„Budowa wiaduktu nad torami kolejowymi i drogą wojewódzką 634 – ul. Łodygowa”	2017 - 2020	30 mln zł	fundusze UE, środki gminy	UM
18	indywidualny terytorialny	„Budowa Szkoły Podstawowej nr 4 wraz z infrastrukturą kultury i sportu”	2017 - 2023	36 mln zł	fundusze UE, środki gminy	UM
19	indywidualny horyzontalny	"Budowa tras rowerowych na terenie Miasta Ząbki - projekt I"	2016 - 2018	1,4 mln zł	fundusze UE, środki gminy	UM
20	indywidualny horyzontalny	"Budowa tras rowerowych na terenie Miasta Ząbki - projekt II"	2016 - 2018	1,3 mln zł	fundusze UE, środki gminy	UM
21	Indywidualny terytorialny	„Biblioteka i Centrum gier umysłowych „Ząbki”	2016 - 2017	0,1 mln zł	fundusze UE, środki prywatne	Partner prywatny
22	Projekt horyzontalny	„Zapobieganie i zwalczanie wad postawy”	2017 - 2023	0,2 mln zł	fundusze UE, środki gminy, środki prywatne	TPZ
23	Projekt terytorialny	„Dawne Ząbki”	2017 - 2023	0,5 mln zł	fundusze UE, środki gminy, środki prywatne	TPZ
24	Projekt horyzontalny	„Lokalny Program Stypendialny Towarzystwa Przyjaciół Ząbek”	2017 - 2023	0,5 mln zł	fundusze UE, środki gminy, środki prywatne	TPZ

25	Projekt horyzontalny	„Ząbki Q wspieraniu umiejętności psychospołecznych oraz więzi rodzinnych”	2017 - 2023	1,2 mln zł	fundusze UE, środki gminy, inne środki publiczne	Stowarzyszenie PRO
26	Projekt horyzontalny	„Seniorzy w akcji”	2017 - 2023	0,4 mln zł	fundusze UE, środki gminy, środki prywatne	TPZ
27	Projekt horyzontalny	„Klub świadomych rodziców”	2017 - 2023	0,2 mln zł	fundusze UE, środki gminy, środki prywatne	TPZ

Źródło: opracowanie własne

Orientacyjny budżet Lokalnego programu rewitalizacji dla Miasta Ząbki na lata 2016 – 2023, pomijając zintegrowany projekt perspektywiczny dla Drewnicy, wynosi 258,9 mln zł³³. Większość projektów, zaplanowanych do realizacji do 2020 r. opiera się na montażu finansowym środków własnych Miasta Ząbki i środków funduszy unijnych, przede wszystkim pozyskanych z RPO WM. Zestawienie orientacyjnych kosztów programu według typów projektów przedstawiono w tabeli nr 43.

Tabela 50 Projekty rewitalizacji LPR dla Miasta Ząbki według typów projektów i orientacyjnych kosztów

lp.	typ projektu	liczba projektów	koszt projektu w mln zł
1	zintegrowany perspektywiczny	1	b.d.
2	zintegrowany aktualny	2	110,00
3	indywidualny horyzontalny	12	20,30
4	indywidualny terytorialny	12	131,60
RAZEM		27	261,90

Źródło: opracowanie własne

³³ W zestawieniu nie wykazano zadania nr 5 z projektu zintegrowanego "Nowe centrum miasta". Jego koszt jest wliczony do kosztu całego projektu, a zadanie to zaprezentowano w części poświęconej charakterystyce projektów ze względu na nieodległy termin realizacji.

CZĘŚĆ XII. Partycypacja interesariuszy Programu Rewitalizacji - docelowe grupy wsparcia oraz mechanizmy włączenia

1. Partycypacja interesariuszy

W pracach nad Lokalnym programem rewitalizacji dla Miasta Ząbki na lata 2016 - 2023 przeprowadzono szeroko zakrojone konsultacje społeczne, z wykorzystaniem różnych form, kanałów przekazu, terminów, kierowane do różnych grup adresatów. Starano się organizować spotkania konsultacyjne w danym temacie dwukrotnie, w dwóch miejscach w przestrzeni miasta, tak, by miejsce spotkania było dogodne dla mieszkańców i innych grup docelowych z terenu Ząbek Południowych oraz z centrum i północy miasta ("nowe" i "stare" Ząbki).

Konsultacje społeczne poprzedziły działania informacyjne - spotkanie z członkami Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Społecznych, spotkanie z Radą Miasta Ząbki (26.09.2016) oraz działania informacyjne w Internecie. Na stronie internetowej Urzędu Miasta została uruchomiona zakładka tematyczna "Program rewitalizacji" (<http://www.zabki.pl/program-rewitalizacji/aktualnosci/>) oraz specjalny adres mailowy rewitalizacja@zabki.pl.

Interesariusze mieli do dyspozycji następujące formy uczestnictwa:

- spotkania konsultacyjne z udziałem ekspertów i pracowników Urzędu Miasta, członków Zespołu ds. Rewitalizacji (tabela nr 37)
- ankietyzacja w celu zebrania opinii mieszkańców na temat zdegradowanych obszarów miasta, najważniejszych barier utrudniających życie w mieście, problemów rozwojowych
- zgłaszanie uwag, propozycji, opinii drogą mailową lub na piśmie³⁴
- spotkania indywidualne z ekspertami opracowującymi LPR oraz członkami Zespołu ds. Rewitalizacji

Dodatkowo, informacje o postępach prac były publikowane na stronie internetowej Urzędu Miasta oraz w lokalnych mediach. Przygotowano kilka artykułów tematycznych poświęconych rewitalizacji, mówiących o tym, na czym polega rewitalizacja, jak postępują prace nad programem.

Tabela 51 Kalendarium spotkań konsultacyjnych - LPR dla Miasta Ząbki

Termin spotkania	Spotkanie	Liczba uczestników
27.09.2016 r.	Spotkanie w dniu 27 września 2016 r., godz. 17.00 Przedsiębiorców z zespołem eksperckim w zakresie prac zmierzających do opracowania „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Ząbki na lata 2016-2023”	0

³⁴ Eksperti otrzymali kopię jednego wystąpienia pisemnego w sprawie listy zadań do realizacji w ramach LPR, zgłoszonego przez radnego Rady Miasta Ząbki

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Miasto Ząbki

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt pn. „Opracowanie programu rewitalizacji dla Miasta Ząbki” współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020 oraz z budżetu państwa

28.09.2016 r.	Spotkanie w dniu 28 września 2016 r., godz. 9.00 Dyrektorów szkół i przedszkoli z zespołem eksperckim w zakresie prac zmierzających do opracowania „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Ząbki na lata 2016-2023”	12
28.09.2016 r.	Spotkanie w dniu 28 września 2016 r., godz. 17.30 Mieszkańców oraz Przedstawicieli Organizacji Pozarządowych z zespołem eksperckim w zakresie prac zmierzających do opracowania „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Ząbki na lata 2016-2023”	11
25.10.2016 r.	Spotkanie w dniu 25 października 2016 r., godz. 19.00 Mieszkańców z zespołem eksperckim w zakresie prac zmierzających do opracowania „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Ząbki na lata 2016-2023”	6
26.10.2016 r.	Spotkanie w dniu 26 października 2016 r., godz. 19.00 Mieszkańców z zespołem eksperckim w zakresie prac zmierzających do opracowania „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Ząbki na lata 2016-2023”	12

Źródło: dane UM Ząbki

Zainteresowanie pracami nad programem rewitalizacji ze strony interesariuszy nie było znaczące. Pamiętając, że w diagnozie sytuacji społecznej w Mieście Ząbki uwypuklano problem niskiej aktywności społecznej, należy podjąć systematyczne działania na rzecz większego włączenia interesariuszy w realizację i monitoring programu.

Sprzyjać temu powinny rozwiązania zaproponowane organizacyjne dla etapu realizacji programu, stanowiące podstawowe mechanizmy włączenia interesariuszy programu:

- otwarta formuła naboru projektów indywidualnych, a takimi są projekty partnerów zewnętrznych, w całym okresie realizacji LPR
- powołanie ciała doradczo-opiniotawczego w postaci Komitetu Rewitalizacji; w skład komitetu wejdą przede wszystkim przedstawiciele mieszkańców Miasta Ząbki, jako osoby fizyczne oraz przedstawiciele organizacji pozarządowych lub biznesu.

Poza wymienionymi mechanizmami włączenia należy również systematycznie prowadzić działania informacyjne o LPR i promować ten program. Miasto będzie prowadziło transparentną politykę informacyjną, upubliczniając raporty z monitoringu i inne informacje dotyczące przebiegu programu.

2. Docelowe grupy wsparcia

Lokalny program rewitalizacji dla Miasta Ząbki na lata 2016 - 2023 jest programem kierowanym do wszystkich mieszkańców oraz do wszystkich innych interesariuszy, którzy ze względu na swoją działalność zawodową, społeczną lub osobiste powiązania z miastem i/lub jego mieszkańcami są zainteresowani uczestnictwem w programie.

Wyjątkowo otwarty charakter mają obydwa projekty zintegrowane. Docelowymi grupami wsparcia są tu:

- mieszkańcy miasta

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt pn. „Opracowanie programu rewitalizacji dla Miasta Ząbki” współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020 oraz z budżetu państwa

- mieszkańcy obszarów bezpośrednio objętych przekształceniami materialno-technicznymi
- osoby i rodziny ubogie oraz zagrożone wykluczeniem społecznym
- dzieci i młodzież
- ludzie starsi
- przedsiębiorcy lokalni
- osoby aktywnie spędzające czas wolny, w tym rowerzyści, biegacze, poruszający się na rolkach, uprawiający power-walking
- członkowie stowarzyszeń i nieformalnych grup zainteresowań.

Drugą, liczną i trudną do jednoznacznego zdefiniowania grupą docelową są mieszkańcy Ząbek Południowych. Wokół deficytów zagospodarowania tej nowej, dynamicznie rozwijającej się ludnościowo części miasta, koncentrują się działania na rzecz tej grupy interesariuszy. Kierowane do nich będą przede wszystkim następujące projekty:

- „Droga do szkoły, bezpieczne zachowanie na drogach”
- „Wymiana oświetlenia drogowego na lampy LED wraz z systemem zarządzania energią”
- „Budowa ul. Powstańców na odcinku Dzika – DW631”
- „Budowa Szkoły Podstawowej nr 4 wraz z infrastrukturą kultury i sportu”
- "Budowa tras rowerowych na terenie Miasta Ząbki - projekt I"
- "Budowa tras rowerowych na terenie Miasta Ząbki - projekt II".

Znaczącą docelową grupą wsparcia będą mieszkańcy obszaru rewitalizacji doświadczający trudności materialnych i zagrożeni wykluczeniem społecznym. Osoby te będą adresatami większości zadań projektów zintegrowanych. Zaplanowano tam, między innymi zadanie polegające na budowie komunalnego budynku mieszkalnego.

CZĘŚĆ XIII. System zarządzania, wdrażania i monitoringu programu rewitalizacji

1. Zarządzanie rewitalizacją i wdrażanie

Zarządzanie procesem rewitalizacji w Mieście Ząbki bazuje na trzech zasadach:

- partnerstwa
- partycypacji
- oszczędności.

Partnerstwo polega na tym, że grupy interesariuszy są równymi uczestnikami całego procesu rewitalizacji, poczynając od wstępnych faz planistycznych, przez najważniejszy etap wdrażania programu po jego ewaluację *post ante*. Zasada partnerstwa jest szczególnie istotna w sytuacji słabej współpracy i aktywności interesariuszy rewitalizacji, jaka ma miejsce w Ząbkach. Dzięki zasadzie partnerstwa nastąpi:

- identyfikacja lokalnych liderów zmian (może również kreacja)
- wzmocnienie współpracy pomiędzy interesariuszami, w tym reprezentującymi organizacje pozarządowe, niezorganizowane grupy mieszkańców i przedstawicieli instytucji publicznych
- wzmocnienie współpracy mieszkańców z urzędem
- identyfikacja miejscowych potencjałów, które mogą wzmocnić proces rewitalizacji
- przezwyciężanie barier wynikających z nieufności oraz konfliktu interesów
- wzrost wiedzy o procesie rewitalizacji i jego promocja
- podział praw i obowiązków partnerów w bieżących działaniach, wywołanych wykonaniem projektów rewitalizacji³⁵
- wypracowanie nowych projektów rewitalizacji.

Zgodnie z zasadą partycypacji poszczególne grupy partnerów powinny aktywnie zaangażować się w proces rewitalizacji. Proces partycypacji wymaga stałego doskonalenia, ponieważ wpisane są w niego pewne bariery, na przykład ograniczona obecność i z reguły pasywna postawa przedstawicieli środowisk wykluczonych, którzy – jako bezpośredni adresaci wielu projektów rewitalizacji – powinni wyrażać swoje opinie w sprawach bezpośrednio ich dotyczących. Oczekuje się również, że rozszerzanie kręgów partycypacji o nowych interesariuszy spowoduje pojawienie się nowych projektów, szczególnie projektów społecznych.

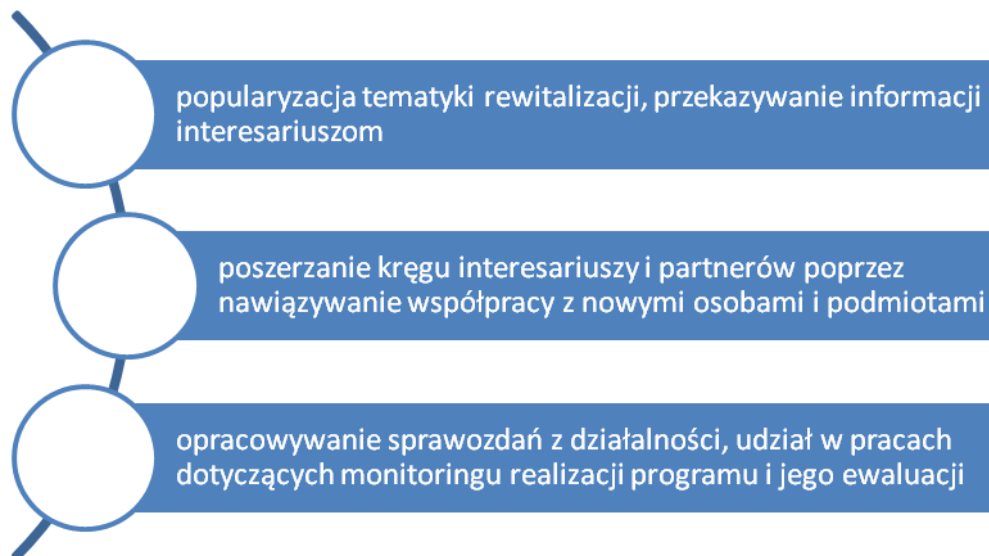
Mając na uwadze ograniczenia budżetowe nie przewiduje się powołania odrębnego podmiotu do zarządzania procesem rewitalizacji. W Urzędzie Miasta zostanie wyłoniony zespół pracowników o kluczowych kompetencjach – Zespół Zadaniowy w komórce merytorycznej w strukturach UM. Równocześnie, dla wsparcia partnerstwa i partycypacji utworzony zostanie Komitet ds. Rewitalizacji Miasta Ząbki, składający się z przedstawicieli instytucji partnerskich w rewitalizacji. Zespoły te zostaną powołane zarządzeniem burmistrza Miasta Ząbki bezpośrednio po uchwaleniu przez Radę

³⁵ Na przykład ustalenie harmonogramu korzystania z obiektów, utrzymanie porządku, realizacja programu pracy.

Miasta Lokalnego programu rewitalizacji dla Miasta Ząbki na lata 2016 – 2023. Powołanie składu Komitetu ds. Rewitalizacji Miasta Ząbki zostanie poprzedzone konsultacjami społecznymi.

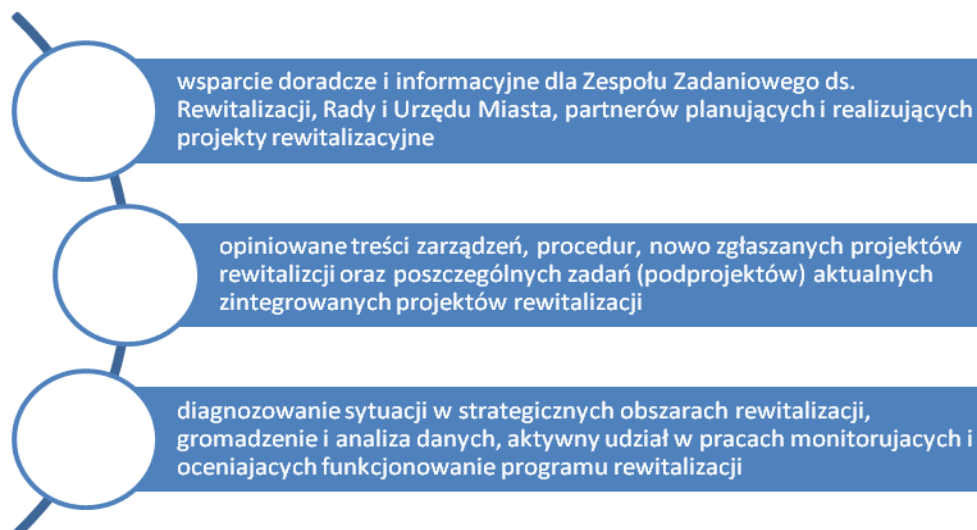
Podstawowe zadania Zespołu Zadaniowego oraz Komitetu ds. Rewitalizacji przedstawiono na rysunkach nr 28 - 30.

Rysunek 28 Wspólne zadania Zespołu Zadaniowego oraz Komitetu ds. Rewitalizacji Miasta Ząbki

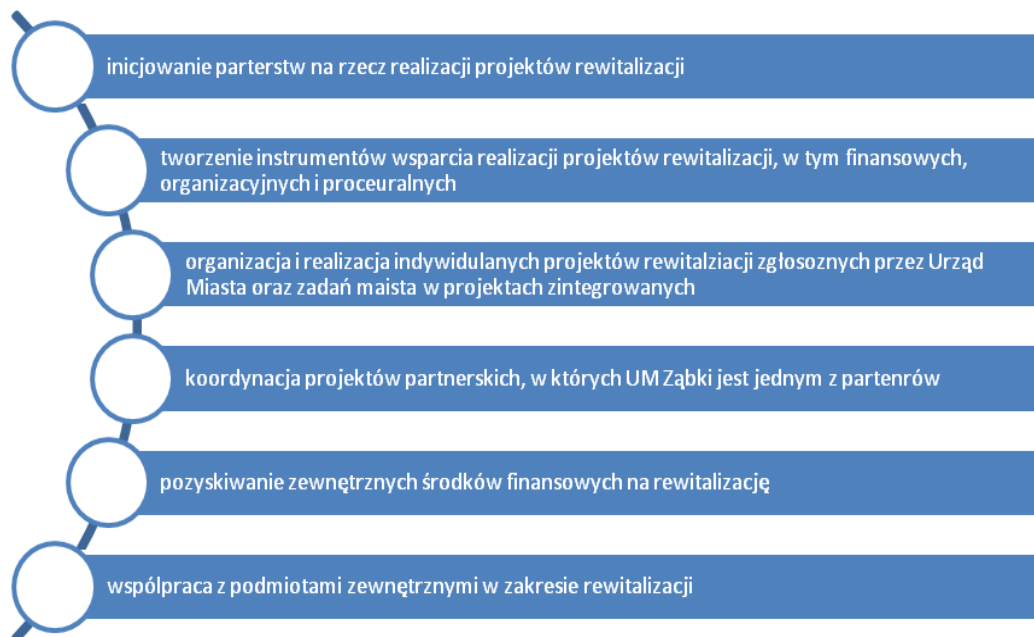
Źródło: opracowanie własne

Rysunek 29 Zadania Komitetu ds. Rewitalizacji Miasta Ząbki

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 30 Zadania Zespołu Zadaniowego (komórki merytorycznej w UM)

Źródło: opracowanie własne

Komitet ds. Rewitalizacji Miasta Ząbki³⁶ będzie wyłoniony spośród interesariuszy na zasadzie partnerstwa. Informacja o zamiarze utworzenia Komitetu, celach i zasadach jego funkcjonowania zostanie z wyprzedzeniem podana do publicznej wiadomości. Rekomenduje się włączenie w skład Komitetu przedstawicieli Rady Miasta.

2. Monitoring rewitalizacji

Monitoring programu rewitalizacji Miasta Ząbki zostanie włączony do programu monitoringu rozwoju miasta. Należy liczyć się ze zmianą przestrzennego systemu odniesienia dla monitoringu i stopniowe przejście na inny podział przestrzenny miasta. W grę wchodzi jednostki funkcjonalne i sztuczne jednostki powierzchniowe – gridy (w kształcie sześciąt lub kwadratów). Wymagać to będzie przeprowadzenia prac analitycznych oraz wykorzystania w pracy urzędu narzędzi Systemu Informacji Przestrzennej (GIS).

Poszczególne projekty indywidualne i zadania w projektach zintegrowanych będą miały opracowane rozszerzone fiszki informacyjne³⁷, w których będą gromadzone dane o projekcie, łącznie z harmonogramem przebiegu, szczegółowym finansowaniu oraz wskaźnikami realizacji projektu.

System informacji o programie będzie zatem składał się z następujących elementów:

- fiszki informacyjne projektów w realizacji

³⁶ Komitet nie zostanie powołany w trybie art. 7 ustawy o rewitalizacji, ale na podstawie Lokalnego programu rewitalizacji, a jego zadania, jak to już zwyczajowo utarło się, będą podobne do zadań ustawowych. W przyszłości może nastąpić zmiana podstaw formalnych funkcjonowania Komitetu.

³⁷ Systematyczna aktualizacja fiszki projektu będzie obowiązkiem podmiotu/osoby prowadzącej projekt.

- cykliczne (roczne) sprawozdania z realizacji programu wykonane przez Zespół Zadaniowy, zatwierdzone przez Komitet ds. Rewitalizacji Miasta Ząbki
- raporty z monitoringu realizacji programu.

Sprawozdania z realizacji programu i monitoring powinny obejmować podstawowe pola interwencji:

- pomoc osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym
- integracja i aktywizacja społeczności lokalnej
- tworzenie przestrzeni sprzyjających interakcjom: plac miejski, trasy spacerowe
- zagospodarowanie terenów zieleni
- inwestycje miejskie w infrastrukturę, w tym społeczną.

W analizach podsumowujących efekty programu będą gromadzone systematycznie dane z zakresu³⁸:

- liczby mieszkańców, struktury wiekowej w ujęciu ekonomicznych grup wieku
- wykluczenia społecznego - liczba osób korzystających z usług ośrodka pomocy społecznej
- bezrobocia – liczba bezrobotnych z uwzględnieniem osób długotrwale bezrobotnych
- bezpieczeństwa publicznego – liczba wykroczeń i przestępstw
- przedsiębiorczość – liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w podziale na formy i zakresy działania.

Z uwagi na potrzebę wzmocnienia komunalnego sektora mieszkaniowego i dynamiczny rozwój budownictwa deweloperskiego rekomenduje się przeprowadzenie analizy lokalnego rynku nieruchomości.

3. Współpraca z parterami zewnętrznymi, promocja programu

Podmioty prowadzące Lokalny program rewitalizacji dla Miasta Ząbki na lata 2016 – 2023, a w szczególności komórka merytoryczna w UM Ząbki i organizacje pozarządowe prowadzące projekty rewitalizacji będą ściśle współpracować z wszystkimi podmiotami, które są związane z działalnością samorządu gminnego i rewitalizacją na Mazowszu, parterami biznesowymi, organizacjami wsparcia, w szczególności z jednostkami Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego, jednostkami samorządu terytorialnego (w tym Powiatem Wołomińskim i m.st. Warszawą), organizacjami społecznymi promującymi i działającymi na rzecz włączenia społecznego, wzbogacania działań rewitalizacyjnych, promocji zdrowego trybu życia, wspierania srebrnej ekonomii, wspierania działań poprawiających ład przestrzenny i jakość środowiska.

Władze miasta i lokalne instytucje rewitalizacji zaangażują się we współpracę gmin Mazowsza, Warszawskiego Obszaru Metropolitalnego mającą na celu zwiększenie skali działań rewitalizacyjnych i ich efektywności.

W zakresie promocji programu przewidziane są następujące działania (rysunek nr 31).

³⁸ Poniższy zestaw stanowi minimalny zakres danych analitycznych.

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

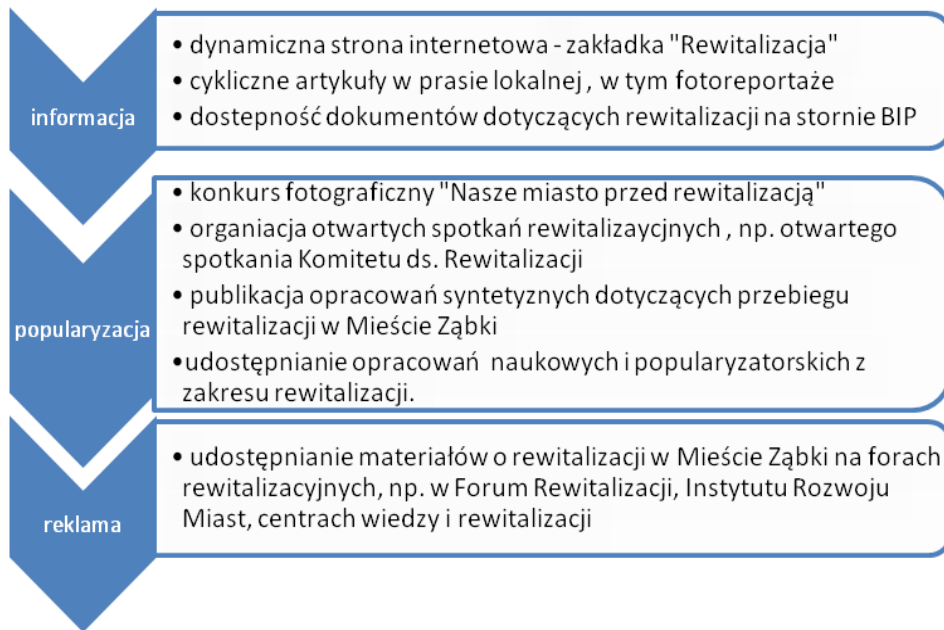

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt pn. „Opracowanie programu rewitalizacji dla Miasta Ząbki” współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020 oraz z budżetu państwa

Rysunek 31 Działania promocyjne na rzecz rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

CZĘŚĆ XIV. Wnioski

„Lokalny program rewitalizacji dla Miasta Ząbki na lata 2016 – 2023” wyznacza, w oparciu o diagnozę społeczno-gospodarczą miasta i prace programowe prowadzone w trybie partycypacyjnym:

- obszar zdegradowany na terenie Miasta Ząbki, obejmujący 17 okręgów wyborczych
- obszar rewitalizacji, obejmujący 6 okręgów wyborczych (nr 5 „Drewnica”, nr 9 „Harcerska”, nr 10 „Wiosenna”, nr 11 „Stadion”, nr 15 „Piłsudskiego”, nr 17 „Różana”)
- cztery kategorie projektów rewitalizacyjnych³⁹:
 - Perspektywiczne zintegrowane projekty rewitalizacji
 - Aktualne zintegrowane projekty rewitalizacji
 - Horyzontalne indywidualne projekty rewitalizacji
 - Terytorialne indywidualne projekty rewitalizacji
- wykaz 21 projektów rewitalizacji przewidzianych do realizacji /stan na 17 listopada 2016 r./
- lokalne podmioty rewitalizacji:
 - Zespół Zadaniowy - zespół wyłoniony spośród pracowników komórki merytorycznie powiązanej z programem – podmiot realizujący program we współpracy z partnerami zewnętrznymi
 - Komitet ds. Rewitalizacji Miasta Ząbki – podmiot doradczo-opiniujący
- zasady organizacji i zarządzania programem
- ramowe zasady i źródła finansowania
- system aktualizacji i monitoringu programu.

Na podstawie diagnozy społeczno-ekonomicznej miasta program rewitalizacji rekomenduje otwarte podejście do lokalizacji i zasięgu terytorialnego projektów rewitalizacji w Mieście Ząbki. Mając na uwadze zwartość zabudowy i dominację funkcji mieszkaniowych w strukturze przestrzennej miasta, zidentyfikowane bariery rozwojowe (stan środowiska, brak ładu przestrzennego, deficyty placówek kultury i edukacji, zły stan dróg i terenów zielonych, brak miejsc symbolizujących centrum miasta, niedobór i zły stan istniejących przestrzeni publicznych), potrzeby rewitalizacyjne identyfikowane przez mieszkańców miasta, duży zasięg obszarów zidentyfikowanych jako zdegradowane, projekty rewitalizacji powinny elastycznie dostosowywać się do standardów rewitalizacji, do jakich należy ścisła koncentracja zamierzeń rewitalizacyjnych w obszarze rewitalizacji. Wymienione czynniki przemawiają za rozprzestrzenieniem części projektów rewitalizacji w mieście, w szczególności projektów środowiskowych (ochrona powietrza, zagospodarowanie terenów zieleni), integracyjnych (trasy spacerowe, akcje społeczne). Projekty społeczne o charakterze socjalnym pozostaną skoncentrowane w obszarze rewitalizacji. Miejskie projekty terytorialne o charakterze inwestycyjnym będą realizowane zarówno w obszarze rewitalizacji, jak i poza tym obszarem, o ile będą pozytywnie oddziaływały na ten obszar.

Programowaniu rewitalizacji obszarów kryzysowych w Mieście Ząbki towarzyszyła idea współtworzenia miasta przez społeczność mieszkańców, miejscowe instytucje i podmioty, w tym podmioty gospodarcze i lokalne władze samorządowe.

³⁹ Przy czym projekty zintegrowane mają charakter wiązki projektów, określanych w programie jako zadania.

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt pn. „Opracowanie programu rewitalizacji dla Miasta Ząbki” współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020 oraz z budżetu państwa

Spis tabel

Tabela 1 Zadania ujęte w Lokalnym programie rewitalizacji Miasta Ząbki na lata 2008 – 2015.	8
Tabela 2 Ludność zamieszkała w Ząbkach w latach 2013-2016	16
Tabela 3 Publiczne placówki oświaty w Ząbkach, rok szkolny 2015/2016.....	20
Tabela 4 Charakterystyka kryzysowych zjawisk społecznych – ubóstwo i zagrożenie wykluczeniem społecznym.....	34
Tabela 5 Ząbki – zaległości czynszowe w zasobach komunalnych	38
Tabela 6 Ząbki – głosujący w wyborach samorządowych w 2014 r.	39
Tabela 7 Organizacje pozarządowe współpracujące z Urzędem Miasta.....	41
Tabela 8 Bezrobocie w Ząbkach – osoby długotrwale bezrobotne i bezrobotni z wykształceniem wyższym lub pomaturalnym.....	42
Tabela 9 Wskaźniki bezpieczeństwa w Mieście Ząbki, stan na 31.12.2015	45
Tabela 10 Ludność Ząbek według ekonomicznych grup wieku i okręgów	50
Tabela 11 Wskaźniki kryzysu w sferze społecznej.....	51
Tabela 12 Podmioty prowadzące działalność gospodarczą w Mieście Ząbki według form prawnych .	52
Tabela 13 Podmioty gospodarcze w systemie REGON - dane dla województwa mazowieckiego, podregionu warszawskiego - wschodniego, powiatu wołomińskiego oraz Ząbek.....	53
Tabela 14 Wskaźniki kryzysowych zjawisk gospodarczych w Ząbkach w 2015 r.	53
Tabela 15 Wskaźniki kryzysowych zjawisk przestrzennych, infrastrukturalnych i technicznych w Ząbkach	56
Tabela 16 Częstotliwość wskazań problemów kryzysowych w Mieście Ząbki według źródeł informacji	78
Tabela 17. Delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	81
Tabela 18 Analiza SWOT dla obszaru rewitalizacji w Mieście Ząbki.....	92
Tabela 19 Cele programu rewitalizacji	95
Tabela 20 Projekt „Nowe zagospodarowanie i nowe funkcje terenu starego szpitala Drewnica”	99
Tabela 21 Projekt „Nowe centrum miasta”	99
Tabela 22 Projekt „Nasze miasto”	100
Tabela 23 Projekt „Odnowa Parku Miejskiego im. M. Szuberta”	101
Tabela 24 Projekt „Wymiana lokalnych źródeł ciepła i inne działania na rzecz efektywności energetycznej”	102
Tabela 25 Projekt „Droga do szkoły, bezpieczne zachowanie na drogach”	102
Tabela 26 Projekt „Termomodernizacja Miejskiej Przychodni Zdrowia”	103
Tabela 27 Projekt "Parking pod płytą boiska na terenie MOSiR w Ząbkach”.....	103
Tabela 28 Zadanie nr 5, Projekt „Nowe centrum miasta”.....	103
Tabela 29 Projekt „Wymiana oświetlenia drogowego na lampy LED wraz z systemem zarządzania energią”	104
Tabela 30 Projekt „Budowa ul. Powstańców na odcinku Dzika – DW631”	105
Tabela 31 Projekt „Budowa bezkolizyjnego, podziemnego przejścia kolejowego – ul. Batorego”.....	105
Tabela 32 Projekt „Budowa przejścia pod torami kolejowymi w ul. Mokrej”.....	106
Tabela 33 Projekt „Budowa ciągu ul. Złotej, Nowoprojektowanej, Herberta”	106
Tabela 34 Projekt „Rewaloryzacja budynku przy ul. Langiewicza i adaptacja na przedszkole”	106
Tabela 35 Projekt „Szkolenia dla przedsiębiorców”	107
Tabela 36 Projekt „Wspieranie przedsiębiorczości w Mieście Ząbki – system zwolnień z podatku od nieruchomości”	107

Tabela 37 Projekt „Budowa wiaduktu nad torami kolejowymi i drogą wojewódzką 634 – ul. Łodygowa”	108
Tabela 38 Projekt terytorialny „Budowa Szkoły Podstawowej nr 4 wraz z infrastrukturą kultury i sportu”	108
Tabela 39 Projekt "Budowa tras rowerowych na terenie Miasta Ząbki - projekt I"	108
Tabela 40 Projekt "Budowa tras rowerowych na terenie Miasta Ząbki - projekt II"	109
Tabela 41 Projekt terytorialny „Biblioteka i Centrum gier umysłowych „Ząbki”	109
Tabela 42 Lista projektów rewitalizacji - źródła finansowania, terminy realizacji, podmioty prowadzące projekty	119
Tabela 43 Projekty rewitalizacji LPR dla Miasta Ząbki według typów projektów i orientacyjnych kosztów.....	122
Tabela 44 Kalendarium spotkań konsultacyjnych - LPR dla Miasta Ząbki	123

Spis rysunków

Rysunek 1 Schemat analizy diagnostycznej.....	14
Rysunek 2 Przedszkole Publiczne nr 3 „Skrzat”	19
Rysunek 3 Układ linii autobusowych w Mieście Ząbki, stan na 1-09-2016.	22
Rysunek 4 Sieć ścieżek rowerowych i ciągów pieszo-rowerowych w Mieście Ząbki, stan na 30-06-2016.....	23
Rysunek 5 Fragment pracy konkursowej na parcelację majątku Ząbki autorstwa Tadeusza Tołwińskiego (syna).	24
Rysunek 6 Podział obszaru Ząbek na okręgi wyborcze	30
Rysunek 7 Ząbki – pobierający świadczenie 500+ na pierwsze dziecko.....	35
Rysunek 8 Ząbki – pobierający zasiłki rzeczowo-finansowe.....	36
Rysunek 9 Ząbki – pobierający zasiłki pielęgnacyjne.....	37
Rysunek 10 Ząbki – pobierający świadczenia pielęgnacyjne.....	37
Rysunek 11 Ząbki - głosujący w wyborach samorządowych w 2014 r.	40
Rysunek 12 Bezrobocie w Ząbkach wg stanu na 31.12.2015	44
Rysunek 13 Zdarzenia zarejestrowane przez Straż Miejską w Ząbkach	46
Rysunek 14 Przeprowadzenia i wykroczenia zarejestrowane przez Straż Miejską w Ząbkach	47
Rysunek 15 Niebieskie karty zarejestrowane w Mieście Ząbki	48
Rysunek 16 Przeprowadzenia i wykroczenia zarejestrowane przez Policję	48
Rysunek 17 Interwencje Policji w związku z przemocą w rodzinie	49
Rysunek 18 Struktura wieku ludności Ząbek, 31.12.2015 r.	50
Rysunek 19 Przedsiębiorcy działający na terenie Miasta Ząbki, 30.06.2016	55
Rysunek 20. Obszar rewitalizacji w Ząbkach w latach 2008-2015	75
Rysunek 21 Zestawienie głównych problemów i źródeł zjawisk kryzysowych w Mieście Ząbki.....	79
Rysunek 22 Obszary zdegradowane i obszar rewitalizacji w Ząbkach	82
Rysunek 23 Obszar rewitalizacji w Mieście Ząbki.....	83
Rysunek 24 Schematyczne ujęcie wizji efektów rewitalizacji	93
Rysunek 25 Główne pola interwencji w LPR dla Miasta Ząbki na lata 2016 - 2023	96
Rysunek 26 Typologia projektów rewitalizacji w Lokalnym programie rewitalizacji dla Miasta Ząbki na lata 2016 - 2023.....	97
Rysunek 27 Pokrycie terenu miasta planami miejscowymi – stan na 2015 r.	115

Rysunek 28 Wspólne zadania Zespołu Zadaniowego oraz Komitetu ds. Rewitalizacji Miasta Ząbki ..	127
Rysunek 29 Zadania Komitetu ds. Rewitalizacji Miasta Ząbki	127
Rysunek 30 Zadania Zespołu Zadaniowego (komórki merytorycznej w UM)	128
Rysunek 31 Działania promocyjne na rzecz rewitalizacji	130

Spis wykresów

Wykres 1 Ludność Ząbek wg podstawowych grup wiekowych, stan na 31.12.2015 r.....	17
Wykres 2 Zmiana liczby mieszkań a zmiana liczby ludności w gminach WOF (oprócz Warszawy).....	17
Wykres 3 Bezrobocie w Ząbkach według wieku i wykształcenia, lata 2013 – 2016 (I półrocze).....	28
Wykres 4 Średnie stężenie dwutlenku azotu oraz pyłów PM10 i PM2,5 w gminach WOF w 2014 r. [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	58
Wykres 5 Średnie stężenie dwutlenku azotu oraz pyłów PM10 i PM2,5 w dzielnicach Warszawy w 2014 r. [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	59
Wykres 6. Struktura respondentów ze względu na płeć	60
Wykres 7. Struktura respondentów ze względu na wiek	61
Wykres 8. Struktura respondentów ze względu na stan cywilny	61
Wykres 9 Struktura respondentów ze względu na status zawodowy	62
Wykres 10 Struktura respondentów ze względu na poziom wykształcenia	62
Wykres 11 Struktura respondentów ze względu na sytuację materialną	63
Wykres 12 Struktura respondentów ze względu na okres zamieszkania w Ząbkach.....	63
Wykres 13 Struktura respondentów ze względu na zameldowanie	64
Wykres 14 Postawa wobec Ząbek	64
Wykres 15 Czy Pana/Pani zdaniem Miasto Ząbki wymaga programu rewitalizacji, to znaczy programu żywienia społeczno-gospodarczego i przestrzenno-środowiskowego?	65
Wykres 16 Który obszar miasta powinien zostać poddany procesowi żywienia, ponieważ jest najbardziej zdegradowany i najtrudniej się tam żyje? (N=540)	65
Wykres 17 Czym przede wszystkim należałoby się zająć w pierwszej kolejności, by poprawić sytuację tego obszaru/tych obszarów? (N=529)	66
Wykres 18 Proszę wskazać najpoważniejsze, Pani/Pana zdaniem, problemy społeczne występujące na obszarze (obszarach) wskazanym wcześniej przez Pana/Panią do rewitalizacji: (N=1128)	67
Wykres 19 Proszę wskazać najważniejsze Pana/Panią zdaniem problemy gospodarcze, które powinny być rozwiązane w celu ograniczenia negatywnych zjawisk gospodarczych na obszarze wskazanym wcześniej przez Pana/Panią do rewitalizacji: (N=1027)	68
Wykres 20 Proszę wskazać najpoważniejsze Pani/Pana zdaniem, problemy związane ze środowiskiem naturalnym oraz zagospodarowaniem przestrzennym na obszarze (obszarach) wskazanym wcześniej przez Panią/Pana do rewitalizacji: (N=1645).....	69
Wykres 21 Proszę wskazać 3 najważniejsze Pani/Pana zdaniem, rodzaje przedsięwzięć inwestycyjnych, które powinny być realizowane na obszarze (obszarach) wskazanym wcześniej przez Panią/Pana do rewitalizacji: (N=1557)	70
Wykres 22 Proszę wskazać 3 najważniejsze Pani/Pana zdaniem rodzaje przedsięwzięć społecznych, które powinny być realizowane na obszarze (obszarach) wskazanym wcześniej przez Pana/Panią do rewitalizacji: (N=1545).....	71
Wykres 23 Proszę wskazać 3 najważniejsze Pani/Pana zdaniem rodzaje przedsięwzięć, które powinny być podejmowane w celu ograniczenia negatywnych zjawisk gospodarczych na obszarze (obszarach) wskazanym wcześniej przez Panią/Pana do rewitalizacji: (N=1181).....	72

Wykres 24 „Czy Pani/Pan mieszka w części miasta, którą Pani/Pan wskazał w odpowiedzi na pytanie nr 2 jako obszar/obszary najbardziej wymagające ożywienia?” 73

Spis załączników

Załącznik 1 Wzór ankiety 136

Załącznik 1 Wzór ankiety

PROGRAM REWITALIZACJI ZĄBEK – KWESTIONARIUSZ ANKIETY

Szanowni Państwo, drodzy mieszkańcy Ząbek

Bardzo prosimy o poświęcenie chwili na rzecz wspólnej sprawy – budowy nowego programu ożywienia społeczno-gospodarczego Ząbek. Chcemy poznać Waszą opinię w sprawie tego, jakie są problemy społeczne, gospodarcze, przestrzenne w naszym mieście, które obszary miasta mają się najgorzej i co należy robić w pierwszej kolejności, by w całym mieście żyło się nam lepiej, bezpieczniej, ciekawiej.

Program rewitalizacji to program odnowy mający na celu prowadzenie różnorodnych przedsięwzięć, które spowodują ożywienie tych części miasta, w których dzisiaj skupiają się niekorzystne zjawiska społeczne, gospodarcze, przestrzenne, powodując tym samym poprawę jakości życia w mieście.

Zbiornicze wyniki ankiety zostaną opublikowane na stronie internetowej Urzędu Miasta.

Wszystkie zawarte w kwestionariuszu pytania są anonimowe i służą wyłącznie celom badawczym. Proszę o zaznaczenie jednej lub kilku odpowiedzi w wybranym polu znakiem „X” chyba, że w danym pytaniu zasadne jest udzielenie szerszej odpowiedzi prezentującej Państwa opinię. Dziękujemy!

1. Czy Pani/Pana zdaniem miasto Ząbki wymaga programu ożywienia społeczno-gospodarczego, i przestrzenno-środowiskowego, to znaczy programu rewitalizacji?:

	zdecydowanie tak
	raczej tak
	raczej nie
	zdecydowanie nie

2. Który obszar miasta powinien zostać poddany procesowi ożywienia, ponieważ jest najbardziej zdegradowany i najtrudniej się tam żyje? Proszę w tym miejscu scharakteryzować od jednego do trzech miejsc w Ząbkach, np. podając nazwy ulic, ich części oraz określając największe problemy kryzysowe w tej części miasta.

nr	Opis, identyfikacja obszaru, np. nazwa ulicy	Główne problemy kryzysowe
1		
2		
3		

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Miasto Ząbki

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt pn. „Opracowanie programu rewitalizacji dla Miasta Ząbki” współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020 oraz z budżetu państwa

--	--	--

3. Czym przede wszystkim należałoby zająć się w pierwszej kolejności, by poprawić sytuację tego obszaru/tych obszarów?

4. Proszę wskazać najpoważniejsze, Pani/Pana zdaniem, **problemy społeczne** występujące na obszarze (obszarach) wskazanym wcześniej przez Panią/Pana do rewitalizacji (max. 3 odpowiedzi).

	bezrobocie
	ubóstwo
	niechęć do kształcenia i zmiany kwalifikacji
	zwiększanie liczby osób wymagających wsparcia, pomocy społecznej
	wysoka przestępczość
	problemy rodzinne i społeczne (alkoholizm, przemoc w rodzinie, narkomania)
	niewystarczający udział w życiu społecznym i kulturalnym
	brak bezpieczeństwa
	brak poczucia więzi z miastem
	inne – proszę wskazać

5. Proszę wskazać najważniejsze, Pani/Pana zdaniem, **problemy gospodarcze**, które powinny być rozwiązane w celu ograniczenia negatywnych zjawisk gospodarczych na obszarze (obszarach) wskazanym wcześniej przez Panią/Pana do rewitalizacji (max. 3 odpowiedzi).

	niewystarczające wsparcie dla przedsiębiorstw, brak inkubatora przedsiębiorczości, szkoleń
	niska przedsiębiorczość mieszkańców
	brak miejsca na prowadzenie działalności
	brak dobrych miejsc pracy w mieście
	niskie kwalifikacje zawodowe mieszkańców
	niewystarczająca promocja miasta wobec inwestorów
	słabo rozwinięty sektor usług
	inne – proszę

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Miasto Ząbki

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt pn. „Opracowanie programu rewitalizacji dla Miasta Ząbki” współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020 oraz z budżetu państwa

wskazać

6. Proszę wskazać najpoważniejsze, Pani/Pana zdaniem, **problemy** związane ze **środowiskiem naturalnym oraz zagospodarowaniem przestrzennym** na obszarze (obszarach) wskazanym wcześniej przez Panią/Pana do rewitalizacji (max. 3 odpowiedzi).

	brak miejsca, które stanowi główne miejsce spotkań, wydarzeń społecznych i kulturalnych, brak „placu miejskiego”
	brak miejsc publicznych dogodnych dla rodzin z dziećmi
	niska estetyka przestrzeni publicznej
	niewystarczająco rozwinięta infrastruktura społeczna (szkoły, przedszkola, ośrodki zdrowia, ośrodki kultury, ośrodki sportu i rekreacji)
	niewystarczająco rozwinięta infrastruktura komunikacyjna w zakresie dróg, parkingów, chodników i oświetlenia, ścieżek rowerowych
	niewystarczająco rozwinięta infrastruktura w zakresie sieci kanalizacyjnej, wodnej, elektrycznej, ciepłej, telekomunikacyjnej
	zanieczyszczenie środowiska
	niska świadomość mieszkańców w zakresie działań dotyczących ekologii
inne – proszę wskazać	

7. Proszę wskazać 3 najważniejsze, Pani/Pana zdaniem, rodzaje **przedsięwzięć inwestycyjnych**, które powinny być realizowane na obszarze (obszarach) wskazanym wcześniej przez Panią/Pana do rewitalizacji:

	zagospodarowanie przestrzeni publicznych np. parków, skwerów, placów zabaw
	rozbudowa/modernizacja infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i turystycznej
	rozbudowa/modernizacja infrastruktury drogowej - towarzyszącej (chodniki, ścieżki rowerowe, parkingi, oświetlenie)
	rozbudowa/modernizacja infrastruktury drogowej
	rozbudowa/modernizacja infrastruktury edukacyjnej: przedszkoli, szkół podstawowych i innych
	rozbudowa infrastruktury technicznej (np. instalacja c.o., wod.-kan., gaz)
inne – proszę wskazać	

8. Proszę wskazać 3 najważniejsze, Pani/Pana zdaniem, **rodzaje przedsięwzięć społecznych**, które powinny być realizowane na obszarze (obszarach) wskazanym wcześniej przez Panią/Pana do rewitalizacji:

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Miasto Ząbki

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Projekt pn. „Opracowanie programu rewitalizacji dla Miasta Ząbki” współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020 oraz z budżetu państwa

	programy wsparcia, integracji dla osób i rodzin ubogich, doświadczających różnych trudności i kłopotów
	organizacja przestrzeni pozwalająca spędzić wolny czas w centrum miasta
	tworzenie miejsc spotkań mieszkańców, zajęć dla zainteresowanych osób
	programy kulturalne, społeczne, sportowe, cykliczne imprezy dla mieszkańców
	prowadzenie kursów, szkoleń dla osób poszukujących pracy, chcących zdobyć nowe umiejętności
	organizowanie konkursów o mieście, wycieczek, spacerów, spotkań na temat historii miasta
	organizowanie zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży
	stworzenie szlaków spacerowych, rowerowych
inne – proszę wskazać	

9. Proszę wskazać 3 najważniejsze, Pani/Pana zdaniem, **rodzaje przedsięwzięć** które powinny być podejmowane w celu **ograniczenia negatywnych zjawisk gospodarczych** na obszarze (obszarach) wskazanym wcześniej przez Panią/Pana do rewitalizacji:

	programy wsparcia szkoleniowo-doradczego dla osób zainteresowanych prowadzeniem własnej działalności gospodarczej, prowadzących taką działalność
	programy wsparcia finansowego dla osób zainteresowanych prowadzeniem własnej działalności gospodarczej
	programy wsparcia szkoleniowo-doradczego dla osób bezrobotnych
	rozbudowanie systemu ulg i zwolnień dla podmiotów prywatnych inwestujących na terenie obszaru wskazanego do rewitalizacji
	udostępnianie terenów do prowadzenia działalności gospodarczej wraz z infrastrukturą
inne – proszę wskazać	

METRYCZKA – INFORMACJE O OSOBIE ANKIETOWANEJ

a/ Miejsce zamieszkania.

Czy Pani/Pan mieszka w części miasta, którą wskazała Pani/wskazał Pan w odpowiedzi na pytanie nr 2 jako obszar/obszary najbardziej wymagające ożywienia? Proszę o zakreślenie znakiem „X” właściwej odpowiedzi.

☐	tak
☐	nie

b/ Informacje o Ankietowanym

Proszę o zakreślenie znakiem „X” te odpowiedzi, które dotyczą Pani/Pana.

1. Płeć	2. Wiek	3. Stan cywilny
☐ kobieta	☐ 15-19	☐ panna/kawaler
☐ mężczyzna	☐ 20-24	☐ mężatka/zonaty
4. Status społeczno-zawodowy	☐ 25-44	☐ rozwódka/rozwodnik
☐ pracujący w sektorze administracji publicznej	☐ 45-66	☐ wdowa/wdowiec
☐ pracujący w firmie państwowej	☐ 67+	
☐ pracujący w firmie prywatnej	5. Wykształcenie	6. Sytuacja materialna
☐ prowadzący własną działalność gospodarczą	☐ podstawowe	☐ zdecydowanie dobra
☐ uczeń/student	☐ zasadnicze zawodowe	☐ raczej dobra
☐ emeryt/rencista	☐ średnie	☐ raczej zła
☐ bezrobotny	☐ wyższe licencjackie	☐ zdecydowanie zła
☐ inny	☐ wyższe magisterskie	
7. Długość zamieszkiwania w Ząbkach	8. Zameldowanie	9. Postawa wobec Ząbek
☐ od urodzenia	☐ jestem zameldowany/a	☐ lubię to miasto
☐ długo, co najmniej 10 lat	☐ nie jestem zameldowany/a	☐ ani lubię ani nie lubię
☐ od niedawna, kilka lat		☐ nie lubię tego miasta

Bardzo dziękujemy za udział w ankiecie!

Wypełnione ankiety prosimy składać **do dnia 20 września 2016 r. w Urzędzie Miasta** lub wysłać na adres mailowy strategia@zabki.pl Ewentualne pytania do ankiety prosimy również kierować na adres mailowy strategia@zabki.pl

Ząbki, 7 września 2016 r.